

বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয় আলোচনী

BONGAIGAON COLLEGE MAGAZINE

পঞ্চদশ সংখ্যা :

15th Issue

সম্পাদক

শ্রীনিবন্ধন বর্মণ

বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয় আলোচনী

বার্ষিক প্রকাশ : পঞ্চদশ সংখ্যা : ইং ১৯৮৮-৮৯

স্বাক্ষরার্থে,

শ্রী/শ্রীমতী

আগবোধে ই'ল ।

শ্রীনিবঞ্জন বর্মণ

সম্পাদক ।

তত্ত্বাবধায়ক

শ্রীবিষ্ণুচন্দ্রানন্দ বেউবীয়া

এম, এ, এম, ফিল

সম্পাদক :

শ্রীনিবঞ্জন বর্মণ

বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয় আলোচনী

পঞ্চদশ সংখ্যা : ইং ১৯৮৮-৮৯

প্রকাশক : বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয় ছাত্র একতা সভা

অঙ্গসজ্জা

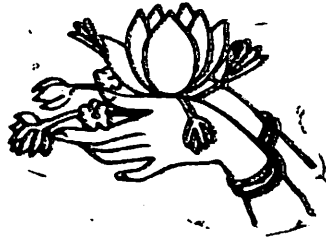
শ্রীনিবন্ধন বর্মণ

মঃ অক্ষয় খাশেক

ছপাশাল :— গীতাঞ্জলী প্রিন্টার্স,

বঙাইগাঁও।

অঙ্কাজলী

- * অতিত বন্ধাব সংগ্রাম, ভাষা, খাদ্য আৰু বাধ্য আন্দোলনত প্ৰাণ আহুতি দিয়া
জ্ঞাত অজ্ঞাত ছহীদ সন্ত
- * সাম্প্ৰতিক জনজাতীয় আন্দোলনৰ কলশ্ৰুতিত নিহত জ্ঞাত অজ্ঞাত ব্যক্তি
- * ডিব্ৰুগড়ৰ নাও দুৰ্ঘটনাত নিহত ছাত্ৰ সকল
- * আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ বাবুল যান্নাল আৰু আলিমুদ্দিন আহমেদ
- * মহাবিদ্যালয় পৰিচালনা সমিতিৰ সদস্য মদন ঘোষৰ গোস্বামী
- * উদীয়মান যুৱছাত্ৰ নেতা বাৰেন শৰ্মা আৰু বছৰটোত নিহত সকলো গুণী-জ্ঞানী
সংগ্ৰামী ব্যক্তিৰ সোৱণত আমাৰ সশ্ৰদ্ধ শোকাশ্ৰু নিবেদন কৰিছোঁ।

১। সম্পাদকীয়

অসমীয়া বিভাগ

কবিতা :

২। কবিতা	মৃণাল বায়	১
৩। মোৰ প্ৰেম—	শংকৰ দে	১
৪। স্মৃতি	পংকজ শৰ্মা	২
৫। শূন্যতা	অশোক বায়	২
৬। স্মৃতি	মনোৰঞ্জন মজুমদাৰ	৩
৭। সময়ৰ প্ৰতীক	মুকুন্দ শৰ্মা	৩
৮। সময়ৰ প্ৰত্যাহ্বান	ছোহৰাৰ আলী আহমেদ	৪
৯। ৰাজপথৰ বুকুত	গোপাল চন্দ্ৰ পাল	৪
১০। এফেৰি মৰম দিয়া	নৃপেন চন্দ্ৰ পাল	৫
১১। সময়ৰ সঙ্গীত	আবু হানিফ	৬
১২। উপলব্ধিৰ প্ৰাচুৰ্য্য	পৰেশ চন্দ্ৰ বৰ্মণ	৬
১৩। জীৱন বিচাৰি	ঋত কুমাৰ ভেঙ্কা	৭
১৪। সফলতা বিফলতা	হেৰল কুমাৰ কলিতা	৮
১৫। ছায়েবী	জাহান উদ্দিন	৮
১৬। গোৱালপাৰীয়া সাঁথৰ	নিৰাৰণ বৰ্মণ	১০

গল্প

১৭। দবীদাৰ	ছহিবৰ বহমান	১১
১৮। অন্য এক স্বপ্ন	অমৰেন্দ্ৰ বৰ্মণ	১৪
১৯। শেষ প্ৰান্তৰ	স্বিকা বড়া	১৭
২০। সমাজৰ অভিশাপ	কুমাৰী বিজ্ঞা ব্ৰহ্ম	২০
২১। বাতিক্ৰম	দিলীপ খতিউৰা	২৬

প্ৰবন্ধ

২২। কপান্তৰ	নাৰায়ণ পাঠক	২৭
২৩। অসমীয়া সাহিত্যত ব্ৰহ্মপুত্ৰ	যতীম বৰুৱা	২৮
আৰু টেলিকিমা লোহিত কিনাৰে		

২৪। কালিদাসৰ শকুন্তলা নাটকত প্রকৃতিপ্ৰীতি, সান্ত্বনা মজুমদাৰ	৩৪
২৫। ভাৰতীয় সংস্কৃতি আৰু জাতিভেদ ডঃ হৰিপ্ৰসাদ দাস	৩৯
২৬। অসমৰ বানপানীৰ সময়্যা আৰু ইয়াৰ স্থায়ী সমাধান বশিৰেখা বৰকাকতি	৪৫
২৭। হজৰত মহম্মদ (ছঃ)ৰ চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্য মঃ আব্দুল খালেক	৪৯
২৮। বঙাইগাঁৱ মহাবিদ্যালয়ৰ সাম্প্ৰতিক কালৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সাহিত্য চৰ্চাৰ গতিধাৰা : এটি সমীক্ষা এজন ছাত্ৰ সমীক্ষক	৫৩

English Section

LITERARY ESSAY

29. India's March Towards The 21st Century	Suman Kumar Bahadur	1
30. Academic Pollution A. Great Depression	Arnab Baul	4
31. Handicapped Agriculture in Assam	T. K. Bahadur	9
32. The Inhibited Mind & A Perspective on On Poe-Criticism	Bichitra Beurla	11
33. Our Champion All Founder, Kapildev	Anil Kr. Sing	14

SHORT STORY

34. Hamara Kya Kasur	Barnali Das	18
35. An Alliance of Love	Binod Maheshwari	20

POEM

36. The Dream	Bhabesh Bezbaruah	23
---------------	-------------------	----

প্রতিবেদন

37. উপ সভাপতিৰ দুআযাৰ	
38. Annual report of Asstt General Secretary	
39. খেল বিভাগৰ সম্পাদকৰ বছৰেকীয়া প্রতিবেদন	

উদ্ভাসদৰ্শনী

আপোচহীন সংগ্ৰামৰ অন্ত কলম। কেৱল তৰোৱালেৰে সংগ্ৰাম কৰি কোনেও পূৰ্ণ সাফল্যমণ্ডিত হ'ব নোৱাৰে। অন্যায়ৰ বিৰুদ্ধে ন্যায়ৰ দুষ্কৃতিৰ বিৰুদ্ধে সংস্কৃতিৰ সংগ্ৰাম যুগে যুগে হৈ আছে আৰু মানৱ জাতিৰ অস্তিত্ব বক্ষাৰ স্বার্থত এই সংগ্ৰাম অব্যাহত থকাটো অতীব প্ৰয়োজনীয়। বৈজ্ঞানিক সভ্যতা আৰু বৈজ্ঞানিক সংস্কৃতি ধাপে ধাপে যিমানেই আগুৱাই গৈ আছে সিমানে জটিল জটিল সংকট আহি আমাৰ সন্মুখত উপহিত হৈছেহি। ক্ষুদ্ৰ ক্ষুদ্ৰ জনগোষ্ঠীসমূহৰ স্বনিয়ন্ত্ৰণৰ অধিকাৰৰ দাবীত আজি পৃথিৱী সোচ্চাৰ। জোকাৰনি উঠিছে সমাজবাদৰ প্ৰাচীন দুৰ্গ ছোভিয়েত ৰাছিয়াতো বিজ্ঞানবাদী চিন্তাধাৰাই পোখা মেলিছে বহুদিনীয়া শোষণ নিষ্পেষণৰ ফলশ্ৰুতিত। সৌ সিদিনালৈ একেলগে বাস কৰা, একেটা চোতালতে বিহুযৰা সকল আজি আমাৰ পৰা ফালৰি কাটি যাব খুজিছে। আমি জানো বহুদিনীয়া নিষ্পেষণৰ ফলশ্ৰুতিতেই সৃষ্টি হয় আন্দোলনৰ। কিন্তু নিৰীহ নিৰোপৰাধী মানুহৰে তেজৰে হোলি খেলি শোষণৰ পৰা ৰক্ষা পাব পাৰি জানো? নিজৰ দাবীত উপনীত হ'ব পৰা যাব জানো? এটা সুন্দৰ ভৱিষ্যত থকা শিশু সকলক অকালতে এই এই পৃথিৱীৰ পৰা বিদায় দিয়াৰ অধিকাৰ জানো আমাৰ স্বনিয়ন্ত্ৰণৰ সংগ্ৰামৰ নামত আছে? আকোৰগোজ মনোভাৱ এৰি এৰাধৰাৰ মাজেৰে গণতান্ত্ৰিক পদ্ধতিৰেই আছে কোনো এক সমস্যাৰ সুস্থ সমাধান। ৰাছেলে ঠিকেই কৈছিল, আজিৰ পৃথিৱীৰ মানুহৰ দুচকুৰ এটাই প্ৰশ্ন মৃত্যু নে যুক্তি? যদি আত্মমৰ্য্যাদাৰ বাবে আকোৰগোজালি এৰি দিয়া নাযায় সংলিষ্ট সকলৰ, মুৰকত এদিন মানৱ জাতিৰ ধ্বংস অনিবাৰ্য। অস্বীকাৰ কৰাৰ ধৃষ্টতা নাই সমস্যা সৃষ্টিৰ মূলতে খেনোৰ বাবে ৰক্ষা খেনোৰ বাবে বঢ়া নীতি।

সাহিত্য জাতিৰ দাপোন। ইয়াৰ মাজেদি প্ৰতিভাত হয় এটা জাতিৰ ইতিহাস, কলাসংস্কৃতি, ধৰ্ম, অৰ্থনীতি, ৰাজনীতি, সমাজনীতি। বিস্তৃত যি জাতিৰ সবহ সংখ্যক মানুহৰ দুবেলা দুমুঠি ভাত, এডুখৰি কাপোৰ, ৰাতি থকাৰ বাবে পঁজা ঘৰখনৰ বাবে চিন্তা কৰিব লগা হয় সেই জাতিৰ সাহিত্য কেনে হ'ব পাৰেনো? অভাৱ অন্তহীন। দুৰ্যোগৰ ৰাতিৰ শেষ নাই। একাৰৰ মাজেদি কৰিব লাগিব আলোকৰ সন্ধান। নতুন চামেও কলম তুলি লব লাগিব সেই সুমহান উদ্দেশ্য আগতলৈয়ে। প্ৰবীন সকলেও দিব লাগিব উঠি অহা চামক সঠিক নিৰ্দেশনা। তেতিয়াহে অসমীয়া সংস্কৃতিয়ে জ্যোতি কবাইদেউৰ সপোন পূৰ্ণ কৰি আগুৱাই যাব পাৰিব বিশ্ব দৰবাৰলৈ।

অসমৰ শিক্ষাজগতৰ আজি নৈৰাজ্যকৰ অৱস্থা। পাঠ্য পুথি নোহোৱাকৈয়ে বহুতো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে বছৰটো বটাই দিবলগীয়া হৈছে। চূড়ান্ত পৰীক্ষাৰ প্ৰশ্নকাকতৰ একাংশ

নোহোৱাকৈয়ে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে পৰীক্ষা দিব লগা হৈছে। এইবোৰৰ বাম টাঙোন যে অসমবাসীৰ ওপৰত পৰিব সি ধুকপ। সেয়ে ছাত্ৰ সমাজৰ লগত সকলো শ্ৰেণীয়ে তৎকালীনভাৱে ইয়াৰ প্ৰতিকাৰৰ প্ৰচেষ্টাত ব্ৰতী হোৱা উচিত।

সম্পাদক মাত্ৰবেই ইচ্ছা থাকে এখন সৰ্বাঙ্গ সুন্দৰ আলোচনী উলিওৱাৰ। মোৰো আছিল। কিন্তু নানা অসুবিধাবশতঃ সেয়া সম্ভৱ নহ'ল। সফলতাখিনি সংশ্লিষ্ট সকলৰ। বিফলতাখিনি মোৰ। দায় দোষ মৰিষণ কৰিব।

কৃতজ্ঞতাৰ জোখ-মাপৰ জ্ঞান মোৰ নাই। তথাপিহোঁ যিসকল অগ্ৰজ অনুজ আৰু সহপাঠী বন্ধু বান্ধবীয়ে অশেষ কষ্ট স্বীকাৰ কৰি বিনা প্ৰতিদ্বন্দ্বিতাবে মোক ১৯৮৮-৮৯ চনৰ আলোচনী আৰু সাহিত্য সেৱা বিভাগৰ সম্পাদক ৰূপে নিৰ্বাচিত কৰিলে তেওঁলোকে মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা যাচিছে। বিভাগীয় সম্পাদক হিচাপে মোৰ দায়িত্বভাৰৰ সফলতাৰ বিচাৰৰ ভাৰ সময় আৰু আপোনালোকৰ হাতত। বৌদ্ধিক জ্ঞানৰ পৰিসৰো মোৰ নিচেই সীমিত।

সদৌ শেষত মোৰ কাৰ্যকালছোৱাৰ ভিতৰত সকলো দিশৰে পৰা নানা ধৰণে দিহা-পৰামৰ্শৰে সহায় কৰাৰ কাৰণে মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ সুভাষ চন্দ্ৰ চক্ৰবৰ্তী, উপাধ্যক্ষ জ্যোতিষ মজুমদাৰ, অধ্যাপক সমীৰ কুমাৰ ৰায়, বাৰ্মানন্দ কুমাৰ, বীৰেন পাৰ্টিগাৰী, যতীম বৰুৱা, আমজাদ হুচেইন, ডঃ প্ৰণৱ কুমাৰ ধৰ, তৰুণ কুমাৰ বাহাডুৰ, অধ্যাপিকা তৰুলতা দত্ত ভাগৱতী, উমা চক্ৰবৰ্তী, ভাস্কৰী চক্ৰবৰ্তী, সান্ত্বনাময়ী মজুমদাৰ আৰু বিভাগীয় তত্ত্বাবধায়ক বিচিত্ৰানন্দ বেউৰীয়ালৈ মোৰ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলোঁ।

মোৰ কাৰ্যকালছোৱাত মোক মোৰ বিভাগীয় কাম-কাজ চলোৱাত বিশেষভাৱে সহায় সহযোগ আগবঢ়া বন্ধু বান্ধৱী সকলৰ ভিতৰত সৰ্বশ্ৰী শংকৰ প্ৰসাদ ৰায়, আকুল খালেক, নিৰ্মল ৰায়, ফিৰোজ খুন আৰু সাধাৰণ সম্পাদক জয়দেৱ প্ৰতীম দাসক মই পাহৰিব নোৱাৰিম। এওঁলোকলৈ মোৰ ধন্যবাদ থাকিল। গীতাঞ্জলি প্ৰিণ্টাৰ্চৰ স্বত্বাধিকাৰী আৰু কৰ্মচাৰীবৃন্দক মোৰ শলাগ যাচিছে। 'কঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয়ৰ উত্তৰোত্তৰ উন্নতি কামনাৰে ইতি—

জয়ন্ত বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয়

জয়ন্ত বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয় ছাত্ৰ একতা সভা।

শুভেচ্ছাৰে—

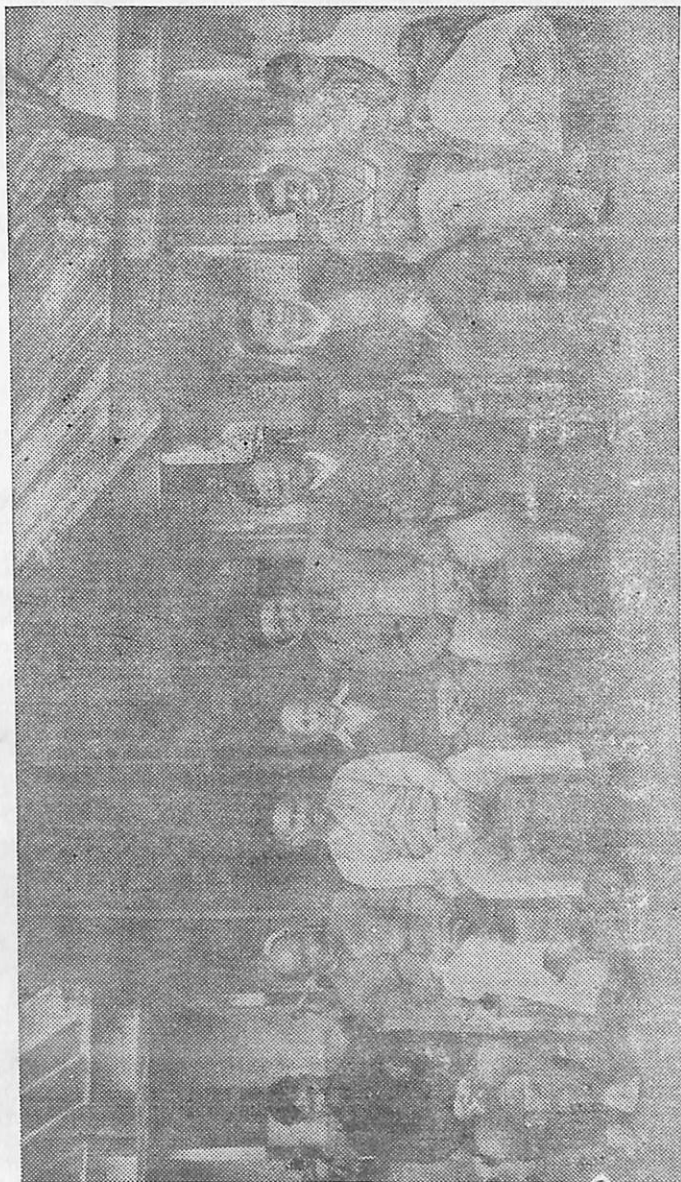
শ্ৰীনিবন্ধন বৰ্মণ

১১/১১/৮৯ ইং

সম্পাদক

বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয় আলোচনী।

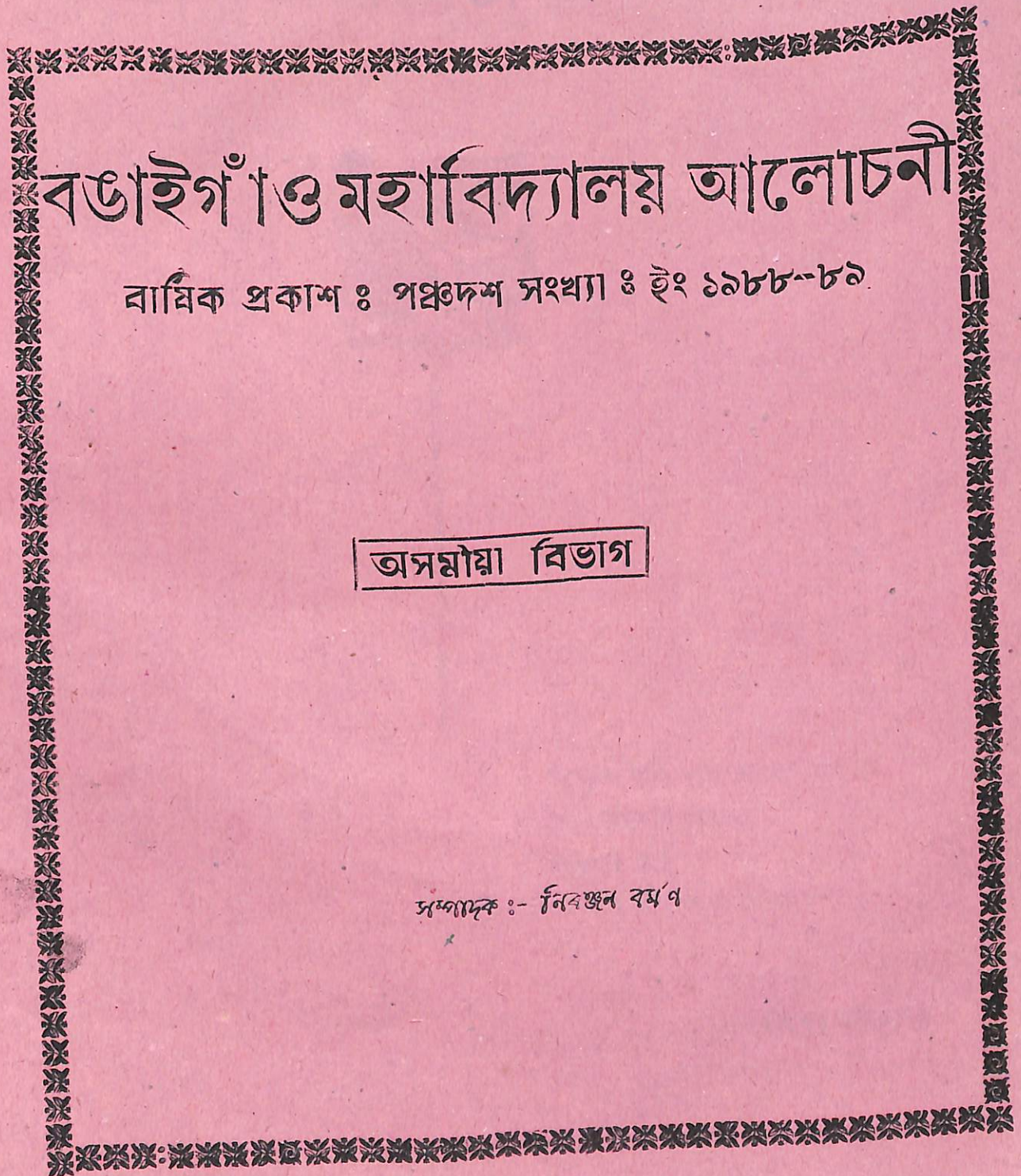
EDITORIAL BOARD— 1988-89

From Left to Right :-

Mr. N. Barman (Editor) Prof. M. Basumatary (Member) Prof. B. Patgiri (Member) Prof. M. M. Nath (Member)
Prof. K. C. Nath (Member) Principal S. C. Chakraborty (President) Vice Principal J. K. Mazumder (member)
Prof. B. Beuria (Incharge) Prof. (Mrs.) U. Chakraborty (member)

Absence in Photo :- Mr. J. P. Das (member) Mr. S. P. Roy (member) Mr. M. A. Khaleque (member)

বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয় আলোচনী

বার্ষিক প্রকাশ : পঞ্চদশ সংখ্যা : ইং ১৯৮৮-৮৯

অসমীয়া বিভাগ

সম্পাদক :- নিবঞ্জন বৰ্মণ

—কবিতা—

“দেশ বুলি কলে আদেশ নালাগে
মোৰ তুমকলি তেজত
টগবগাই উঠে
এহেজাৰ এটা বগুৰা ঘোঁৰা।”

—হীৰেণ ভট্টাচাৰ্য্য

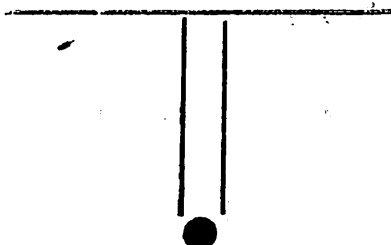

কবিতা

শ্রীম্ণাল বায়
স্নাতক দ্বিতীয় বর্ষ, (কলা)

ভূমিতো জানাই,
একেখন ঘৰবে আমি নদাই-ভদাই।
চোতালো সেই একেখনেই ;
মৰণা মাৰো ছয়োটাই।
পথাৰো সেই এখনেই ;
বতৰৰ শইচ কৰো ছয়োটাই।

কোনে নো আমাৰ কি শতক শালিলে
চোতাল আৰু পথাৰ তাক হেনো—
বেলেগে লাগে।

মোৰ

(প্ৰ
ম
।

শ্রীশংকৰ দে।

উ: মা: শ্ৰেণী ২য় বর্ষ (কলা)

তোমাক
দিম বুলিয়েই
ভৰাই আনিছিলো
এবুকু কবিতা
কেটা তেজ্জবে লিখা,
লোৱা ছহাত পাতি—
হিছাপ নকৰিবা,
বুকুত হাত দিলেই
মোৰ জীয়া প্ৰেমৰ ভৰ কিমান
বুজিব পাৰিবা।

—স্মৃতি—

শ্ৰীপঙ্কজ শৰ্ম্মা

স্নাতক ১ম বাৰ্ষিক (বাণিজ্য)

মনত পৰে নে তোমাৰ
শৈশৱতে মোৰ পৰা পোৱা,
হিয়াৰে উপচি পৰা,
মৰমৰে গঢ়া
আঙঠিটোৰ কথা ?
আৰু
ভৱিষ্যত কল্পনাৰে গঁঠা
গোলাপ গোন্ধৰাজৰ
মালাডালৰ ৰূপ বেথা ?
নপৰে, নপৰে তোমাৰ মনত
কিয়নো, আজি হ'লো মই অন্ধ
আৰু দীনহীন অন্তৰেৰী।
কিন্তু তুমি ?
ৰাজ্যৰ মহামন্ত্ৰী !
জনতাৰ কেটা তেজৰে গঢ়া
সিংহাসনৰ মুৰব্বী।

০০ শূন্যতা ০০

শ্ৰীঅশোক ৰায়
স্নাতক ১ম বৰ্ষ, (কলা)

নিমিষতে
পৃথিৱীৰ শূন্যতা
যদিহে মহাশক্তিয়ে বৃত্তাম টিপে।
সন্ধি
বিশ্ব শান্তি
মহাশক্তি
সংগতি বিনে ভুৱা
ভৱিষ্যত—
বিশ্ব মানৱতাই কোলাত গুৱাব
পৃথিৱীৰ নিশ্চয়তাক
অত্থা
শীঘ্ৰে পৃথিৱীত নামিব শূন্যতা।***

শ্রীমনোবঞ্জন মজুমদার

স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক (কলা)

সময়ৰ প্ৰতীক

শ্রীমুকুন্দ শৰ্ম্মা

স্নাতক ৩য় বাৰ্ষিক (কলা)

এই বিশাল মৰু প্ৰান্তৰৰ মাজত

পথ ভ্ৰষ্ট বেছাইন মই—

খেদি ফুৰিছোঁ মৰিচীকা

বিশাল মৰুৰ মাজত।

পোৱা নোপোৱাৰ বেদনা

বুকুত বান্ধি লৈ

আবস্ত কৰিছোঁ মোৰ অনন্ত যাত্ৰা!

বিছাৰিছোঁ কি? পাইছোঁ কি??

ইয়াৰ উত্তৰ মোৰ অতীত!!

অতীত আছিল মোৰ মধুৰ বাস্তৱ।

সেই স্মৃতি বুকুত বান্ধিলৈ

চলাইছিলোঁ জীয়াই থকাৰ সংগ্ৰাম।

তাৰেই বচিছিলোঁ মই

ভৱিষ্যতৰ সোনালী সপোন।

কিন্তু হয়!!

পাহৰনিৰ অটল গৰ্ভত

মোৰ সোনালী অতীতৰ স্মৃতি

আজি জাহ যায়।

তুমি

সকলোৰে বাবে পৰিচিত

গুন্দা হিচাবে।

সকলোৰে কয়—

তোমাৰ, হৃদয়

এটুকুৰা কাঁঠ

তোমাৰ, মৰম

এখন চোকা চুৰি

তোমাৰ, হাত দুখন

কংসৰ প্ৰতীক;

মই জানো

তোমাৰ, হৃদয়

ভাল পোৱাৰ বিশাল সাগৰ—

তোমাৰ, মৰম

মানৱতাৰ পূজাৰী

তোমাৰ হাত দুখন

সময়ৰ প্ৰতীক।

সময়ৰ প্ৰত্যাশ্বান

ছোহৰাব আলী আহমেদ

স্নাতক ২য় বৰ্ষ, (কলা)

ৰাজপথৰ বুকুত :

শ্ৰীগোপাল চন্দ্ৰ পাল

স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক (কলা)

বিপ্লৱ ! তুমি মোৰ বন্ধু
তুমি ক'ত থাকা ?

মোৰ লগত, নে ওচৰত, নে দূৰত
নিশ্চয় মোৰ লগত

নাই, নাই এয়া মোৰ সপোন !

তুমি সম্ভৱ বহু দূৰত

ঠিক আছে, তুমি যতেই নাথাকা কিয়

তুমি সেইখন বিমানত উঠি আহিবা

যাক কোনো শক্তিয়ে কধিব নোৱাৰে

সেয়াই হৈছে সময়

সময়ে আনি দিব তোমাক

মোৰ ওচৰলৈ

আমি তেতিয়া পূৰ্বৰ ভেদাভেদ সকলো পাহৰি

পৰস্পৰে পৰস্পৰক আলিঙ্গন কৰিম

পৃথিৱীৰ জনগণক জগাই তুলিম

সেই শ্ৰেণীৰ হিংস্ৰ পশুবোৰৰ বিৰুদ্ধে

যি সকলে মানুহৰ তেজ শোষণ কৰে

প্ৰয়োজন হলে সিহঁতক

আমি গুলিয়াই হত্যা কৰিম

পৃথিৱীৰ মানৱক বুজাই দিম

আমি মানুহ

আৰু জীয়াই থাকিমোই

মানুহৰ দৰে ।

ৰাজপথৰ বুকুত সিহঁতে বিচাৰি পায়
জীয়াই থকাৰ অদমা সাহস ।

শোষণ পীড়াত দগ্ধ সিহঁতৰ কলা হৃদয়ত
উমি উমি জ্বলি আছে ক্ষোভৰ প্ৰতাপী অনল,
অভিজ্ঞতায় শিকায়

শোষণ নাশৰ অন্ত গঢ়িবলৈ

(এনেদৰেই বুজি পায় ইতিহাসৰ গতি) ;

এতিয়া সিহঁতৰ মুষ্টিবদ্ধ হাত ।

মাটিত কাণ পাতিলেই শুনিবা

ক'ত যেন বাজি আছে গুৰু গুৰু শব্দ,

সিহঁতৰ ছচকু এতিয়া প্ৰত্যয় দীপ্ত

দেখিলেই বুজি পায়

কিমান সাৱধানী খোজ

বন্ধু.

ভঙাৰ শব্দটো নতুন নহয়

আচল কথা দায়িত্ব লোৱাটোহে ।

এফেৰি

ম
ৰ
ম

দিয়া

শ্রীন্ পেন্দ্ৰ চন্দ্ৰ পাল ।
স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক (কলা)

দেৱী ! আকাশী পথত তুমি
অকলে অকলে ভ্ৰমি
কাৰ বাতৰি আছা লই ?
মইযে তোমাৰেই নিঃস্ব পূজাৰী
পূজিব বিচাৰো চৰণ ধিয়াই ।
প্ৰণতিৰ বিনিময়ে, দি কৰুণাৰ ছটা
অক্ষয় অব্যয় তোমাৰ প্ৰেম ভাণ্ডাৰ পৰা
মোৰ ই তৃষ্ণাতুৰ প্ৰাণক
শান্তি দিয়া দেৱী ।
তোমাৰ কৰুণা বাশি দীপাৱলী হই
পোহৰ কৰক মোৰ জীৱন আকাশ,
সেই আলোকেই মোৰ
দূৰ কৰক অজ্ঞানতা,
নাশক মোৰ জীৱনৰ তিমিৰ নিশা ।
তোমাৰ তীক্ষ্ণ চকুযুঁবি,
চাই লওঁ সেই পোহৰতে
প্ৰাণৰ জুৰ পৰা কই ।

আঁকিম তোমাৰ মূৰ্তি,
প্ৰেমৰ তুলিৰে
হৃদয়ৰ ওপৰত হৃদয় সজাই ।
অৰ্ঘ্য দিম আজীৱন
তোমাৰ চৰণ তলত
হৃদয়ৰ পবিত্ৰতা লই ;
তোমাৰ হাঁহিত হাঁহিম
কান্দিম কান্দোনত ;
হিয়া ধুনি বিয়াকুল হই ॥

আবু হানিফ

স্নাতক ২য় বাৰ্ষিক (কলা)

ত্ৰীপবেশ চন্দ্ৰ বৰ্ম্মণ

স্নাতক ৩য় বৰ্ষ (কলা)

মন্দিৰত যিজন মহজ্জিদত তেওঁৰেই
পৰশ ভুবনত পাই,

উৎসৱত নাচি খুছিতে গজল

ঈদ আহিলে থাকো গাই

বেদ-বাইবেল, কোৰাণ পুৰাণত —

একে ভাবাবেগ জগায় প্ৰাণত

শেষ পৰিনাম কবৰত প্ৰশান্ত

মহাকাশত এটাই ঠাই।

হৃদয় মোৰ কাশীৰ যাত্ৰী

মক্কাৰ মুছাফিৰ,

মঠ গীৰ্জাত নামাজ পূজাত

একে ৰূপ ভকতিৰ।

গড, খোদা, হৰি আৰু ভগবান

একে শক্তিৰ বিভিন্ন নাম,

তেনেহলে কিয় ইমান মিছা ব্যৱধান

মানুহে মানুহৰ ভাই ?

মোৰ নিঃসঙ্গ পৰত

দূৰ দিগন্ত বিয়পি যোৱা

কোনো ভীষণ শব্দৰ প্ৰতিধ্বনিত

ইঠাং কেতিয়াবা চমকি উঠো।

....মই....মই... যেন নিকপায় !

অনুভূতিৰ তাড়নাত

বিষাদ বেদনাৰে দগ্ধ মোৰ হৃদয় !

বিশাল মৰুভূমিৰ প্ৰান্তৰে প্ৰান্তৰে

যেন কঢ়িয়াইছো দুখৰ গধুৰ বোজা

নিবৰে নিবিড়ে, ক্লান্ত শৰীৰে !!

সমুখত আজি দেখিছো

মাথোন প্ৰচণ্ড ধুমুহাৰ দুৰ্কাৰ গতি

হৃচকুত জীয়াই থকাৰ হেজাৰ বাসনা

মন-মেঘৰ আঁৰত,

আকাশ-পৰ্বতৰ মিলন দেখাৰ

কিমান যে গভীৰ স্বপ্ন !!!

জাগ্ৰতৰ চেতনাত

যুক্তিৰ ৰৱচ পিন্ধি

সমুদ্ৰ খৰাং কৰাৰ প্ৰস্তুতিৰে

মহাশূন্যৰ সুগভীৰ বুকুত

এৰি দিও মোৰ অন্তিম দৃষ্টি—

অন্তিম কামনাৰে.....।

০০০০ জীৱন বিচাৰি ০০০০

শ্ৰীকৃষ্ণ কুমাৰ ডেকা (বিজু)

স্নাতক ৩য় বাৰ্ষিক (কলা)

(আমাৰ জীৱন পৰীক্ষা হ'লৰ ভিতৰত এখনি ইডুকেশ্বনৰ প্ৰশ্ন কাকত)

‘কেৰেক্টাৰাইচ্টিকচ্ অব্ এটেন্‌চন্‌

কেৰেক্টাৰাইচ্টিকচ্ অব্ ইমোচন্‌,

ভাৰ মাজে মাজে

কেতিয়াবা মেঘ হৈ উৰি যাব খোজা মন

আৰু নঞ — পঞ্চমী আৰু কেৱলীয়া কৰ্তাৰ অটুহাস্য।

ভাঙি ভাঙি টুকুৰা টুকুৰি হোৱা

বিনীতা, সুনীতা, নবনীতা,.... হৰ্তা

হাঁহিৰ খিলখিলনি

তুই এটি ধ্বংস অসভ্য।

তথাপি জীৱনে জানো জীপ পায়?

হয়তো পায়!

কিছানি নাপায়।

আকৌ—

বুঢ়ী আইতাৰ তামোলৰ পিক সনা জখলা চুমাত

আমাৰ জীৱনে জীৱন বিচাৰি পায়।

সাতুৰি নাহুৰি ভাগৰি পৰিলে

ঢেক্ ঢেকীয়া হাঁহিত আৰু

বয়সে আচুৰি থোৱা

গালৰ আচোৰত

অকণি শান্তি বিচাৰি যায়।

ইডুকেশ্বনৰ প্ৰশ্ন কাকত

আৰু বিনীতাৰ হাঁহিৰ চিম্ফনিয়ে

ডেও দি ছবৰি খায়।

শ্রীহেবন কুমাৰ কলিতা
তৃতীয় বাৰ্ষিক (বাণিজ্য)

কৰিব খোজোতেই ভাৰো—
কেনেকৈ কৰিব লাগে
ভাৰি ভাৰি হাবাথুৰি খাওঁ,
কৰা যে নহয়।
বহু কথাই আছে মনলৈ,
সকলো হয় বিফল।
কিয়? কিয়?? কিয়??
নিজকেই প্ৰশ্ন কৰোঁ।
কিন্তু.....।
প্ৰশ্ন যদিও সেয়া
সাহস নহয় মোৰ
সমিধান উলিয়াবৰ।
আছেনে কোনোবাই মোক
সাহস দিবৰ
উৎসাহ দিবৰ
শুধবাই দিবৰ।
নথকাৰ কোনো কাৰণ নাই
মানুহ মানুহৰ বাবেই।
তথাপিও —
মানুহ যে কেতিয়াবা
নিষ্ঠুৰ হয়।

সেয়েহে—
নিজৰ কাম
নিজৰ ভাৱনা
নিজে কৰি লোৱা।
আজিৰ হুনিয়াত
কোনোও কাৰো আপোন নহয়
কোনো কাৰো নহয় ভিন্‌পৰ!
কাৰোবাক দিলেহে কিবা পায়
মৰম-চেনেহ, শ্ৰদ্ধা-ভকতি !!
ভুল নকৰিবা
বেয়া নাভাবিবা কাকো
মিছা নামাতিবা
সফলতা নিশ্চয় লভিবা।
জানো, সন্দেহ কোনোৱেই নহয় এই হুনিয়াত
ই অতি ৰুঢ় সত্য
সেয়ে, সংঘাতক স্বাগতম নজনাৰা
পৰিনাম নিজেই ভুগিবা
কষ্ট নিদিবা নিজক আৰু আনৰ মনক
কাম কৰি যোৱা নিঃস্বার্থ ভাবে
বিফলতাৰ মাজতে
সফলতা লভিবাই !!

- ১। “ইশক মূৰাকো নহী ওহশং হী সহী
মেৰী ওহশং তেৰী শোহৰং হী সহী।”
প্ৰেম যদি ইয়াকে নোবোলা বলিয়া বুলিতো কবা
বলিয়া বোলা তোমাৰ খ্যাতি নিশ্চয়ে তুমি তাকে কবা।
- ২। “ইয়ে নহী থী হমাৰে কিসমং রোসালে ইয়াৰ হোতা
অগব অওৰ জীতে বহতে ইয়ে হী ইন্তেজাৰ হোতা।”
নাছিল ভাগ্য বন্ধুৰ সতে মোৰ মিলন, মোৰ দেখা অপেক্ষাত
জী আছে, জী থাকক সেই অপেক্ষা।
- ৩। “জিস পৰ হমনে ভৰসা কিয়া উসনে হমে ধোকা দিয়া
জিনকো হমনে অপনা সমঝা উসনে হমে চুকৰা দিয়া।”
যাৰ ওপৰত মই ভৰসা কৰিছিলো তেৰে মোক প্ৰতাৰণা কৰিলে
যাক মই আপোন বুলি ভাবিছিলো তেৰে আঘাট দিলে।”
- ৪। “ৰোজ ইস শহৰমে এক হুকুম নয়া হোতা হ্যায়
কুছ সময়মে নেহী আতাকি ক্যায়া হ্যায়।”
প্ৰতি প্ৰভাতে আনে কঢ়িয়াই চহৰলৈ এটি নতুন আদেশ
উৰাদিহ তাৰ নাপাও একোকে কতেই বা ইয়াৰ শেষ।”
- ৫। “জিনকো দেখা হী নহী উনসে মহবত হ্যায় ইঁমে
না জানো রহ কোন হ্যায় কিসকী জববত হ্যায় ইঁমে।”
যিজনক মই দেখা নাই তেওঁৰ সৈতে প্ৰেমৰ সম্পৰ্ক
আছে, নাজানো তেওঁ কোন, তেওঁত মোৰ কি প্ৰয়োজন,
সেয়াও মোৰ অজ্ঞাত।

—৪ গোৱালপৰীয়া সাঁথৰ ৪—

সংগ্ৰাহক— শ্ৰীনিবাসৰণ বৰ্ম্মণ
স্নাতক ১ম বাৰ্ষিক (কলা)

(১) ঘৰেৰ তলত ঘৰ, ওৰেৰ তলতে পৰিয়া মৰ।

উঃ— আঠুৰা (মুছুৰী)

(২) পেটে দিয়া খায়, মুখে দিয়া হাগে,

ওৰ গু শাকতো লাগে।

উঃ— টেপা (মাছ মৰা)

(৩) আঠ ঠেং মোল হাটু

জাল পাৰায় নেকাতু

মাছতো নাফান্দে পানীয়ে ফান্দে।

উঃ— মকৰাৰ জাল

(৪) ছয় চৰণ কমলা বৰণ

পুটকিটা কাটিয়া দিলে নাই মৰণ।

উঃ— আমুৰা

(৫) বছৰত আহে মাহত যায়,

দিনৰ ধৰে বাতি খায়।

উঃ— বমজান মাহ

(৬) ছয় চকু, ছয় কাণ, দশ ঠেং

হৰ হৰেয়া যায়

ধৰিয়া বাখিৰা নাপাইলে

পুটকিট চুমা খায়।

উঃ— হালৰাই থকা মানুহ আৰু

গৰু হাল (মুখেদি কৰা উচ্চাৰণ)

(৭) পিক পিক গাঁঠি

মামাইতৰ লাঠি

ধোঁশ শাল্লা তোৰ মুখ কান্দা।

উঃ— ভুতা

(৮) পানীত জন্ম, টিলাত বাস

পানীত পৰিয়া গেলে, সৰুনাশ।

উঃ— নিমখ।

“গল্প সুসংগঠিত আর্ট।

ইয়াৰ যোগেদি কোনো এটা কেন্দ্ৰীভূত ভাৱ প্ৰকাশ কৰা হয়।

বিক্ষিপ্ত ভাবধাৰাৰ সমাবেশৰ ঠাই গল্পত নাই। কোনো এটি বিশেষ মুহূৰ্তৰ ওপৰত আলোকপাত কৰি জীৱনৰ কোনো এটি দিশ পোহৰাই তোলাই গল্পৰ উদ্দেশ্য।”

ছহিবৰ বহমান

স্নাতক ৩য় বাৰ্ষিক (বাণিজ্য)

ৰাতিপুৱাতে চম্পকে বৰশীডাললৈ ওলাইছে। তাৰ লগত যাবলৈ জেদ কৰিছে তাৰ অতি মৰমৰ অতিকৈ আপোন, সৰু ভনী চানু। তাইৰ ফুল কলিয়া মনক চম্পকে অকণো বুজাব নোৱাৰিলে। সেয়ে তাইক লগত লৈ মাছ ধৰিবলৈ আগবাঢ়িল নদীলৈ। সিহঁতৰ গাঁৱৰ পৰা নদীখন প্ৰায় আধা মাইল মান আঁতৰত। চানুয়ে অতি আনন্দত তাইৰ ককাঁলত বান্ধি লৈছে খলিটো। খলিটোৰ ওপৰত এখন মাটিৰ ঢাকনিৰে ঢাকি লৈছে, যাতে মাছ থলে ওলাই নাযায়। সিহঁতে গাঁৱ আলিবাটেৰে গৈ আছে। এনেতে, এখন লাওৰ চাঙিৰ তলত বদৰ পোহৰত চিকমিকাই থকা মাটি দেখা পাই চম্পকৰ হঠাৎ মনত পৰি, চিঞৰি উঠিল— চানু মাছ ধৰিবলৈকে আচল বস্তুটো পাহৰি গৈছোঁ। চানুয়ে শুৱলা মাতেৰে কলে— কিনো বস্তু দাদা? ধেং আজলি, মাছ ধৰিবলৈ টোপ নালাগিব জানো। চানুয়ে আকৌ কলে কিন্তু দাদা আমিটো টোপ অনা নাই। চানুৰ কথাত চম্পকে কলে— টোপ অনা নাই যেতিয়া, আমি কেইটামান কেঁচুকে লৈ যাওঁ, এই বুলি কৈ গৈ লাওৰ চাঙিৰ তললৈ গ'ল আৰু বৰশীৰ আগটোৰে কেঁচুয়ে তোলা মাটিবোৰৰ ওচৰত খান্দিবলৈ ধৰিলে। কেঁচু-বোৰ মাটিৰ তলৰ পৰা একা-বেকাকৈ ওলাই

আছিল আৰু চম্পকে কেইটামান কেঁচু ধৰি কচুৰ পাতত বান্ধি চানুৰ লগত থকা খালিটোৰ ঢাকনিখনৰ ওপৰত থলে।

এটা সময়ত সিহঁতে নদীৰ পাৰ পালে। নদীৰ পানীৰ সোঁত বৈ বৈ এটা ঠাইত বৈ গৈছে আৰু সেই ঠাইখিনিতে চম্পকে বৰশী পেলালে। চম্পক নদীৰ বোঁ মাছ ধৰাত ওষ্ঠাদ যদিও, মাছৰ গ্ৰায্য দাম পোৱা নাই। তথাপি সিহঁতৰ যেন এইটো এটা জীৱিকাৰ পথ। আজিকালি মানুহৰ পৰিশ্ৰমৰ মজুৰিৰ কথাটো আনাদা, গাধ এটাৰ কামৰো উপযুক্ত মজুৰি নাপায়। চানুয়ে চম্পকৰ কাষতে থিয় হৈ, পানীত থকা বৰশীৰ পুঙাটোৰ পিনে অতি হেপাহেৰে চাই আছে, কেতিয়া মাছ ধৰে। এনেতে বৰশীৰ পুঙাটো ডুব গল আৰু চম্পকে লাহে লাহে বৰশী তুলিলে, কিন্তু মাছ নুঠিল। উঠিল এটা কেঁকোঁৰা। চম্পকে কেঁকোঁৰাটো হাতেৰে ধৰি মাটিত আচাৰি দিলে আৰু কেঁকোঁৰাটোৰ মগজু চিটিকি গৈ চানুৰ ওঁঠত লাগিল। তাই থু থু কৰিব ধৰিলে। চম্পকে, বৰশীত আকৌ কেঁচু এটা গাঁথি পানীত এৰি দিলে। এইবাৰ চানুয়ে চম্পকৰ কাষত বহি মূৰটো তাৰ আঁঠুৰ ওপৰত থৈ একেথৰে নদীৰ সোঁতৰ পিনে চাই থাকিল। হঠাৎ তাইৰ লক্ষ্য পৰিল মাছ-মৰীয়া লুকুৰামৰ

নাৱত। তাই আনন্দত আত্মহাৰা হৈ ওঠা দুটি চেপি তন্নয় হৈ বহি থাকিল।

ইমান সময় ধৰি বৰশীৰ পুঙাটো এবাৰো লৰচৰ কৰা নাই। চম্পক প্ৰায় অস্থিৰ হোৱাৰ উপক্ৰম। এনেতে তেওঁ নদীৰ সিপাৰত দেখা পালে, সিহঁতৰ গাঁৱৰ স্কুলৰ মাষ্টৰ অমিয়ক। অমিয়ই জাল এখন লৈ মাছ মাৰিবলৈ আহিছে। চম্পকে তাৰ পিনে একে খৰে চাইয়ে আছে। হঠাৎ তাৰ লক্ষ্য গ'ল বৰশীৰ পুঙাটোৰ পিনে, দেখিলে পুঙাটো পানীত ডুব গৈছে। লাহে লাহে সি বৰশী তুলিলে, উঠি আহিল এটা বোঁ মাছ। আনন্দতে চান্নয়ে প্ৰায় নাচাৰ উপক্ৰম হৈছে। এনেতে তাইৰ চকু পৰিল মাছটোৰ মূৰটোৰ ওপৰত। তাই চিঞৰি উঠিল মাছৰ মূৰটো মই খাম। চম্পকে একো নকলে, সি বৰশীৰ পৰা মাছটো খুলি চান্নৰ লগত থকা খালৈটোত থলে।

বোঁ মাছ দেখাৰ লোভত সিপাৰৰ পৰা দুই চাৰিজন আহিলে। খালৈত থকা বোঁ মাছটো সিহঁতে দেখিলে আৰু তাৰে এজনে মন্তব্য কৰিলে মাছটো প্ৰায় চাৰিশমান হ'ব। আন এজনে কলে প্ৰায় আধা কিঃ গ্ৰাঃ মান হ'ব। আকৌ আন এজনৰ অনুমান তাতকৈ বেছি। দুই-চাৰিজনৰ লগতে অমিয় মাষ্টৰে আহি গোট খালে। মাছটোৰ বিনিময়ত দহ টকা দিব খুজিলে অমিয় মাষ্টৰে। চম্পকে কোনো পধ্যেই তাৰ ইন্দ্ৰিয় দমন কৰিব নোৱাৰি তেওঁ জোৰকৈ কলে, মাছটো বিক্ৰি নকৰো, আমি ঘৰত খাম।

ভনীৰ কথাত হয়ভৰ দিলে চম্পকে। চম্পকে মনে মনে ভাবিলে আজি এই মাছটোৰে উপাষ ভংগ কৰিম। মাছৰ লোভ বাদ দি আন সকলোৰ দৰে অমিয়েও চিধা বাস্তা ধৰিলে।

মুহুৰ্ত্তে বৰশীডাল এবাৰ তুলি আকৌ পানীত এৰি দিলে। এইবাৰ কিন্তু বৰশীৰ পুঙাটো এবাৰে নানাচিলে, এনেতে চিনাকী কণ্ঠস্বৰ শুনা পাই চম্পকে পিছফালে ঘূৰি চালে আৰু বহিম দোকানীক দেখা পালে। বহিম দোকানীক দেখাৰ লগে লগে চম্পকৰ মুখখন পশ্চিমত মাৰ যোৱা সূৰ্য্যৰ দৰে ৰঙা হৈ পৰিল। সি মাতিব খুজিও বৈ গল, কেৱল ওঠা দুটা দূৰ দূৰ কৈ কঁপিবলৈ ধৰিলে, কাৰণ সি বহিম দোকানীৰ পৰা আটা বাকীকৈ লৈছিল, তাৰ পইচা এতিয়াও দিব পৰা নাই। কেইদিনমানৰ পৰা বহিম দোকানীক দেখা কৰাও নাই। বহিম দোকানী সিহঁতৰ কাষলৈ আহিল আৰু খালৈটো দেখা পাই হাতত তুলি ললে আৰু খালৈটোৰ মুখত থকা ঢাকনিখন গুচাই দেখিলে বোঁ মাছটো, দেখিয়ে তাৰ লোভ লাগি গল। মাছটো হাতত লৈয়ে সি কলে সেইদিনা লোৱা আটাৰ দামৰ বিনিময়ত মই মাছটো লৈ যাত্ত। চান্ন উচপ খাই উঠি মাত লগালে, এইটো আমাৰ মাছ আমি নিজে খাম। কাকো নিদিও। বহিমে কিন্তু তাইৰ কথালৈ ক্ৰক্ষেপ নকৰি জমিদাৰী মেজাজ দেখুৱাই মাছটো লৈ গুচি গ'ল। চম্পকে বহিমক কিবা এটা কবলৈ ভাৰ্মাই বিচাৰি নাপালে, কিন্তু তেওঁৰ অন্তৰখনে প্ৰতিবাদ কৰাৰ কাৰণে হাহাকাৰ কৰি উঠিল।

চান্দুৰ পিনে চোৱাৰ লগে লগে তাৰ অন্তৰ আত্মাই কান্দি উঠিল। চান্দু যেনিবা বিষন্ন ধূসৰতাৰ মূৰ্তি। চকু দুটা জনজলীয়াকৈ দেখি আছে তাইৰ দাদায়েকৰ পিনে। দাদায়েকৰ কাপুৰুষতাৰ তাই যেন স্তম্ভিত। হঠাৎ তাই ফেকুৰি ফেকুৰি কান্দিবলৈ ধৰিলে।

চম্পকে তাইক কান্দি দেখি কলে, নাকান্দিবা সোণ, ভোমাক এতিয়াই এটা মাছ ধৰি দিম বুলি কৈ তাইক সান্ত্বনা দিলে। কিন্তু তাই আৰু কোনো পধ্যেই দাদাকৰ ওচৰত নাথাকে আৰু তাতে লাগিছে অসহ্য ভোগ। তাই অকলে ঘৰত যাব খুজিলে। চম্পকে আৰু আপত্তি নকৰি তাইক যাবলৈ দিলে।

এইবাৰ চম্পকে ভালকৈ বহিলে বৰশীৰ পুঙাটোৰ পিনে চাই থাকিল। অলপ সময় পিছতে বৰশীৰ পুঙাটো নাচি নাচি পানীত ডুব গ'ল। চম্পকে ভাবিলে নিশ্চয় মাছ ধৰিছে। সি লাহে লাহে টানিলে যদিও বৰশীডাল উঠি নাছিল। এবাৰ বৰ জোৰকৈ টানিলে আৰু বৰশীৰ সূতাডাল ছিঙি পানীৰ সোঁতৰ লগত মিলি গ'ল। শেষত উপায়হীন হৈ চম্পকে খালৈটো লৈ ঘৰমুৱা হল।

মূৰৰ ওপৰত দুপৰীয়াৰ সূৰ্য্য। ঘৰত

ভোকাতুৰ অৱস্থাত আছে 'মাক আৰু সৰু ভনী চান্দু'। এনেকি এমুঠি অগ্ন জোঁগাৰ কৰাৰ কোনো পথ নাই। অসহ্যতাৰ বিঙ-বিঙাই উঠিল মগজু। ভাং বিক্ৰি কৰি যি দুই পইচা উপাৰ্জন কৰিছিল, সিও ধাৰ্মিক লোক সকলোৰ উপদেশত সেই বদকাম এৰি দিছে। কিন্তু সেই ধাৰ্মিক সকলোৰ ওচৰত হাত পাতিও এটা পইচাও পোৱা নাই। চিন্তাই তাৰ গোটেই শৰীৰতে কাঁইটে বিস্ফাৰ দৰে বিস্কিলে। এনেদৰে বহুতো কথা ভাবি ভাবি সি ঘৰৰ সন্মুখ পালে। দাদাকক দেখা পাই চান্দু দৌৰি ওলাই আহিল। তাই ভাবিলে নিশ্চয় মাছ পাইছে দাদায়েকে! উৎসাহ আৰু আগ্ৰহত খালৈটো লৈ ঢাকনিখন গুচালে। নিমিষতে তাইৰ মুখখন বিবৰ্ণ হৈ পৰিল। চম্পকে তাইৰ মুখৰ পিনে চাই তাইৰ দুখ বুজি পালে আৰু তাইক সন্তনা দিবৰ বাবে কোলাত তুলি ললে। হঠাৎ তাইৰ চকু পৰিল, বহিম দোকানীৰ ঘৰৰ পিনে আৰু তাই দেখিলে বহিমৰ ঘৈণীয়েকে সিহঁতৰ ঘৰৰ আগত থকা কুৱাটোৰ কাষতে মাছটো কাটি আছে। তাই আঙুলিৰে দেখুৱাই কলে, দাদা সোঁৱা আমাৰ মাছ, এই বুলি কই তাই ছক ছক কান্দি দিলে।

অন্য এক স্বপ্ন ৩ ৩ ৩

শ্রীঅমৰেন্দ্ৰ বৰ্মণ

২য় বৰ্ষ উঃ মাঃ শ্ৰেণী (কলা)

সেই মুহূৰ্তবোৰৰ কথা ভাৱিলে এতিয়াও মোৰ গাৰ নোম ডাল ডাল হয়। গোটেই শৰীৰটো অজান আশংকাত শিষ্যি উঠে। সেই কথাটোৱে নহয় এতিয়া মোৰ কলেজৰ নাম ললেই হুচকুত ভীৰু প্ৰতি হিংসাৰ ভাৱ জিলিকি উঠে। কিনো হৈ গ'ল মোৰ ভাৱবোৰ! জীৱনটো, এক বুজাব নোৱাৰা ভীষণ বেদনা।

সেইদিনাখন মই কলেজলৈ গৈছিলোঁ। আগতেও এদিন গৈছিলোঁ। অকলে নীৰৱে ভাৱত বিভোৰ অলেখ কল্পনা কৰি খোজ কাঢ়ি গৈ আছোঁ। বিচিত্ৰ মানৱ, বিচিত্ৰ পৃথিৱীৰ। অহা আহি আছে, যোৱা গৈ আছে। ৰিক্সা, চাইকেল, মটৰ চাইকেল, স্কুটাৰ.... আৰু মই.... ধোৱা উকুৱাই.... ধুলি উকুৱাই....। আৰু সেইবোৰ বিনা দ্বিধাই আকোৱালি লয় পদচাৰি, সমাজৰ দৰিদ্ৰ, নিষ্পেষিত লোক সকলে। আকাশত ওলমি আছে শাওঁনৰ এচেৰেঙা বঙা ব'দ। আনৰ লগতে হয়তো মোৰো শৰীৰত ঘামৰ তীব্ৰ আলোড়ন ঘটছিল। কিন্তু মই মনেই কৰা নাছিলোঁ। জাক জাক ল'ৰা ছোৱালী, ডেকা-গাভৰু। পিছনত সিহঁতৰ বঙীন সাজ-পাৰ, বঙীন ভাৱৰ নানা ভঙ্গীমাৰ; যেন একোটা বঙীন পখিলা। গোটেই পৃথিৱী খনেই যেন বঙীন সিহঁতৰ বাবে। এৰা এই কলেজখনিয়েই সুন্দৰ ভৱিষ্যৎ গঢ়াৰ এক বঙীন

স্বপ্নৰ আছিল। হয়তো ময়ো এটি ভেনে ভাৱতেই উৰা মাৰিছিলোঁ বাস্তৱক এৰি থৈ কোনোবা কল্পনা ৰাজ্যলৈ। যত সাজিছিলোঁ মই মোৰ কল্পনাৰ সুন্দৰ অটালিকাৰ ৰূপহী ৰাজ-কুমাৰী। কিন্তু বাস্তৱ যে কি নিষ্ঠুৰ ভয়াৱহ।

কলেজৰ গেটৰ ভিতৰত ভৰি থৈ ইফালে সিফালে চালো, কোনোবা চিনাকী বন্ধু দেখা বুলি। আজি বহুত ল'ৰা-ছোৱালী আহিছে নতুনকৈ ভৰ্তি হব। নতুন আশা বুকুত বান্ধি লৈ বঙীন ভাৱেৰে দৌৰিছে ভৱিষ্যতৰ সাকোঁ-এই কলেজখনলৈ। বাবান্দাত ভীৰ হৈ পৰিছে, গাত গা লগাই অলপ আগবাঢ়ি গ'লো। হঠাৎ কাৰোবাৰ মাতত ঘূৰি চালো। —“কিহে অমৰেন্দ্ৰ....।” বন্ধু এজনে মোক উদ্দেশ্য ক'লে। “—আবে তুমি, খবৰ ভাল?” মই স্বভাৱ সুলভ হাঁহিটোৰে সুধিলো। এজন বন্ধু, তেওঁৰ কথাত মোৰ ভাৱৰ খেলি মেলি লাগিল। মই অমনোযোগী ভাৱে ভালেখিনি কথাই পাতিলোঁ। বাবান্দাতে দুয়ো মুখা-মুখি ভাৱে কথা পাতি আছোঁ। আমাৰ আগে-পাছে বহু ন-পুৰণি ল'ৰা-ছোৱালী অহা-যোৱা কৰি আছে; প্ৰত্যেকৰে মুখ মণ্ডলত এমোকোবা বঙীন আশা, বঙীন কল্পনা হঠাৎ বন্ধুৰ কথাত মোৰ সঙ্গিৎ ঘূৰিল। “তুমি এডমিষ্ট্ৰন ল'লা।” আচৰিত

হৈ সুধিলো “এড্‌মিশ্বন ?” “কিয় চেকেণ্ড ইয়েবত। এই মাহৰ একত্ৰিশ তাৰিখ লাষ্ট ডেট আৰু একশ বারম্ টকা লাগে ফিচ। বন্ধুৱে একে উশাহতে কথা কেইটা ক’লে। কিন্তু এই কথা কেইটা শুনাৰ বাবে মই যে অকণো প্ৰস্তুত নাছিলো। তাৰ এই বক্তব্য-খিনিযে যে হৃদয়ৰ কোনোবা এটা অমূল্য বিন্দুত তীব্ৰ আঘাত কৰিব পাৰে, বন্ধুয়ে হয়তো জনা নাছিল। মোৰ ভৰিৰ তলৰ পৰা পৃথিৱীখন আঁতৰি যোৱা যেন লাগিল। খুব দুৰ্বল অনুভৱ হ’ল। একশ বারম্, একত্ৰিশ তাৰিখ, মুখতে ভোৰ-ভবানো। অবিশ্বাস্য হৈ সুধিলো - “আমি আকৌ ‘এড্‌মিশ্বন’ লব লাগে ?” “অ’তো! সেই তাতে নোটিচ দি থৈছে।” বন্ধুৱে অফিচ কৰমৰ ফালে আঙুলিয়াই ক’লে - “মোৰ হ’লে চিন্তাই লাগিছে!” বন্ধুয়ে এই খিনিও ক’লে। তাৰ কথাত মোৰ হৃচকু ভীষণ উত্তেজনাৰ, ক্ৰোধত দুৰ্বলতাত কঁপি উঠিল। হৃদয়ে হিংসাৰ ঢৌ খেলিলে। তোমাৰ দাদাই কৰে এটা বছৰ টকাৰ চাকৰি আৰু তুমিও তাৰ লগতে থাকা অথচ তোমাৰ মনত ভয়। মনতে কথাবোৰ জঁকি উঠিল। ক’ব নোৱাৰাকৈয়েই দুয়ো “নোটিচ বোৰ্ডৰ ওচৰ পালোঁগৈ। সঁচাই ইংৰাজী আখৰেৰে এখন নোটিচ শিৰিকীৰ আয়নাৰ সিপাৰে আঠা লগোৱা আছে। মোৰ হাতৰ মুঠিটো টান হৈ পৰিল, কিন্তু পিছ মুহূৰ্ততে সিও নিস্তেজ হৈ পৰিল। চকুৰে ধোঁৱা-কোৱা দেখিলোঁ। সেই...সেই বচকী ছোৱালী কেইজনী আৰু ল’ৰাহঁতৰ পিৰিকা-

পিৰিক চকু-মুখবোৰ বন্ধ হৈ গ’ল নেকি? মুৰটো জোকাৰি আকৌ এবাৰ চাবলৈ চেষ্টা কৰিলোঁ। নাই নহয়!! সিহঁত বঙীন বঙীন হৈয়ে আছে! কেৱল মইহে....!! সিহঁত আগতকৈ বেছি বঙীন হৈ পৰিছে আৰু নতুন নতুন বঙীন কলনা ৰচিছে।

কেতিয়া নীৰৱে বন্ধুৰ পৰা বিদায় লৈ গোট পাৰ হ’লো কব নোৱাৰোঁ। তিনি চকাৰ ওপৰত থিয় হৈ থকা বিক্ৰা কেইখন দেখিহে ভাৱৰ আঁত হেৰাল। এবাৰ ঘৰলৈ এবাৰ বোঁ লৈ, মোৰ মানস পটত থোকি বাথো লাগি গ’ল। এই যে আজি দুবছৰ হৈও এটিও টান কথা শুনোৱা নাই। সিহঁতৰ মৰম চেনেহত মোৰ মূৰ সঁচাই দো-খাই যায়। দাদা বোঁ দুয়ো জনাই সিহঁতৰ ঘৰত আছোঁ মানে সহায় কৰি আছে। যোৱাবাৰ নাম ভৰ্তি কৰোতেই ভালে-খিনি টকা দিছিল। কিন্তু এইবাৰ, এই ফিচৰ কথাটো দাদা বোঁ কাকো কব নোৱাৰি। দাদাৰ এটা সামান্য চাকৰিৰ টকাৰে ঘৰখন চলে। তাৰ উপৰি সিহঁতৰ ল’ৰা-ছোৱালী, অভাৱ অভিযোগ আছে। এনেস্থলত মই সিহঁতৰ টকা লবলৈ অপাৰগ। মই সদায় কৃতজ্ঞ। কিন্তু মোৰ ঘৰলৈ আপোন ঘৰলৈ, সিও যে শূণ্য। পিতাই থকা হলে বেলেগ কথা, কিন্তু এতিয়া যে খাবলৈকে নুযোৰে। খেতি নাই, আয় নাই। দাদাৰ বা কেইটা টকা হাতত পৰে। অজানিতে এটা দীঘল বিষাদৰ ভূমুনিয়াহ ওলাই আহিল। কব পৰা ইমান টকা—! মোৰ অন্তৰে হাহাকাৰ কৰি উঠিল। বৰ কষ্ট! কলেজখনলৈ তীব্ৰ

ঘৃণা উপজিল।বিদ্যা-শিক্ষা, জ্ঞান তুমি দূৰত
থাকা! এইবোৰ আৰু মোৰ প্ৰয়োজন নাই।
‘ফিচ্টো দিবই লাগিব। ‘ফিচ্ দিলেহে
পঢ়িবলৈ পাব। তথাপি....তথাপি....উহ! বৰ
নিৰ্মম! প্ৰয়োজন মোৰ যথেষ্ট, কিন্তু আজিৰ
অভিজ্ঞতাই সিও মৰিমূৰ কৰি দিলে। মোৰ
জীৱনৰ চিৰ সুন্দৰৰ সেই বঙীন স্বপ্নবোৰ দলি-
য়াই পেলাই দিলে ভৰ বাৰিষাৰ কাণত।

আজি এক অগ্ৰ স্বপ্ন। এই স্বপ্ন দুখৰ,
বিষাদৰ....। এই স্বপ্নৰাজ্য সিহঁতে সাজি দিছে
আমালোকৰ বাবে। আজিৰ পৰা ময়ো সেই
ৰাজ্যৰে এজন নাগৰিক। বিমুখ আৰু হতাশাৰে
ভৰা এই ৰাজ্যত থাকিব মোৰ দৰে আন বহুতো
হতভাগী। আমি আটায়ে বচিম অগ্ৰ এক স্বপ্ন
—ভাঙা হৃদয় গঢ়াৰ স্বপ্ন! শিলৰ সাকোঁ একাৰতে
সাজিম আৰু সেই সাকোঁৰ ওপৰেদি পাব হৈ
যাম পোহৰ নাশি একাৰৰ প্ৰাচীৰ ভাঙিবলৈ!
আনিম আকৌ আমাৰ জীৱনলৈ নৱ প্ৰভাত!
—সকলো মাথো ভাৱৰ সঁফুৰা। কিন্তু বাস্তৱ....?

অজানিতে মোৰ খোজবোৰ পাতল হৈ আহি-
ছিল। মূৰ তুলি এবাৰ চালো। কিছু আঁতৰত
এটা শগুণৰ জাক। দুজন মানুহে মৰা গৰু এটা

চেনাই আছে। শগুণবোৰ বেৰি ধৰি বৈ আছে
খাবলৈ পোৱাৰ প্ৰত্যাশাত। আৰু মানুহদুজনে
সেই চালখন বেছি পোৱা টকাৰে ল’ৰা-ছোৱালী
কেইটাৰে এবেলা শান্তিৰে খাব। শগুণ আৰু
মানুহ দুয়োৰে একেই স্বপ্ন। একেই উদ্দেশ্য
এতিয়াই এই আবৰ্জনাৰোৰ চাফা কৰি পেলাবা,
তথাপি এই সমাজত তোমালোক কোনেও
বঙীন, সুন্দৰ নোহোৱা। কেনেকৈ হ’বা—
তোমালোকৰ যে নাই বঙীন পাখি, বঙীন
আশা। সমাজৰ আবৰ্জনা চাফা কৰাই যে
তোমালোকৰ কৰ্তব্য। কিন্তু সেই চালখনেৰে
তৈয়াৰী বস্ত্ৰবোৰ বাক কোনে ব্যৱহাৰ কৰিব?
এই সমাজৰ ফোপোলা-স্বপ্ন গঢ়া সকলেই।
সঁচাই তোমালোক ধন্য। তোমালোকৰ কৰ্মৰ
অবিহনে যে এই পৃথিৱী কোনো দিনাই বঙীন
নহব। সেইবোৰ বাক কিয় লাগিছে বেদনাৰ
চৌ খেলোৱা ফোপোলা বিদ্যা শিক্ষা! তোমা-
লোকৰ কপলৰ ঘাম টোপাৰ মূল্য যে অধিক।
তোমালোকৰ স্বপ্নবোৰ ফুলি উঠক এই বঙীন
পৃথিৱীত অগ্ৰ এক স্বপ্ন হৈ। এই পৃথিৱীত যে
আৰু অগ্ৰ একোৱেই নাই। কেৱল আছে—
হতাশা, ব্যৰ্থতা...বিতৃষ্ণা...।

“আজি প্ৰত্যেক অসমীয়াই সংকল্প কৰা উচিত, অসমক মৰিবলৈ নিদিও, অসমীয়াক জীন যাবলৈ
নিদিও, অসমীয়া সাংস্কৃতিক লুপ্ত হবলৈ নিদিও। অসমৰ বুকুত বৈচিত্ৰৰ মাজত ঐক্যৰ বলেৰে গাঠি
হুলাই শক্তিশালী অসমীয়া জাতি গঢ়ো, শক্তিমান ন-অসম গঢ়ি সমন্বিত শক্তিৰে সুন্দৰতম
অসমীয়া সংস্কৃতি বঢ়ো।

—বিষ্ণুপ্ৰসাদ ৰাভা

মিচ্‌ স্নিগ্ধা বড়া

২য় বাৰ্ষিক উঃ মাঃ শ্ৰেণী (কলা)

বিপ্লৱে অৱশেষত প্ৰকাশৰ ঘৰটো বিচাৰি উলিয়ালে। বিপ্লৱে প্ৰথমে ভয়ে সংকোচে ছৰাবত টোকৰ ছটা দিলে; কিন্তু কোনো সঁহাৰি নেপালে। বহু সময় ধৰি বিপ্লৱ তাতে বৈ থাকিল। হঠাৎ কাৰোবাৰ চেন্দেলৰ শব্দ শুনা গ'ল; এটি অৱশ দেহা কঢ়িয়াই আনি এজন কণীয়া মানুহে এটি ক্ষীণ হাঁহি মাৰি ক'লে— “অ বিপ্লৱ তই ইমান পলম কৰিলি কিয়?” মই হতবাক হৈ গ'লো। মোৰ চকু ছটাৰে বিশ্বাস কৰিব পৰা নাছিলোঁ। এইয়া কি? সুন্দৰ মুখশ্ৰীৰ সুদৰ্শন স্বাস্থ্যৰে দেখিলেই ভাল লগা যুৱতীৰ প্ৰাণত হাজাৰ জোৰাৰ সৃষ্টি কৰা প্ৰকাশৰ কি হ'ল? এদিনৰ পুৰুষ পুৰুষ লগা চকুযুৰি আজি যেন নিষ্প্ৰাণ। তাৰ শেষ বাক্যটিয়েহে জ্ঞান ঘূৰাই দিলে। কাষতে পোৱা চকি এখনতে বহি পৰিলোঁ।

মই স্মৃধিলোঁ— প্ৰকাশ তোৰ কি হ'ল? মই তোক কেতিয়াও এনে ৰূপত দেখিম বুলি আশা কৰা নাছিলোঁ। “সেই কাৰণেইতো মাতি আনিছো তোক, বিশ্বাস জন্মাই মোৰ কথা কবলৈ। জান, প্ৰকাশ মোৰ কথা শুনিবলৈ এই খন পৃথিৱীত কোনো নাই। তই মোৰ শৈশৱৰ বন্ধু আছিলি। গতিকে তাকেই যদি নকওঁ মই শাস্তি নেপাম।”

প্ৰকাশে হৃদ্যপ চাহ লৈ আছি একাপ মোলৈ

আৰু একাপ সি নিজে লৈ বিছনা এখনত উঠি বহিল। ময়ো জোতা খুলি উঠি বহিলোঁ।

চিগাৰেটৰ ধোৱাঁৰে কোঠাটো ধূৱলী-কুৱলী হৈ পৰিল। সি এটা জুয়ুনিয়াহ কাঢ়ি কবলৈ ধৰিলে— “তোৰ বাক ছাত্ৰাশাসৰ কথাৰোৰ মনত আছেনে? ক'ত দিন দুয়োটাই একেলগে আছিলোঁ। তাৰ পিছত তই গলি মেডিকেল পঢ়িবলৈ আৰু মই গ'লো ইঞ্জিনিয়াৰিং পঢ়িবলৈ।”

“বাক তই নিলাক্ষীক চিনি পোৱা বিপ্লৱ? সেই যে এপাহ বগা ফুলৰ দৰে পৱিত্ৰ—সেই যে এজোৰ বুজিব নোৱাৰা চকু, এটি স্নিগ্ধ অথচ কঁকড়া কোমল হাঁহিৰে.....কিয়.....এই.....।” মোৰ কথালৈ প্ৰকাশৰ বৈ থকাৰ সময় নাই। আবেগ বিহবল এখন অন্তৰেৰে প্ৰকাশ কৈ গৈছিল মই মাথো শুনিছিলোঁ। “জান বিপ্লৱ জীৱনত কোনোদিন মই কাকো আপোন বুলি ভবা নাছিলোঁ। মই এটা কথাই মাত্ৰ জানিছিলোঁ মোৰ বাবে ময়েই সত্য। এই দুদিনীয়া পৃথিবীখনত মই নিজকে চিনি পোৱা নাই যেতিয়া আনক কি পাম। এদিন মই নিজে আচৰিত হৈ পৰিলোঁ। মনটোৰ নীৰৱতাখিনি ঘনাই অনুভৱ কৰিব ধৰিলোঁ। কাৰোবাৰ নুপুৰৰ ধনি মোৰ হৃদয়ত বাজি উঠিল।” “এই প্ৰকাশনা! এইদৰে বহি বহি আৰু কিমান

দিন থাকিবা, একেবারে কবি হৈ পৰিলা দেখোন?
জানা এটা কথা কবি, পাগল আৰু প্ৰেমীক
একেই।” নিলাক্ষীয়ে এই বুলিকৈ দৌৰ মাৰি
দূৰৰ পৰাই মোলৈ চাই হাঁহিছিল। মই উচপ
খাই গৈছিলো। যি প্ৰকাশে কোনোদিনে কোনো
ছোৱালীৰ কথা নকয়, সেই প্ৰকাশে আজি
এইবোৰ কি কৈছে। “জান বিপ্লৱ নিলাক্ষীক
মোৰ খুব ভাল লাগিছিল। তাইৰ এটা ব্যক্তিত্ব
আছিল। কেতিয়াবা কিন্তু খুব গহীন, কেতিয়াবা
আকৌ পাৰ ওপচা হাঁহিৰে যেন এটি পাহাৰীয়া
জীয়া নিজৰা। নিলাক্ষীৰ জ্যোতিৰ্ময় এযুৰি
চকুৰে মোক যেন সদায় কিবা এটা ক’ব
বিচাৰিছিল। কিন্তু মোৰ কাষ পালে সকলো
পাহৰি সাধাৰণ হৈ এটা কথা পাতি কেতিয়াবা
ধেমালি কৰি আঁতৰি যায়। নিলাক্ষীক মই
প্ৰায়েই দেখো কেতিয়াবা মাতো কেতিয়াবা
হাঁহো ইমানেই। এটা কথা কি জান নিলাক্ষী
মোৰ কাষত থাকিলে মোৰ বৰ ভাল লাগে।
কিন্তু নিলাক্ষী গুচি গলে মই বৰ অকলশৰীয়া
অনুভৱ কৰোঁ। নিলাক্ষী মোৰ বাটৰ
চিনাকী।”

মই যেতিয়া বঙাইগাঁওলৈ ইঞ্জিনিয়াৰ হৈ
আহো তেতিয়া তাই মোক কৈছিল — “তুমি
আকৌ তাত গৈ কবিৰ দৰে নেথাকিবা।” বহু-
দিন মই নিলাক্ষীৰ খবৰ পোৱা নাছিলোঁ।
ময়ো তাইৰ খবৰ লোৱা নাছিলোঁ। দিনবোৰ
এইদৰেই পাৰহৈ গৈছিল। এদিন নিলাক্ষীৰ
বেমাৰ হোৱা বুলি খবৰ পালো। মই আৰু
থাকিব নোৱাৰিলো। লগে লগেই নিলাক্ষী-

ইতৰ ঘৰ পালোঁগৈ। ভিতৰলৈ গৈ নিলাক্ষীৰ
অৱস্থা দেখি মই চকু দুটা মুদি দিছিলো। ক্ষীণ
মাত্ৰেৰে নিলাক্ষীয়ে মোক কোনোমতে ক’লে—
“প্ৰকাশদা আহিলা। মই খবৰ নপঠিওৱা হলে
তুমি সত্তৰ মোক নেদেখিলাহেতেন।” “জান
বিপ্লৱ, সেইদিনা মই নিলাক্ষীৰ ওচৰত বোবা
হৈ তাইৰ চকুযুৰিলৈ চাই আছিলো। তাই
মোক সকলো কথা ক’লে। কেনেকৈ তাই হব-
লগীয়া কেইবাখনো বিয়া ভাঙিলে। শেষত
M.A. পঢ়িব বিচাৰিছিল কিন্তু সেইয়াও হৈ
নুঠিল। নিলাক্ষী সেইদিনা মোৰ কোলাত মূৰ
থৈ খুব কান্দিছিল। মোক তাই কৈছিল—
“প্ৰকাশদা কালিলৈকে মোৰ এই পৃথিৱীত
থাকিব মন নাছিল। কিন্তু আজি এনেকুৱা
লাগিছে মই যেন সদায় জীয়াই থাকিম এইদৰে
ভোমাৰ সৈতে কথা পাতি যুগৰ পাছত যুগ ধৰি।
জানা প্ৰকাশদা ! মোৰ “লিউকমিয়া” হৈছে।
ডাক্তৰে কৈছে বাচি থাকিলে খুব বেছি এমাহ।
আজি এবছৰ হ’ল এতিয়া মই শেষ সীমাত
উপনীত হৈছোঁহি।” কিবা এটা প্ৰচণ্ড শক্তিয়ে
মোক হেঁচা মাৰি ধৰিছিল। মই চিঞৰি
দিছিলো, “এইয়া মিছা কথা.... তুমি ভাল হ’বা
....। তুমি ভাল হ’বই লাগিব!” পিছদিনা
মই আকৌ নিলাক্ষীৰ কাষলৈ গৈছিলো। তাইক
অলপ প্ৰফুল্লিত দেখিলো, মোৰ মনটো ভাল
লাগিল। নিলাক্ষীৰ শেষ্ঠী অথচ অনুসন্ধিৎসু
চকুযুৰিলৈ মই বহুত সময় ধৰি চাই থকা দেখি
নিলাক্ষীয়ে মোক হাঁহি স্মৃতিছিল— “কি চাইছা
চকুলৈ। চকুযুৰিৰ মাজত মাথোন অশ্ৰুছে

দেখিবা। কিন্তু অস্তবখনটো চাবলৈ নিশিকি-
লাই।” সেইদিনা নিলাক্ষীৰ শেঁতাপৰা হাত
হুখন ধৰি মই খুব কান্দিছিলো। নিলাক্ষীক
মই আলফুলে বিচনাত শুৱাই দিছিলো।
নিলাক্ষীয়ে মোক কৈছিল— “প্ৰকাশদা মই
শুই থাকো। তুমি কিন্তু আকৌ আহিবা। মই
বৈ থাকিম।”

এৰা বিপ্লৱ নিলাক্ষী কিজানি এতিয়াও বৈ
আছে। মোৰ কিন্তু যোৱা হোৱা নাই।
নিলাক্ষী চাগে বৈ বৈ ভাগৰি পৰিছে। সেমেকী
উঠা এয়ুৰি চকু মেলি প্ৰকাশে কৈছিল—
“পাছদিনা মই পুনৰ চাবলৈ উদ্বাউল হৈ
গৈছিলো। বাটৰ পৰা দেখিলো নিলাক্ষীহঁতৰ
ঘৰৰ সন্মুখত অসংখ্য মানুহ। মানুহ ঠেলি
সোমাই দূৰৰ পৰা দেখিলো বগা কপোৰৰ
তলত কোনোবা শুই আছে। হঠাৎ এগৰাকী
মাতৃসমা তিৰোতাই মোক উচুপি উচুপি ক’লে—
“তুমি অহা পলম কৰিলা বোপা। নিলাক্ষীয়ে
তোমাক মাতি মাতি ভাগৰি পৰি সেইয়া শুই
থাকিল……।” মুখৰ কাপোৰখন দাঙি মই
নিলাক্ষীলৈ চালো এটি নিষ্পাপ ফুলৰ দৰে পৰি
আছে। মোৰ দুটোপাল অশ্ৰু নিলাক্ষীৰ
চকুৰ পতাত পৰি মেলখাই থকা চকুযুৰি বন্ধ
কৰি দিলে।

এটা সময়ত নিলাক্ষীক দাঙি মানুহবোৰে
মোৰ আগেৰে লৈ গ’ল। মই মাথো লুৱ হৈ
চাই আছিলো। নিলাক্ষীক চাবলৈ মোৰ খুব

মন গৈছিল। কিন্তু সেই সময়ত নিলাক্ষীৰ
দেহ নতুন মাটিয়ে আগুৰি পেলালে। মই
মনতে কৈছিলোঁ— “নিলাক্ষী তুমি মোলৈ
এপেক্ষা কৰা। মই গৈ আছো। জনমে জনমে
মই তোমাৰ কাষত থাকিম। প্ৰকাশে কৈ কৈ
খুব কঁহিছিল। এটা সময়ত মই প্ৰকাশক
ধৰি বাথক্ৰমৰ বেছিনটোৰ কাষলৈ লৈ গৈছিলো
প্ৰকাশে বমি কৰিছিল এখন সৰু নৈহে যেন
তেজৰ। মোৰ খুব খং উঠিছিল ইমান দিনে
ডাক্তৰক দেখুৱা নাই। ছৰাবোগ্য ব্যাধি এটা
পুহি থৈছে। প্ৰকাশে মোক কৈছিল মই বৰ
সুখী বিপ্লৱ মই অতি সোনকালে নিলাক্ষীৰ
ওচৰলৈ যাব পাৰিম। তাই বেচিৰী মোক
বৈ বৈ ভাগৰি পৰিছে।

মই-বোবাৰ দৰে সৰলো শুনিছিলোঁ। এটা
সময়ত মই প্ৰকাশৰ পৰা বিদায় লৈ গুচি
আহিছিলোঁ। প্ৰকাশৰ কথা ভাবি ভাবি মই
কেতিয়া ঘৰ পালোঁ। কবই নোৱাৰিলোঁ।

পিছদিনা পুৱা সোনকালে উঠি মই ডাক্তৰ
এজন লৈ প্ৰকাশৰ ঘৰলৈ গ’লো। কিন্তু মই
দূৰৰ পৰাই প্ৰকাশৰ ঘৰত বহুত মানুহ দেখি
মই বৈ গৈছিলোঁ। মনতে ভাবিলো হয়তো
ডাক্তৰ নিয়াৰ আৰু প্ৰয়োজন নহব। অজা-
নিতে মোৰ দুধাৰি তপত অশ্ৰু ওলাই আহিছিল।
মোৰ ওচৰেদিয়েই বহু মানুহে প্ৰকাশক দাঙি
লৈ গৈছিল ঠিক নিলাক্ষীক লোৱাৰ দৰেই।
মই মাথো প্ৰকাশক নিয়া চাই আছিলোঁ……।

সমাজৰ অভিলাপ

কুমাৰী বিজন্তা ব্ৰহ্ম ।

স্নাতক, ৩য় বাৰ্ষিক (কলা)

সন্ধিয়া হৈ অহাৰ লগে লগে বাতিয়ে ক'লা আচলখনেৰে যেন ঢাকি ৰাখিছে বিস্তীৰ্ণ এলেকা। ঝিলিৰ মাতে ঠাইখিনিক বেছি জয়াল কৰি তুলিছে। গুৱাহাটী চহৰৰ পৰা প্ৰায় ২০ কিঃ মিঃ আতৰত এইখন ঠাই সন্ধিয়াতে নিৰ্জন স্তম্ভতাই গ্ৰাস কৰে। মানুহৰ আহ যাহ খুব কম। বাতি হোৱাৰ লগে লগে মদপীৰ বা তেনে মানুহৰ অৰাধ গতি আৰম্ভ হয়। এনে এখন ঠাইত কপমে নগাৰৰ পৰা আহি অনুবিধাত পৰিছে। বছৰদিনৰ মূৰত আহি যি বন্ধু দেৱজিতৰ ঘৰ পাহৰি গৈছে; তাতে যিহে এক্সাৰ বাতি।

কপমে কিছু সময় থিয় হৈ মনত জুকিয়াই চালে কোনখিনি হব পাৰে ঘৰখন। এনেদৰে ভাবোতেই কাষৰ ঘৰৰ পৰা গানৰ সুৰ শুনা পালে। সুৰৰ পম খেদি কপম সেইফালেই অগ্ৰসৰ হ'ল। অলপ দূৰ গৈয়ে কেঁকুৰী এটাত বৈ গ'ল। সুধিব নে নাই ভাবি বৈ গ'ল! মিঠা সুৰ! কাষত বা বাস্তৱত তেনে ধৰণৰ কোনো মানুহ নাই। উপায় নাপাই কপম ঘৰ-টোৰ ফালে অগ্ৰসৰ হ'ল। লাহেকৈ দুৱাৰত আঘাত কৰিলে। এবাৰ....দুবাৰ....তিনিবাৰ। গান বন্ধ হৈ গ'ল। অলপ সময়। তাৰ পিছত দুৱাৰখন লাহেকৈ খোল খালে।

“কাক বিচাৰিছে?” কোঠালীৰ পৰা অণা লাইটৰ খীন পোহৰত কপমে দেখিলে মিহি

মাতৰ গৰাকী এজনী খীন লাহি দেহৰ। ধুনীয়া নহ'লেও মৰম লগা।

“মই মানে....। মোৰ বন্ধু এজন ইয়াতে আছে; বাতি বাবে তাৰোপৰি বছৰদিনৰ মূৰত আহি পাহৰি গৈছে ঘৰ। বিনয়ৰে কলে।”

“কি নাম?” চুটি প্ৰশ্ন।

‘দেৱজিত,দেৱজিত চৌধুৰী।

“অ’ চিনি পাওঁ। অলপ ব'ব।” এই বুলি ভিতৰত সোমাই গ'ল ছোৱালীজনী। কপমে মনে মনে ছোৱালীজনীক ধন্যবাদ জনালে। স্বস্তিৰ নিশ্বাস এটা ওলাই আহিল। অলপ পিছতে ছোৱালীজনীয়ে হাতত টৰ্চ লৈ ওলাই আহিল ‘আহক’ বুলি তাই আগে আগে খোজ দিলে। বাধা দিব খুজিও একো নকৈ মনে মনে খোজ দিলে। লুংলুঙীয়া বাস্তাবে ছোৱালীজনী আগবাঢ়ি গৈ থাকিল। কপমে মৌনজখিনি ভাঙিবৰ বাবেই তাইৰ ঘৰৰ বিষয়ে সুধিলে।

তাইৰ নাম ৰেশ্মা। আগতে ইউ, পি, ত মূৰাদ নগৰৰ কাষত আছিল। মাকৰ বাহিৰে তাইৰ আন কোনো নাই। উপায় বিহীন মাকে তাইক নাচ শিকাইছিল আৰু তাই ডাঙৰ ডাঙৰ মেঠৰ ঘৰত পইচাৰ বাবে নাচিব লগাত পৰিছিল। শেষত দেশী তাই এজনৰ সাহায্যত ইয়ালৈ অহা পাঁচ বছৰমান হ'ল। এতিয়া ৰেশ্মা আগৰ দৰে নাচ গান নকৰে যদিও কাষৰ

কিছুমান মানুহৰ ঘৰত পূজা পাতল হ'লে ভক্তি মূলক গান গায় ; বিনিময়ত কিছু পইচা পায়। মেট্রিকলৈ পঢ়িছিল বাবে তাই সৰু ল'ৰা-ছোৱালীবোৰক পঢ়ুৱাই কিছু পায় আৰু মাকে লোৱৰ কাপোৰ 'সী' যিখিনি পইচা পায় তাৰে দুয়োৰে চলি যায়। কপমে দেখিলে এই পাঁচ বছৰত তাই সুন্দৰকৈ অসমীয়া কবলৈ শিকিছে।

হঠাৎ ৰেশ্মা বৈ গ'ল। সমুখৰ পিনে কিছু আতৰত টৰ্চৰ পোহৰ পেলাই সৰু ঘৰ এটা দেখুৱাই দিলে। কপমে ধনুবাদ জনাই বিদায় দিলে। আৰু দেৱজিতৰ ঘৰলৈ বুলি খোজ দিলে। কপমে দুৱাৰত লাহেকৈ টুকুৰিয়াই দিলে। অলপ সময়। তাৰ পিছত শব্দ এটা কৰি দুৱাৰ খোল খাই গ'ল। কিছু সময় চাই থকাৰ পিছত হঠাৎ সি চিঞৰি উঠিল।

“কপম তই ?? ক'ৰ পৰা এই বাতিখন ? আহ-আহ ভিতৰলৈ আহ।” প্ৰায় টানি নিয়াদি কপমক ভিতৰলৈ লৈ গ'ল। ‘বহ’ বুলি চকি এখন টানি দিলে। কপমে দেখিলে ঘৰ বুলিবলৈ দুটা মাথোন কম। এটা বেডৰুম আৰু বহাৰুম এটাই আন সৰু তাতেই নানা বস্তু আৰু বস্তুৰ কিছু আচৰাৰ পত্ৰ।

“তই নিজেই উলিয়াইছনে ? পাহৰি যোৱা নাছিলি ?” কপমে তেতিয়া সকলো ক'লে, কেনেকৈ সি এইখিনি আহি পাইছে। সকলো শুনি দেৱজিতে কপাল থুপ থুৱালে।

“কি হ'ল ? তই যে ছোৱালীজনীৰ নাম শুনাৰ লগে লগে এনেকুৱা কৰিছ ?

“একো নহয়। ৰেশ্মাক ইয়াত সবে নাচনী বুলিয়ে জানে। মই নাজানো ; কিন্তু মোৰ ভাল নালাগে।”

“মোৰ হ'লে কথা পাতি তাইক বেয়া লগা নাই। ওপৰত দেখা কপেই মানুহৰ ভিতৰৰ কপ নহয়। কিছুমানে বাধ্যত পৰি ওপৰত প্ৰলেপ সানি লয়। শাক বাদ দিয়া এইবোৰ। তোৰ খবৰ কি ?

দীঘল উষ্ণ ভূমুনিয়াহ এটা টানি কপমে ক'লে — “মোৰ খবৰ নতুন একো নাই। গজমুগন্তিক, নতুনত্বহীন। যিদৰে পুৰণি পুতলাত ন-কৈ ৰং দিলে ও তাৰ আকাৰ সলনি নহয়। মোৰো জীৱন তেনেকুৱা। অৱশ্যে ইয়াত মোৰ মানসিক শান্তি আছে।”

“তোৰ মনৰ ক্ষোভ মই বুজিব পাওঁ। সেই যে অভিমানতে তই ঘৰৰ বাহিৰ হৈ আহিলি। এবাৰলৈও যোৱাৰ প্ৰয়োজন বোধ নকৰিলি। খুড়ীদেউৱে প্ৰায়ে তোৰ কথা কৈ থাকে।

ঘৰলৈ-ঘৰলৈ গৈ মই কি কৰিম ? মোৰ দৰে অপদাৰ্থ এজনৰ ঘৰত প্ৰয়োজন নাই। মই B.A. পাছ কৰিও চাকৰি নকৰি আৰ্টি কৰো। সেয়ে বাহিৰৰ মানুহবোৰৰ লগতে ঘৰৰ মানুহেও বেয়া পায়। তেনে ক্ষেত্ৰত মই ঘৰত গৈ লাভ কি ? ইয়াত অন্ততঃ মোক কোনেও বলিয়া বুলি ইতিকি নকৰে।অলপ পৰ মনে মনে থাকি স্মৃতিলৈ —তই পিছে কি ভাব কপম ?

“মোৰ কথা স্মৃতিয়া। Art মই ভাল পাওঁ আৰ্টিষ্টবোৰক শ্ৰদ্ধা কৰো। নিপুন শিল্পী

এজনৰ তুলিকাত দেখা পাওঁ বাস্তৱতাৰ সজীৱ একোখনি চিত্ৰ। কলুষতাৰে ভৰা সমাজখনক জানিবলৈ Art ৰ প্ৰয়োজন আছে। ই এক বাস্তৱ, সজীৱ চিত্ৰ দাঙি ধৰে।”

তই সকলো বুজ কাৰণেই মোৰ ভাল লাগে। পিছে, তই যোৰহাটৰ পৰা ইয়ালৈনো কেনেকৈ আহিলি? কথাৰ সুৰ সলাবলৈকে দেৱজিতে অগ্ৰ কথাত ধৰিলে। ৰূপমেও এটা কথাতে লাগি থাকিব নিবিচাৰিলে। ক'লে—

চিলঙলৈ যাম। আজি কালি তাতেই থাকোঁ। চাকৰি তাৰেই লেডিকিন কলেজত। আজি বাচখন আহি পোৱাত পলম হ'ল বাবেই চিলঙৰ শেষৰ বাচখন ধৰিব নোৱাৰিলোঁ। তাতেই বহুত দিন লগ পোৱা নাই বাবেই আহিছোঁ। ও, পিছে ৰাতি বহুত হ'ল। কিবা বনাবি যদি বনা। মোক ভোগ আৰু ভাগৰে জুৰুলা কৰিছে।”

‘তই হাত ভৰি ধুই পৰিস্কাৰ হৈ ল।’ মই বাকু তোৰ কাৰণে কিবা কৰোঁ। ‘দেৱজিত আনটো কোঠালৈ সোমাই গ'ল। ৰূপমে দেখিলে গোটেই কমটোত বিছনা এখন, কাষত টেবিল আছে আৰু দুখনমান ছোৱাৰ পতা আছে। একাষে ষ্টেণ্ডত এতিয়াও আধা অঁকা ছবি এখন আছে। ৰূপম নাদৰ পাবলৈ গ'ল।

দুই বালা বন্ধু দুয়োজনে গোটেই ৰাতি বহুত কথা পাতিলে। পিছদিনাখনো যাৰ ওলোৱা হ'ল দেৱজিতে এক প্ৰকাৰ ভোৰ কৰিয়ে ৰাখিলে। দিনটো দেৱজিতে হৰিৰ কামাত ব্যস্ত থাকে।

আৰু এসপ্তাহ পিছতে গুৱাহাটী ‘আৰ্ট গেলেৰী’ত প্ৰদৰ্শনী এখন পাতিছে। দিনটো ৰূপমে ইটো-সিটো কিতাপ পঢ়ি কটালে। গধূলি দুয়ো এনেয়ে ফুৰিবলৈ বুলি ওলাইছে, এনেতে নীলিমা আহি উপস্থিত। দেৱজিতে আথে-বেথে ভিতৰলৈ মাতিলে— “আহা নীলি, —বহা।” বুলি চকী এখন আগবঢ়াই দিলে। নিজেও বহি লৈ দেৱজিতৰ লগত নীলিক চিনাকী কৰি দিলে— “মোৰ বাল্যকালৰ বন্ধু ৰূপম। এও মোৰ ছবি অঁকা ভাল পায়। আৰু আৰ্ট কলেজৰ অধ্যাপক। তাইও আৰ্ট ভাল পায়।” প্ৰতি নমস্কাৰ জনালে দুয়ো হাঁহিৰে। ৰূপমে দেখিলে নীলিমা স্বাভাৱিক ধুনীয়া, মিঠা বৰণীয়া। কথা-বতৰাৰ সুৰতে ধৰিব পাৰি চিনাকী নতুন নহয় বুলি। কথাৰ মাজতে নীলিমাই দেৱজিতক সুধিলে— ‘অঁকা কাম কিমান হ'ল? দেউতাই ভাৰেহে খবৰ ল'বলৈ কৈছে। এসপ্তাহ বাকী আছে। সেইখন ‘Printing’ কৰিলা।

“পাঁচখন কোনোমতে শেষ কৰিছোঁ। আৰু আজি আনখন আৰম্ভ কৰিছোঁ। হাঁহিৰে দেৱজিতে উত্তৰ দিলে। সিহঁতৰ কথাৰ ভাগ ল'বলৈ ৰূপমৰ মন ন'গল। ইতো সিতো কথা পতাৰ পিছত তাই ওলাই গ'ল। তাইক আগ-বঢ়াই থৈ দেৱজিত কমত সোমাতোতেই ৰূপমে মাত লগালে— “কি হ'ল দেবু ?? নবোঁ হ'ব নেকি ?”

খীন হাঁহিৰে ক'লে,— “সংগ্ৰাহেই শিল্পীৰ জীৱন। হেনে ক্ষেত্ৰত সেই কথা চিন্তা কৰা

নিশ্চয় অযুক্তিকৰ। তাই 'Art' ভাল পায়। দেউতাক দেবেন চৌধুৰীৰ লগত মোৰ ৭জীৱেশ্বৰ বন্ধুৱা সোৱৰণী প্ৰদৰ্শনীতে চিনাকী। মোৰ Artৰ প্ৰতি থকা দুৰ্বলতাৰ কথা গ'ম পাই মোক তেওঁৰ কলেজতে এডমিছন দিয়ে। ঘৰ ভৰলুমুখেই। মই মাজে মাজে য'ও উপদেশ লওঁ। শিল্পীয়েহে শিল্পীৰ মন বুজে। তেওঁৰ পৰা প্ৰেৰণা পাত্ত। নীলিমা মাজে মাজে আহে। ভাল লাগে অন্ততঃ মনৰ কথাবোৰ পাতিব পাৰোঁ। "কথাৰ শেষত দেৱজিতে ৰূপমৰ মুখলৈ চালে। ৰূপমে আৰু কথাৰ নবঢ়াই ফুৰিবলৈ বুলি হুয়ো ওলাই গ'ল।

পিছদিনা ৰূপম যোৱাৰ পিছত দেৱজিত হাঁহিৰ কামত বেছি ব্যস্ত হৈ পৰিল। দিন-ৰাতিৰ ব্যৱধান নৰখালৈ অঁকা কামত লাগি গ'ল। এতিয়া মাজত মাথো এদিন আছে। খোৱা-বোৱা পাহৰিয়েই গৈছে। চকুৰ ওৰি ক'লা পৰি গৈছে। সিদিনা সন্ধিয়াও সি Oil Printing এখন শেষ কৰি Figer এখন আঁকিব বাবে চিন্তা কৰি আছিলে। অদূৰত ৰেশ্মাৰ ঘৰৰ পৰা মানুহৰ চিঞৰ বাখৰ শুনা গৈছে। হয়তো মদপী বা ছুট মানুহবোৰে তাইক গান গাবলৈ জোৰ কৰিছে। দেৱজিতৰ এনেয়ে খং উঠে কেতিয়াবা। এইখিনি সময়ত সিহঁতৰ চিঞৰ বাখৰে তাৰ চিন্তাত ব্যাঘাত জন্মাইছে।

টক্ টক্ টক্ কোনোবাই দুৱাৰত টুকুৰিয়াইছে। দুৱাৰ খুলি চাই দেৱজিত আচৰিত হৈ গ'ল — ৰেশ্মা। কিবা সোধাৰ আগতেই ৰেশ্মাই ক'লে— "মই অলপ সময় ইয়াতে

থাকিম। মোৰ বৰ ভয় লাগিছে।" ভয়ত ৰেশ্মাৰ বিবৰ্ণ হোৱা মুখখন দেৱজিতে লাইটৰ খীন পোহৰত দেখিলে। ভিতৰলৈ মাতিলত সোমাই গ'ল। "বহা" বুলি দেৱজিত বিছনাখনলৈ আঙুলিয়াই দেখুৱালে। কাৰণ হুয়োখন চকী সি কামত ব্যৱহাৰ কৰিছে। খং উঠিছে যদিও প্ৰকাশ নকৰি সুধিলে— "কিয় ভয় লাগিছে।" —সিহঁতে মোক নাচ গান কৰিবলৈ জোৰ কৰি আছে। মই নাচা বন্ধ কৰিছো— সিহঁত নামানে? আপোনাক ভয় কৰে সেয়ে মনে মনে পিছ দুৱাৰেদি ওলাই আহিছো। অলপ পৰ বৈ ক'লে— আপুনি বেয়া নাপাৰ। সিহঁত গুচি গলেই মই যাম। দেৱজিতৰ বেয়া লাগিল অসহায় ছোৱালীজনীক দেখি। ঠিক আছে বাক, তুমি বহা। বুলি দেৱজিত আকৌ কামত লাগি গ'ল। নাভাবো বুলিও ৰেশ্মাৰ কথাই তাৰ মনত আহ-যাহ কৰিবলৈ ধৰিলে। পিছফালে ঘূৰি চাই দেখে ৰেশ্মা কুচি-মুচি হৈ বহি আছে। দেৱজিতে 'Tragedy life' নামাকৰণেৰে ছবিৰ কাম কৰিবলৈ আগবাঢ়িলে। "ককাইদেউ মই ইয়াত অকণমান লুই লওঁনে?" চম্ খোৱাৰ দৰে হৈ চাই দেখে তাইৰ ওঠ দুটি গেজ পৰি গৈছে। গোটেই মানুহজনী কঁপি আছে। "তোমাৰ জ্বৰ নেকি? উত্তৰত ৰেশ্মা মূৰ ছপিয়ালে মাথোন। দেৱজিতে উঠি গৈ তাইক শুবলৈ ক'লে আৰু গাত ল'বলৈ চাদৰ এখন উলিয়াই দিলে। দেৱজিতৰ বেয়া লাগি গ'ল। ককণাৰে মন ভৰি গ'ল। অঁকা ঠাইখিনিৰ পৰা চাই দেখিলে—

তাই নিঃচিন্ত হৈ শুই আছে। জ্বৰত তাইৰ মুখখন বঙা পৰি গৈছে। টোপনিৰ কোবত তাইৰ চুলি খুলি মুখখনত সিঁটৰিত হৈ পৰিছে। টোপনিত থকা মুখখনতো তাইৰ বেদনাৰ ছাপ স্পষ্ট। বহু সময় চাই থকাৰ পিছত দেৱজিতে ঠিক কৰিলে ৰেশ্মাৰ Figer কেই আঁকিব আৰু ভবামতে কাম। দেৱজিতে চুকৰ পৰা আঁকি গ'ল জ্বৰত শেৰ্তা পৰি যোৱা বেদনা ক্লিষ্ট ৰেশ্মাৰ ছবি। এইখিনি শেষ কৰোঁতেই প্ৰায় ৩-৪৫ বাজি গ'ল। ৰাতিপুৱাবলৈ বেছি দেৰি নাই। কি কৰে এতিয়া! টোপনিও ধৰিছে। কিন্তু বিছনা এখনেই। গতিকে চকীতে বহি বাকী সময় কটোৱাৰ সিদ্ধান্ত ললে। তাতে আউজি বহি থাকোঁতে কেতিয়া টোপনি গ'ল গমকেই নাপালে।

নীলিমা ৰাতিপুৱা সাৰ পাই দেখে ঘড়ীত তেতিয়া ৮টা বাজি গৈছে। খৰ-ধৰকৈ উঠি হাত-মুখ ধুই দেৱজিতৰ ঘৰলৈ বুলি ওলাল। আগদিনাখনে দেউতাকে তাইক কৈ থৈছিল যাতে সন্ধিয়াৰ ভিতৰতে Painting বোৰ জমা দিয়ে। চিটি বাছৰ পৰা নামি তাই সৰু গলি-টোৰে সোমাই গ'ল। দেৱজিতৰ ঘৰ পাই তাই ক্ষন্তেক থমকি ব'ল। 'হয়তো উঠাই নাই' ভাবিলে। দুৱাৰত টুকুৰিয়াব লগতেই হাতৰ হেঁটা পাই দুৱাৰ খোল খাই গ'ল। তাই আচৰিত হ'ল— 'এনে মানুহো থাকেনে? দুৱাৰখন বন্ধ কৰিবলৈকো পাহৰি যায়।' কমত সোমাই দেখে চকীখনতে অলপমান হেলনীয়া হৈ শুই আছে। তাইৰ মন কৰুণাৰে ভৰি

গ'ল। জগাম বুলি ভাৰোতেই হঠাৎ চুকত বিছনাখনত চকু পৰিল 'কোন সেয়া?' মুখৰ পৰা ওলাই গ'ল। তাইৰ মাতত দেৱজিত সাৰ পালে।

—“তুমি কেতিয়াবাই আহিলা নেকি ?

“নাই অলপ আগতে। তোমাক জগাম বুলি ভাৰোতেই তুমি সাৰ পাই গ'লা। দেউতাই তোমাৰ Painting ৰ খবৰ ল'বলৈ পঠিয়াইছে।

“হ'ল। আজি গোটেই নিশা এখন ধুনীয়া 'Figer' বনাইছোঁ। এতিয়াও Slamel তে আছে।

“হয় নেকি ? চাওঁ” — বুলি তাই আগুৱাই গৈ খিৰিকী খুলি তাই অবাক হৈ গ'ল। ইমান সাৰ্থক হৈছে ছবিখনৰ নাম। কিন্তু ছোৱালী-জনীক তাইৰ চিনাকী যেন লাগিল। ভালকৈ চাই তাই চিনি পালে। আৰু বিছনাখনলৈ খং আৰু ঘৃণাৰে চালে, কাৰণ তাইৰ বুজিবলৈ আৰু বাকী নেথাকিল তাত কোন আছে!! ইতিমধ্যে ৰেশ্মা সাৰ পাই অপৰাধী ভাৱে থিয় দি ব'ল। ৰেশ্মা ও তাইৰ শুই থকা শুবছ ফটোখন দেখি আচৰিত হ'ল। নীলিমাৰ দুগুণে চৰি গ'ল। “দেবু তুমি Figer বনাবলৈ আইন একো নাপালা। গাঁওৰ ছোৱালী এজনীক ধৰি আনি এনেদৰে Model বনাবলৈ তোমাৰ অলপো বেয়া লাগিব লাগিছিল। ছিঃ এনে বুলি জনা হলে নাহিলোহেঁতেন।” ৰেশ্মা লাহেকৈ ওলাই গ'ল।

দেৱজিতে বাধা দি কৈ উঠিল — 'শুনা নীলি'

‘মই কোনো কথাই শুনিব নোখোজো’।

‘তুমি ইমান অবুজ হৈছা কিয়?’

‘মোক আৰু বুজাবও নালাগে। ইমান দিনে
ভুল ধাৰণা মনত আছিল তোমাৰ প্ৰতি।
আজি দেখুৱাই দিলা সকলো।’

দেৱজিতৰ হঠাতে ভীষণ খং উঠি গ’ল।
খঙতে সি ‘Stane.’ ৰ পৰা ‘Painting’ খন
টানি আজুৰি পেলালে। “অ মই বেয়া, মই
ছঃচৰিত্ৰৰ, কাৰণ মই এজনী অসহায় ছোৱালীৰ
ছবি বনাইছোঁ। তাক সমাজৰ আগত দেখুৱালে
তোমালোকৰ সন্মান হানি হ’ব। সৌন্দৰ্য্যৰ

সৃষ্টি মই কৰিব লাগে। জীৱনৰ বাস্তৱতা
তোমালোকে চাবলৈ লাজ পোৱা।” সমান
উস্মাৰে কৈ গ’ল। “যোৱা, তুমি মোৰ ‘Pain-
ting’ নিব নেলাগে। কথাৰ লগে লগে Pain-
ting খন দলিয়াই দিলে। তাই ভবাই নাছিল
দেৱজিতে এনে কৰিব বুলি। তাইৰ নিজকে
অপৰাধী অপৰাধী লাগিল। ধুনীয়া ‘Figer’
খন তাইৰ চাৰিওফালে ভৰিৰ কাষত সিঁচৰিত
হৈ পৰিল। জীৱন্ত হৈ উঠা ছবি এখন সৰু
এটা ভুলৰ বাবেই যেন নষ্ট হৈ গ’ল।

“যি সকলে স্বদেশক ভাল পাওঁ বুলি কয় অথচ আন্দোলন বা বিক্ষোভৰ বিৰোধিতা
কৰে, তেওঁলোকে বিজুলী চেবেকনি নোহোৱাকৈ বৰষুণ বিচৰা বিধৰ মানুহ। তেওঁলোকে
সাগৰ বিচাৰে কিন্তু জল ৰাশিৰ ভৰঙ্গ নিবিচাৰে”

ফ্ৰেডাৰিক—

ঃ ব্যতিক্রম ঃ

(এক মিনিটীয়া গল্প)

শ্রীদিলীপ খতিউৰা

উঃমঃ শ্ৰেণী, ২য় বৰ্ষ (বাণিজ্য)

বান্দৰবোৰে অবগত্য এটা অধিবেশন পাতিিলে। বিষয় আমাৰ বংশধৰ মানৱ জাতীয়ে বহুতো বিকাশ কৰিলে, কিন্তু আমি এতিয়াও তাহানিৰ দৰেই আছোঁ।

এজনে কলে—মানৱ জাতীয়ে আকাশত উৰা জাহাজ বনালে, চন্দ্ৰত অৱতৰণ কৰিলে। কৃত্ৰিম উপগ্ৰহ বনালে, বহুতো সভা হ'ল।

আন এজনে কলে এই থিনিয়ে অকল নেকি ? কেনেকুৱা 'ফেছন' ওলাল। শিক্ষা কেনেকুৱা দীক্ষাত কিমান যে অগ্ৰহৰ হ'ল। আমি হলে এতিয়াও নিজৰ থকা ঘৰ সাজিবলৈ ধন নাই। কাপোৰ পিন্ধিবলৈ ধন নাই।

অধিবেশনত বহুতে নিজৰ নিজৰ বক্তব্য ৰাখিলে। অৱশেষত সকলোৱে সৰ্ব সন্মতিৰে চিঞৰিলে—

“মনুষ্যৰ বংশধৰ বান্দৰ” “জিন্দাবাদ”

এনেতে 'ৰ'বা 'ৰ'বা' বুলি গলাত জৰী লৈ এটা বান্দৰ গাৱৰ পৰা দৌৰি অহা দেখি সকলোৱে তাৰ পিনে চকু থিয় কৰিলে।

সি একেজাপে এটা গছৰ মুঢ়াত বহি কবলৈ ধৰিলে তোমালোকে ইটো কি জয় ধ্বনি দিছা ? তোমালোক এতিয়াও বনৰীয়া (জংঘলী) হৈয়ে আছা নহয় ? এতিয়া মানৱ জাতীৰ পতন হ'ব ধৰিছে। ঘৰে ঘৰে কাজিয়া, পানীত কাজিয়া, মাটিত কাজিয়া, আকাশত কাজিয়া। কাজিয়া কাজিয়াতে মানুহ লোপ পাব ধৰিছে। বিশ্বৰ দৰে এটা সুন্দৰ সৃষ্টিক ধ্বংস কৰিবলৈ মানুহে ধ্বংসাত্মক বস্তু বনালে—এনে অৱস্থাত তোমালোকে মানৱ জাতিক কেনেকৈ সভা বুলি ক'লা আৰু জয় ধ্বনি দিবা ? মানৱ জাতিৰ গুণ গান গোৱা মানে আমি নিজকে নিজৰ বদনাম গোৱা। আমাক মানৱৰ পূৰ্বক বুলি চিনাক্ত কৰা ডাৰউইনৰ প্ৰতি মোৰ ক্ষোভ হয়।

তেওঁ আবেগতে চিঞৰি কলে 'ডাৰউইনৰ মতবাদ' বান্দৰ বোৰে পৰস্পৰে পৰস্পৰলৈ ছালে আৰু ক্ষন্তেক পিছতে উচ্চস্বৰে চিঞৰিলে—“মুৰ্দাবাদ”

ঃ ৰূপান্তৰ ঃ

(এক মিনিটীয়া গল্প)

ত্ৰিনাৰায়ণ পাঠক ।

স্নাতক ১ম বৰ্ষ (কলা)

শিক্ষক— কোৱাচোন বাক, সংসাৰত
সকলোতকৈ ভাগ্যৱান ব্যক্তি কোন ?

তীক্ষ্ণবুদ্ধিৰ এজন ছাত্ৰই তৎক্ষণাত উত্তৰ
দিলে—“এই বিলাক মানুহ যিবিলাকৰ খোৱা
লোৱাৰ অসুবিধা নাই আৰু দৈনিক মনঃপ্ৰবল
অগ্ৰসৰ হয় আৰু সদায় মনোবঞ্জনৰ ভাৱ
থাকে ।” উত্তৰ শুনি শিক্ষক মহাশয় অলপ
চিন্তিত হ’ল ।

ক্ষণেক বৈ শিক্ষকজনে আকৌ প্ৰশ্ন
কৰিলে— তেনেহলে সকলোতকৈ দুৰ্ভগীয়া
ব্যক্তিজন কোন ? পুতৌ লগা ছাত্ৰ এজনে
উঠি স্পষ্ট ভাৱে কলে—“মই চাৰ শিক্ষক—
কেনেকৈ ?

“মোৰ কাপোৰ-কানি ফটা-ছিটা । মোক
সকলোৱে নিন্দা কৰে, ঘৃণা কৰে । আজি
ঘৰত থোৱা ষাণ্ড নোহোৱা বাবে মই স্কুললৈ
নোখোৱাকৈ আহিছোঁ । মোৰ কাগজ কিতাপ

সম্পূৰ্ণ নোহোৱা বাবে সকলোতকৈ বেছি
অৱহেলিত হওঁ আৰু বেছি মাৰো খাওঁ ।
মোৰ.....!”

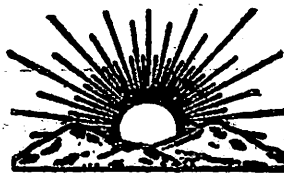
বাক্যশেষ নকৰাকৈ ছাত্ৰজনে ছক্ ছক্ কৈ

কান্দিবলৈ ধৰিলে ।

ক্ষণেক পিছতেই শিক্ষক মহাশয় উঠিল ।

বহুত নত্ন সূৰত কলে—“তুমি বহা ! নাকান্দিবা
তুমি নিজে দুৰ্ভগীয়া বুলি, নাভাবিবা ! কোনে
নো দুৰ্ভগীয়া মই এতিয়াহে বুজিব পাৰিছোঁ ।
প্ৰতিদিনে লগপাই থকা তোমালোকৰ বাস্তৱিক
অৱস্থা বুজিব নোৱাৰো, বুজিবলৈ চেষ্টা নকৰা
মই যে কিমান নিৰ্দয়ালু, কিমান অবুজ.....!!
বাস্তৱিকাত তোমালোতকৈ মইহে দুৰ্ভগীয়া ।

কণ্ঠতে কণ্ঠতে শিক্ষকৰ চকুহুতাৰ পৰা
হুটোপাল চকুপানী বৈ আহিছিল সক শ্ৰেণীত
এটা অসাধৰণ বাতবেৰণৰ সৃষ্টি হৈছিল ।

“আমি যি জানো সি অতি সামান্য, কিন্তু আমি যি নাজানো তাৰ সীমা নাই, গতিকে
নিজক ডাঙৰ বুলি ভৱা উচিত নহয়’

পাপলেচ্

“আনে কোৱা কথা শুনা মাত্ৰকে বিশ্বাস নকৰিবা। পূৰ্বে প্ৰচলিত বুলিয়েই কোনো বীতি গ্ৰহণ নকৰিবা। ল'ৰালবিকৈ কোনো সিদ্ধান্তত উপনীত নহ'বা। অকল শাস্ত্ৰত আছে বুলিয়েই কোনো বীতি মানি ল'বা।”

ভগৱান বুদ্ধ।

“জীৱনটো সহজ সবলভাৱে ল'ব লাগে। অলপকষ্টৰ জীৱন ল'ব লাগে বুলি উপদেশ দিবলৈ সহজ। কিন্তু এইবোৰ কথা কৈ সমস্যাৰ লগত থেলি থকাৰ দৰেহে হ'ব—সমস্যাৰ সমাধান নহ'ব।”

মহাত্মা গান্ধী।

“বৈষ্ণৱ যুগত সুন্দৰ হোৱাৰ দৰে সকলোকে সাৱটি লৈ বিৰাট অসমীয়া সাংস্কৃতি আৰু সমাজ গঢ়ি তুলিব লাগিব।”

হেম বৰুৱা।

“পৃথিৱীখন আমাৰ আৰু তোমালোকৰো, কিন্তু শেষ বিচাৰত ই তোমালোকৰেই, পুৰাৰ সূৰ্যৰ দৰে অক্ষুব্ধ শক্তি আৰু প্ৰাচুৰ্যৰ অধিকাৰী তোমালোক ডেকা-গাভৰুৰ ওপৰতেই আমাৰ ভৰসা।”

মাও-চে-টুং।

“সঁচা দোষখিনি দেখুৱাই দিলেই যদি মানুহ শত্ৰু হবলগীয়াত পৰে তেনেহলে মিত্ৰ হৈ থকাতকৈ শত্ৰু হৈ থকা বৰ উপকাৰহে।”

কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য।

“আনন্দক ভাগ কৰিলে দুটা বস্তু পোৱা যায়। এটা হৈছে জ্ঞান আৰু অইন এটি প্ৰেম।”

ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰ।

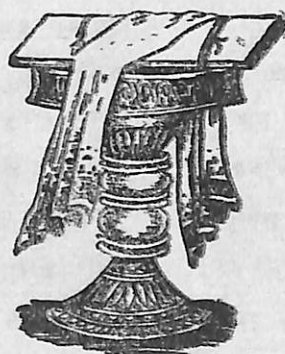
“যাতে চৰিত্ৰ তৈয়াৰ হয়, মনৰ শক্তি বাঢ়ে, বুদ্ধিৰ বিকাশ হয়, নিজৰ ভৰিত নিজে থিয় দিব পাৰে—এনেধৰণৰ শিক্ষা বিচাৰে।”

স্বামী বিবেকানন্দ।

“সেইয়াই হৈছে প্ৰকৃত শিল্প, যিয়ে জীৱন সম্পৰ্কে মিছা ধাৰণা নিদিয়ে।”

নাৰ্জিম হিকমত।

প্ৰবন্ধ

“কল্পনা আৰু বুদ্ধি নিষ্ঠতাৰে কোনো বিষয়-
বস্তুৰ ওপৰত নাতিদীৰ্ঘ বচনাই প্ৰবন্ধ।
..... ই পঢ়ুৱৈৰ বুদ্ধি তীক্ষ্ণতৰ আৰু
জানৰ পৰিধি প্ৰশস্ততৰ কৰি তোলে।”

অসমীয়া সাহিত্যত ব্ৰহ্মপুত্ৰ আৰু টেলি-ফিল্ম “লৌহিত কিতাবে”

ত্ৰিযতীন বৰুৱা ।

প্ৰবক্তা, অসমীয়া বিভাগ

অসম আৰু অসমীয়াৰ বক্তাপ্ৰৱাহিকা
প্ৰধান ধমনী হৈছে লুইত অথবা ব্ৰহ্মপুত্ৰ।
অতি প্ৰাচীন কালৰে পৰাই অসমীয়াৰ মাজত
ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাশীল মনোভাৱে গা কৰি
উঠিছে। কালিকা পুৰাণত ব্ৰহ্মপুত্ৰক দেৱত
প্ৰদান কৰিবৰ কাৰণেই অলৌকিক উৎপত্তিৰ
বিৱৰণ দাঙি ধৰা হৈছে। সেই মতে ব্ৰহ্মপুত্ৰ
ব্ৰহ্মাৰ বীৰ্যসত্ত্বত আমোঘাৰ ঔৰসজাত সন্তান।
পৰশুৰামে মাতৃহত্যাৰ পাপ মোচন কৰিবৰ
বাবে আৰু কামৰূপক বশিষ্ঠৰ শাপৰ পৰা
মুক্ত কৰিবলৈকে কুঠাৰেৰে কণ্ডৰ পাৰ কাটি
ভূমিদান ব্ৰহ্মপুত্ৰক নমাই আনিছিল। প্ৰাচীন
অসমৰ ভূমিদান সম্পৰ্কীয় শাসনাৱলীৰ প্ৰত্যেক
খনতে ব্ৰহ্মপুত্ৰক দেৱতা জ্ঞান কৰি প্ৰণতি
জনোৱা হৈছে। বনমাল, বলৰমা বত্ৰপাল,
ইন্দ্ৰপাল আদি কামৰূপৰ প্ৰাচীন ৰজাসকলৰ
ভূমিদান শাসনত নদৰাজ লৌহিত্যক প্ৰথম
বা দ্বিতীয় শ্লোকতে প্ৰণতি জনাইছে বনমালৰ
তাম্ৰশাসনত লৌহিত্যই বিশেষ জ্ঞান লাভ
কৰিছে : “ত্ৰিকৈলাশ পৰ্বতৰ প্ৰকাণ্ড সৰ্গ-
শিলাবাশি সংঘৰ্ষজাত আৰু হেমপংক মিশ্ৰিত
তুহিন কৰ সন্নিভ ধাৰা সম্পাত দ্বাৰা বিমান-
চাৰীসকলক যি সিন্ত কৰিছে, যাৰ জলবাশিয়ে
জলক্ৰীড়াৰত সূৰাংগনাবিলাকৰ চুলি আৰু

হাতৰ পৰা খহি পৰা পাৰিজাত কুম্ভমৰ দ্বাৰা
অৰক্তিম আভা ধাৰণ কৰিছে, সেই লৌহিত্য
সিন্ধুৰে তোমালোকক পালন কৰক।”
(মহামহোপাধ্যায় পদ্মনাথ বিজ্ঞাবিনোদনৰ
‘কামৰূপ শাসনাৱলী’)

প্ৰাচীন অসমীয়া সাহিত্যত ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ
বিশেষ উল্লেখ পোৱা নাযায়। মহাপুৰুষ-ত্ৰিমন্ত্ৰ
শংকৰদেৱে আত্ম পৰিচয় প্ৰসংগত ‘বৰদোৱা’
ঠাইখণ্ড “লৌহিত্যৰ অতি অনুকূল” বুলিছে
মাত্ৰ উল্লেখ কৰিছে। অনন্ত কন্দলিয়ে ‘হাজো’ৰ
বৰ্ণনা দিওঁতে প্ৰসংগক্ৰমেহে ‘লৌহিত্য’কো
এখন তীৰ্থ বুলি উল্লেখ কৰিছে। ‘চৰিত পুৰি’ৰ
দুই এখনত কেৱল মহাপুৰুষ দুজনো লুইতেদি
উজাই, ভটিয়াই যোৱাৰ উল্লেখহে আছে।
গতিকে প্ৰাচীন অসমীয়া সাহিত্যত লুইতৰ
বৰ্ণনা নাই বুলিয়েই ক’ব পাৰে। যি দুই
এঠাইত উল্লেখ আছে, সেয়াও প্ৰাণহীন আৰু
নিৰস।

ৰোমান্টিক যুগৰ অসমীয়া কবিতাত লুইতৰ
বৰ্ণনা সজীৱ বুলি য়েই ক’ব লাগিব। অসমৰ
সভ্যতা, সংস্কৃতি আৰু ৰাজনৈতিক উত্থান-পতনৰ
সাক্ষীস্বৰূপে মহানদ ব্ৰহ্মপুত্ৰক কবি সকলে
শ্ৰদ্ধা-বিস্ময় আৰু বিমূৰ্ছ দৃষ্টিৰে পৰ্যবেক্ষণ
কৰি ৰূপায়িত কৰা পৰিলক্ষিত হৈছে।

ক্ষণস্থায়ী আৰু চঞ্চল মানৱ জীৱনৰ বিপৰীতে লুইতৰ স্থিৰ আৰু স্থায়ী ৰূপৰ ফালে চাই কবি লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই তেখেতৰ 'ব্ৰহ্মপুত্ৰ' কবিতাটিত লুইতক স্মৃতিছে :

‘লুইত’ হেৰা তুমিয়েই নে সেই লৌহিত্য
নদীখনি যাৰ বহল বুকুৰ শীতল জলত
স্নানিছিল এদিন বশিষ্ঠ মুনি।”
লুইতক অসমৰ অতীত ইতিহাসৰ জীৱন্ত
সাক্ষী আৰু অতীতৰ স্মৃতি বাহক হিছাপে
দেখি ‘ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ প্ৰতি’ নামৰ কবিতাটিত
লক্ষ্মীনাথ ফুকনে গাইছে :

“হে বিশাল ব্ৰহ্মপুত্ৰ, কত শত বৰষৰ
কত শত বেদনাৰ কথা তোমাৰেই অন্তৰত
গঁথা;

কত প্ৰাণ যুগ্মবিলে তোমাকেই সাক্ষী
ৰাখি, কত হিয়া উথলি উঠিলে লুকুৱালে
বিবহৰ বাথা।”

মানৱ যৌৱন ক্ষণস্থায়ী; কিন্তু ব্ৰহ্মপুত্ৰ চিৰ
যুৱক। বছৰে বছৰে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বুকুত যৌৱনৰ
নতুন নতুন ঢল নামে। অসমৰ মাটি পানীৰ
লগত ঘনিষ্ঠ সম্পৰ্ক থকা কবি সকলৰ লিখনিত
সেই কাৰণে এই ভাবটো প্ৰকট হৈ উঠিছে।
পদ্যনাথ গোহাঞি বৰুৱাই ‘ব্ৰহ্মপুত্ৰ’ কবিতাটিত
গাইছে :

“অতিকৈ পুৰণি তুমি বৃদ্ধ যোগীৰ
তথাপি শিশুটি সদা ‘পুত্ৰ’ নামধৰ।
কতবাৰ যৌৱনৰ ভুগিছা বিলাহ
বছৰে বছৰে ঘূৰি বাৰিষা উলাহ।”

বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ এটি কবিতাত এই ভাব
অধিক স্পষ্ট আৰু আকৰ্ষণীয় ৰূপত প্ৰকট
হৈছে :

“চিৰ যৌৱন ভোগী, যুৱা তুমি যোগী
পুৰাতন তুমি অতি বহুকপী তুমি,
বহুকপ ধৰি, মুক্ত তোমাৰ অবাধ গতি।
মোৰ জীৱনত যৌৱন এবাৰ, আজি
আছে মাথোঁ। কালিলৈ শেষ ঘূৰি ঘূৰি
আহে যৌৱন তোমাৰ, দুদিন অস্থায়ী
নিচলা বেশ।”

মানুহৰ প্ৰেম ক্ষণস্থায়ী। মানুহৰ ক্ষন্তেচীয়া
প্ৰেম আৰু ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ অপৰিবৰ্তনীয় প্ৰেমৰ
পাৰ্থক্য দেখুৱাই কনকলাল বৰুৱাই তেখেতৰ
‘ব্ৰহ্মপুত্ৰ’ কবিতাটিত গাইছে :

“শিকোৱা, শিকোৱা হেৰা নন পূণ্যবান।

শিকোৱা আমাক তুমি প্ৰেম কিনো ধন।

ব্ৰহ্মপুত্ৰ একাধাৰে সৃষ্টি আৰু ধ্বংসৰ প্ৰতীক।
বহু চহৰ, গাঁও ব্ৰহ্মপুত্ৰই তাৰ বুকুত সামৰি
লৈছে আৰু বহু গাঁও, চহৰ নতুনকৈও
পাতিছে। সেয়ে কবি বিনন্দ চন্দ্ৰ বৰুৱাই
কৈছে :

“মংগলময় দয়্যৰ সাগৰ, পিতামাতা তুমি
দেশৰ প্ৰাণ

পিতৃৰূপেৰে অম যোগোৱা, মাতৃৰূপেৰে
স্তুত দান।”

ৰঘুনাথ চৌধাৰীৰ সৌন্দৰ্য্যাসিক্ত দৃষ্টিত লুইতৰ
তুই পাবৰ ‘লোচন - লোভনীয়’ সৌন্দৰ্য্যই
আকৰ্ষণীয় ৰূপত উজ্বলি উঠিছে :

“লুইতৰ কাণে কাণে কহুৱাব ফুল,

বতাহত হালি জালি

চৌৱে চৌৱে চৌ খেলি

তুষাৰ ধৱল কান্তি ধৰিছে বিপুল

যেন সূৰ তৰঙ্গিনী পুলকে আকুল ॥”

শ্রাক্ ঐতিহাসিক কালৰে পৰা অনাগত ভবিষ্যতলৈ নিছিগাধাৰেৰে প্ৰবাহিত হোৱা ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ জলধাৰাক গতিশীলতাৰ প্ৰতীকৰূপে চিত্ৰিত কৰিছে হৰেশ্বৰ শৰ্মাই তেখেতৰ ‘ব্ৰহ্মপুত্ৰ অভিযান’ নামৰ দীঘলীয়া নীতি কবিতাৰ পুথিত। শৰ্মাৰ তৰংগময় লুইতৰ কাহিনীত অনুৰণিত হৈছে। প্ৰেম অভিযানৰ গতি, আত্মবিকাশৰ গতি আৰু জীৱন পৰিপূৰ্ণতাৰ গতি। ব্ৰহ্মপুত্ৰ কবি শৰ্মাৰ দৃষ্টিত যেন নৃষ্টিকামী গতিশীল বিগ্ৰহশক্তিৰ মূৰ্ত প্ৰতীক :

“মই সিন্ধুপতি, বিশ্ব কবি

মহাভাগ স্ৰষ্টা পুত্ৰ পিতা,

তুমি জগৎ-বস সিন্ধু,

মন্দাকিনী তৰঙ্গিতা জীৱন কবিতা

মোৰে উন্মেষিকা উন্মেষিতা।”

বাংলা ভাষাৰ ৰচিত হ’লেও অমলেন্দু গুহৰ “লুইত পাৰৰ গাঁথা” এখন উৎকৃষ্ট কবিতাৰ সংকলন; য’ত নিৰ্ব্বাদে প্ৰতিধ্বনিত হৈছে লুইতপৰীয়া অসমীয়া লোকৰ সভ্যতা, সাংস্কৃতি আৰু জীৱন যাত্ৰাৰ অপূৰ্ব কাহিনী। পুথিখনৰ বেটুপাততো প্ৰাচীন অসমীয়া কলা-সংস্কৃতিৰ গৌৰৱ বিদ্যমান।

যতীন হুৰৰা প্ৰভৃতি কিছুমান কবিৰ কবিতাত লুইতৰ প্ৰত্যক্ষ বৰ্ণনা নাথাকিলেও লুইতৰ অঞ্চল প্ৰবাহক কালৰ স্ৰোতৰ লগত তুলনা কৰি নিছকে সেই নদীৰ লগৰীয়া বা নাৱৰীয়া ৰূপে চিত্ৰিত কৰা পৰিলক্ষিত হয়।

অসমীয়া গীতি-সাহিত্যত ব্ৰহ্মপুত্ৰ ওৰফে লুইতৰ স্থান লেখত ল’বলগীয়া। বনগীত সূৰীয়া গীতত লুইতৰ আদৰ সৰ্বাধিক। পাৰ্বতি প্ৰসাদ, জ্যোতিপ্ৰসাদ আৰু ভূপেন হাজৰিকাৰ গীতৰ ছন্দে ছন্দে লুইতে অনন্ত ৰূপত আত্মপ্ৰকাশ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। পাৰ্বতী প্ৰসাদ বৰুৱাৰ ‘লুইতী’ নামৰ গীতৰ পুথিত লুইতৰ পাৰৰ বুঢ়া আহত গছজুপি, বুকুৰ জিলিমিলি চৌ, বগী ঢক্‌ঢকী বালি, দাঁতিৰ বাওবন, মাজবুকুৰ চাপৰি আৰু সন্ধিয়াপৰত নাওবাই যোৱা নাৱৰীয়া আদিৰ চিত্ৰ সুন্দৰকৈ পৰিস্ফুট হৈছে। জ্যোতিপ্ৰসাদৰ ‘লুইত পাৰৰ অগ্নিসূৰ’ আৰু অন্যান্য ঠাইত সানমিহলি হৈ কথা ‘লুইত’ শীৰ্ষক গীতসমূহ অসমীয়া গীতি সাহিত্যৰ অমূল্য অৱদান। ভূপেন হাজৰিকাৰ ‘বংমন মাছলৈ গ’ল’ গীতটি লুইতৰে এটি ক্ষুদ্ৰ সংস্কৰণ বুলি ক’ব পাৰি। ইয়াৰোপৰি হাজৰিকাৰ বিস্তীৰ্ণ পাৰৰে; লুইতত ভোটোঙাই ওলাল শিহু, জিলিকাৰ লুইতৰে পাৰ, লুইততে মোৰ ঘৰ, লুইতৰ বলিয়া বান লুইতৰ পাৰ দুটি, আজি ব্ৰহ্মপুত্ৰ হ’ল বহিমান, লুইতপৰীয়া ডেকা বন্ধু, ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ দুটি পাৰ

দলঙে লগ লগালে প্ৰভৃতি গীতত মহাবাহু লুইতে মানৱ প্ৰেমৰ গতিশীলৰূপত আত্ম প্ৰকাশ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।

অসমীয়া সাহিত্যৰ চুটিগল্প অথবা উপন্যাসত ব্ৰহ্মপুত্ৰ ওৰফে লুইতে বিশেষ স্থান পোৱা নাই। বজ্জনীকান্ত বৰদলৈৰ ‘মিৰি-জীয়ৰী’ত সোৱণশিৰি, নৱকান্ত বৰুৱাৰ ‘কপিলীপৰীয়া সাধু’ত কপিলী আৰু আকুল মালিকৰ ‘স্বৰ্ণযমুখী সুপ্ন’ত ‘ধনশিৰিয়ে যি স্থান পাইছে, ঠিক তেনেকৈ লুইতে কোনো বৰমুৰীয়া অসমীয়া উপন্যাসিক অথবা গল্প লেখকৰ বচনাতেই স্থান পাবলৈ সক্ষম হোৱা নাই। বাংলা সাহিত্যৰ ‘পদ্মা নদীৰ মাৰি’ৰ দৰে লুইতপৰীয়া শোষিত অধিবাসীক লৈ, লুইতক কেন্দ্ৰ কৰি এতিয়ালৈকে কোনো এজন অসমীয়া লেখকে কাহিনী বচনাকৰা পৰিলক্ষিত হোৱা নাই। পদ্মনাথ গোস্বামীয়ে বৰুৱাই ‘লাহৰী’, বজ্জনী কান্ত বৰদলৈয়ে ‘বহুদৈলিগিৰী’ কৃষ্ণ প্ৰসাদ বৰঠাকুৰে ‘লুইতৰ ইপাৰে সিপাৰে’ আৰু ‘লুইত পাৰৰ ধুনীয়া ছোৱালী-জনী’ বচনা কৰোঁতে কাহিনীৰ বিকাশ ঘটাবলৈ ব্ৰহ্মপুত্ৰত নায়ক নায়িকাই আত্মহত্যা কৰা বা তাত নাও ডুৰি জীৱনৰ পৰিসমাপ্তি হোৱাৰ উল্লেখ অবশ্যো নিদিয়া নহয়। আন কেইজন মান উপন্যাসিক আৰু চুটিগল্পকাৰৰ বচনাত লুইতৰ নামটো আছে যদিও তাত লুইতৰ গভীৰ ৰূপায়ণ হোৱা নাই। অৱশ্যে তাহানি কালতে জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাই লিখা

‘বগীতৰা গল্পটিত লুইত পাৰৰ মাছমৰীয়া গাঁও এখনৰ মানুহে লুইতৰ লগত সন্ততে সংগ্ৰাম কৰি কেনেকৈ জীৱন নিৰ্বাহ কৰিছিল তাৰ এটি সুন্দৰ চিত্ৰ পোৱা যায়।

দূৰদৰ্শনে যোৱা ২০ ছেপ্তেম্বৰৰ পৰা “লোহিত কিনাৰে” নামৰ এখন চিৰিয়েল প্ৰদৰ্শন কৰি আহিছে প্ৰতি মঙলবাৰে নিশা ৯ বজাত। এই ছবিৰ প্ৰযোজনা আৰু পৰিচালনাৰ দায়িত্বত আছে ক্ৰমে গুলজাৰ কল্লনা লাক্ষ্মী আৰু ডঃ ভূপেন হাজৰিকা। ‘লোহিত কিনাৰে’ নামটোলৈ চালে এই ছবিত আচলতে ‘লুইতৰ পাৰৰ মানুহখনিৰ জীৱনধাৰাৰ জীয়াছবি এখনহে ভাৰতবাসীৰ সমুখত দূৰদৰ্শনৰ মাধ্যমেদি দাঙি ধৰিব লাগিছিল। কিন্তু তাৰ পৰিবৰ্তে এই চিৰিয়েল-খনৰ যোগেদি উপৰোক্ত স্বনামধন্য ব্যক্তি-সকলে অসমীয়া জাতীয় জীৱনধাৰাৰ ওপৰত মাধাৰহে সোধালে। ‘লাহিত কিনাৰে’ত বহুতো গল্পৰ পৰিবৰ্তে, সেই নামেৰে এই দীঘলীয়া কাহিনী অসমৰ কোনোবা এজন গল্পকাৰ বা উপন্যাসিকৰ পৰা লিখাই লৈ ডঃ হাজৰিকাই ছবিখন কৰিব পাৰিলেহেঁতেন। চৈয়দ আকুল মালিক, বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ ভট্টাচাৰ্য, ভবেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়া, মামনি ৰয়চম গোস্বামী আদিৰ ওচৰ চপা হলে তেওঁলোকে নিশ্চয় “লোহিত কিনাৰে”ৰ বাবে সুন্দৰ উপভোগ্য আৰু বাস্তৱ কাহিনী ৰচি দিয়াত কাৰ্পণ্য নকৰিলেহেঁতেন।

যি নহওঁক, ডঃ ভূপেন হাজৰিকাই চিৰিয়েল খনত গল্প একোটাকে ছবি কৰি দেখুওৱাৰ কথা ভাবিছিল; গতিকে গল্পৰ বাছনি নিশ্চয় ভাল হ'ব লাগিছিল। কিন্তু নহ'ল। ভাল গল্প বিচাৰি নাপাই তেখেতে নিজৰ দুটা গল্পকো চিৰিয়েল খনত দেখুৱাবলৈ বাধ্য হ'ল যেন পাওঁ। এই চিৰিয়েল খনৰ জৰিয়তে ডঃ হাজৰিকাই ভাৰতীয় জন সমাজত প্ৰতিপন্ন কৰি দেখুৱালে যে, নিঃস্বার্থ, সহজ-সৰল হাঁহি-কান্দোনেৰে পুষ্ট, সমৃদ্ধিশালী তথা সু-সংস্কৃতিবান অসমীয়া জন সমাজক প্ৰতিবিস্মিত কৰিব পৰা কোনো কাহিনী অথবা কাহিনীকাৰ অসমত নাই। ডঃ হাজৰিকাদেৱে কেইবাটাও অতি নিকৃষ্টমানৰ গল্পক চিত্ৰৰূপ দিয়াৰ পৰিবৰ্তে “মৃত্যুঞ্জয়”, “সূৰ্য্যমুখীৰ স্বপ্ন”, “ডাৱৰ আৰু নাই” “জীৱনৰ বাটত”, “অসীমত যাৰ হেৰাল সীমা” এই উপন্যাস বিলাকৰ ভিতৰে কোনোবা এখনৰ চিত্ৰৰূপ দিয়া হ'লে—তেখেতৰ “শংকৰ-দেৱ বঁটা” লাভৰ মাহাত্ম্যও কাললৈ জ্বলিকি থাকিলেহেঁতেন। দুখৰ কথা যে, চিৰিয়েলখনৰ কোনো এটা কাহিনীতে লুইতপাৰৰ সঁচা গোল্ক নাই। আনকি ‘লোহিত কিনাৰে’ নামটোৰ লগত চিৰিয়েল খনত প্ৰদৰ্শন কৰা এটা গল্পও বজিতা খোৱা নাই।

আমি ভাবিছিলো—“লোহিত কিনাৰে”ত বুঢ়া লুইতৰ দুয়োপাৰে সিঁচৰতি হৈ থকা সমৃদ্ধ অসমীয়া সংস্কৃতিৰ সঁফুৰা ডঃ ভূপেন হাজৰিকাৰ জৰিয়তে অতি সুন্দৰ ৰূপত ৰাষ্ট্ৰীয়

দৃশ্যপটত প্ৰকাশ পাব। বিশ্বৰ দৰবাৰত আমাৰ অসমীয়া সংস্কৃতিক ডঃ হাজৰিকাই বিশুদ্ধভাবে প্ৰকাশ কৰিব, লুইতৰ দুয়োপাৰৰ বসঘন কাহিনীৰে চিৰিয়েলখনৰ প্ৰতিটো মুহূৰ্ত্ত ব্যঞ্জনাময় হৈ উঠিব। কিন্তু চিৰিয়েল খন চোৱাৰ পিছত আমাৰ মনৰ আশা মনতে মাৰ গ'ল।

সম্পূৰ্ণ হিন্দীভাষাত চিৰিয়েলখন কৰা হৈছিল। এনেস্থলত ডঃ হাজৰিকাই হিন্দী সংলাপৰ মাজতে বৌ, আইদেউ, দেউতা, ভাইটি আদি সম্বোধনাব্যৰ্থক শব্দবোৰৰ প্ৰয়োগ নকৰাহলেও হয়। এই অসমীয়া সম্বোধনাব্যৰ্থক শব্দকেইটা চৰিত্ৰৰ মুখত দি গায়ে-মূৰে জাপি-গামোচা আঁৰি দিয়েই অসমীয়া জন-জীৱনৰ সাংস্কৃতি প্ৰকাশ কৰিবলৈ বিচৰা ডঃ হাজৰিকাৰ প্ৰচেষ্টা অতি প্ৰতিকটু হৈছে বুলি ক'ব লাগিব।

সন্তীয়া দিশৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি দূৰদৰ্শনত “লোহিত কিনাৰে” প্ৰদৰ্শন কৰা হ'ল। তাত নামানুসাৰে লুইতপৰীয়াৰ সাহিত্য সংস্কৃতি, ৰীতি-নীতি, সমাজনীতি ৰাজনীতি, ধৰ্মীয় পূজা-পাঠ্য আদিৰ সঁচা ৰূপ পৰিস্ফুট নহ'ল। বৰং তাৰ কাহিনীবোৰ ভাৰতবাসীৰ আগত অসম আৰু অসমীয়াক ধৈৰ্য্যহে কৰিলে। কথা হ'ল—ডঃ ভূপেন হাজৰিকাৰ দৰে এক্সাৰৰ বিৰুদ্ধে যুজা সু-সংস্কৃতিবান ব্যক্তিয়েই যদি এনেদৰে অসমীয়া সমাজ জীৱনক বিশ্বৰ দৰবাৰত বিকৃত কৰি দেখুৱায়, তেনেহ'লে কদৰ্য্য পশ্চিমীয়া অপ-সংস্কৃতিত নিজকে বিলাই দি সোৱাদ পোৱা সকলৰ পৰা আমি কি আশা কৰিম??

কালিদাসৰ 'শকুন্তলা' বাটকত প্ৰকৃতি প্ৰীতি

ত্ৰিমতী সান্থনাময়ী মজুমদাৰ ।
প্ৰবন্ধা, অসমীয়া বিভাগ

ভাৰতীয় সাহিত্যত মানুহৰ লগত বিশ্ব প্ৰকৃতিৰ সম্বন্ধ অতি নিবিড় । আদি কবি বাল্মীকীৰ দ্বাৰা বিৰচিত ৰামায়ণ গ্ৰন্থতো প্ৰকৃতিৰ লগত মানুহৰ সম্বন্ধৰ অপূৰ্ণ নিদৰ্শন দেখা পোৱা যায় । কেৱল সৌন্দৰ্য্যই নহয়, মহাকাব্যৰ লক্ষণ সমূহৰ ভিতৰতো প্ৰকৃতিৰ স্থান অপৰিহাৰ্য্য । মহাকবি কালিদাসৰ ৰচনাত প্ৰকৃতিপ্ৰীতিৰ নিদৰ্শন বিচাৰি চালে আমি ৰামায়ণ নতুবা পূৰ্বস্মৰী কবি ভাস আৰু বুদ্ধকবি অশ্বঘোষৰ কথাও অঙলিয়াব পাৰো । কিন্তু এই সকলো বিলাক নিদৰ্শন অতিক্ৰম কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছে কালিদাসে তেওঁৰ 'অভিজ্ঞানম্ শকুন্তলম্' নামৰ কাব্যধ্বনিত । পূৰ্বস্মৰী সকলৰ ৰচনাত যদি প্ৰকৃতিয়ে শৰীৰিকপত আত্মপ্ৰকাশ লাভ কৰিছে, তেনে হলে মহাকবি কালিদাসৰ হাতত প্ৰকৃতিয়ে প্ৰাণৰূপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিছে । ভৱভূতিৰ উত্তৰ ৰাম চৰিতত প্ৰকৃতিয়ে মানবীসত্তা লাভ কৰি সীতাৰ সতে সহধৰ্মী বন্ধুত্বত পৰিণত হৈছে সঁচা । কিন্তু ইয়াতো আছে অভিপ্ৰাকৃততা বা অলৌকিকতাৰ পৰশ, কিন্তু প্ৰকৃতিক প্ৰকৃতিৰ ৰূপত ৰাখি প্ৰকৃতিৰ মাজেদি প্ৰাণচৈতন্য প্ৰৱাহিত কৰি প্ৰকৃতিতো অনন্ত ব্ৰহ্মৰ আন এটি সক্ৰিয় অংশৰূপে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে, একমাত্ৰ কবি কালিদাসে ।

সেহে । উদাহৰণ স্বৰূপে কালিদাসৰ নায়িকা শকুন্তলাৰ চাৰিওফালৰ পৃথিৱীখন আৰু স্বয়ং শকুন্তলাই প্ৰকৃতিৰ সতে কেনে নলেগলে লগা বান্ধৱী হৈ পৰিছে তাৰ নিদৰ্শন দাঙি ধৰিবলৈ সক্ষম হওঁ । প্ৰথম অঙ্কত আমি যেতিয়া নায়িকা শকুন্তলাক প্ৰিয়সখী অনমুয়া আৰু শকুন্তলাৰ সৈতে আশ্ৰমৰ উদ্যানৰ গছৰ গুৰিত পানী দি থকা অৱস্থাত দেখা পাওঁ, তেতিয়া তেওঁক সখী প্ৰিয়ম্বদাই লতাভয়ী নৰমল্লিকা তথা বনজ্যোৎস্নাৰ লগত আমগছৰ সম্বন্ধ স্থাপন হোৱাৰ পৰিহাস কৰি কয় যে, শকুন্তলাই বনজ্যোৎস্নাৰ দৰে নিজেও অনুৰূপ বৰ লাভ কৰাৰ আশাত তেনেকৈ মনোযো গেৰে সৈতে চাব লাগিছে । শকুন্তলাৰ দুজনী সখীৰ ভিতৰত প্ৰিয়ম্বদা অলপ বয়সত ডাঙৰ, অনমুয়া অলপ বয়সত সৰু । গতিকে অধিক যৌৱনা প্ৰিয়ম্বদা স্বভাৱতে বেছি ৰাংঢাল আৰু অৰ্থপূৰ্ণ ভাৱে কথা কোৱাত বেছি পাকৈত । নতুন যৌবনে আমনি কৰা শকুন্তলাৰ অন্ততো মধুৰ ভাৱৰ সমাবেশ ঘটিছে, কিন্তু তাই লাজতে নেইবিলাক কথা শুনিব নোখোজে বা মুখ ফুটাই কব নোৱাৰে কিন্তু মৰ্ম্ম হলে অনুভৱ কৰিব পাৰে ।

প্ৰথম দৃষ্টিতে ৰজা দুষ্যন্তক দেখি শকুন্তলাৰ মনো চঞ্চল হৈ পৰিছে, সেয়ে, তেওঁ নিজৰ মনতে প্ৰশ্নৰ উদয় হৈ কৈছে

“কিয়বা এওঁক দেখি মোৰ মনলৈ আশ্রম
বিৰোধী মনোভাৱ (সংসাৰী হোৱাৰ কামনা)
আহি পৰিছে ?”

শকুন্তলাৰ অতুলনীয় সৌন্দৰ্য্য দেখি
অভিভূত হৈ দুষান্তই কৈছে—

“অধৰ কিশলয় বঙীন আভা
যুগল বাহু যেন কোমল শাখা,
হৃদয় লোভনীয় কুসুম হেন
তনুত যৌবন ফুলিছে যেন।”
মূল— “অধৰ কিশলয় ৰাগঃ
কোমল বিটপা নুকাৰিনুবাছ।
কুসুমমিব লোভনীয়
যৌৱনমঙ্গেষু সন্নদ্ধম্।

আৰু বিহুসকৰ আগত শকুন্তলাৰ
সৌন্দৰ্য্যৰ বৰ্ণনা দিবলৈ গৈওঁ তেওঁ কৈছে—

“অনাব্ৰাতং পুষ্পং কিশলয়মলুনং কৰক হৈ—
ৰণাৱিদ্ধং ৰত্নং মধু নৱমনাসাদিত্তৰসম
অখণ্ড পুণ্ডানং ফলমিব চ তদ্রূপমনমঃ
(তদৰূপমঅনমম)

ন জাতে ভোক্তাৰাং কমিহ যমুপস্থাসাতি বিধিঃ

“তেওঁ যেন কোনেও গন্ধ নোলোৱা

এপাহি ফুল, কোনেও হাতেৰে স্পৰ্শ নকৰা
এখিলা কুঁহিপাত, বিহুৱা নিদিয়া এটা মনি
কোনেও ৰসৰ সোৱাদ নোলোৱা নতুন মৌ
আৰু অখণ্ড পুনাৰ ফলস্বৰূপে এই ৰত্ন
নাজানো বিধাতাই কাৰ ভোগৰ কাৰণে সৃষ্টি
কৰি থৈছে। (ভাবানুবাদ)

গতিকে কবিয়ে শকুন্তলাৰ সৌন্দৰ্য্যৰ
তুলনাও তথাকথিত উপমাৰ প্ৰয়োগেৰে
প্ৰতিষ্ঠা নকৰি নতুন নিৰ্মান কৌশলৰ সহায়ত
প্ৰকৃতিৰ সতে অভিন্ন কৰি ৰাখিয়েই বৰ্ণনা
কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। সেয়ে বিশ্বকৰি
ৰবীন্দ্ৰ নাথ ঠাকুৰেও শকুন্তলাক প্ৰকৃতিৰ
অঙ্গ স্বৰূপে আৰু বিশেষত আশ্রম প্ৰকৃতিৰ
এটি অপৰিহাৰ্য্য অঙ্গস্বৰূপে স্বীকৃতি দি গৈছে।
পানীত থাকিলেহে মাছৰ জীৱন চঞ্চল হোৱাৰ
দৰে, শকুন্তলাৰ সৌন্দৰ্য্য আৰু ঐশ্বৰ্য্যৰ
সমন্বয়ো আশ্রম প্ৰকৃতিৰ বিশ্লেষণেৰে সৈতে
অঙ্গাঙ্গীভাৱে জড়িত। আশ্রমৰ অবিহনে
শকুন্তলাৰ সৌন্দৰ্য্য আৰু ঐশ্বৰ্য্যৰ মৰ্যাদা
দেখা পোৱা নাযায়। পানীৰ মাছে পাৰত
উঠিলে চটফটাব লগা হোৱাৰ দৰে, আশ্রম
এৰি যোৱা শকুন্তলাৰো ঘাত-প্ৰতিঘাটৰ
তুলনা নাই। অথচ সেই শকুন্তলা আশ্রম
প্ৰকৃতিৰ কাৰণে কোনে অপৰিহাৰ্য্য তাৰ
বৰ্ণনা আমি পদে পাওঁ। সেয়েহে, আশ্রম
এৰি যোৱাৰ সময়ত মহৰ্ষি কয়ই শকুন্তলাৰ
তপোবনৰ প্ৰতি থকা স্নেহৰ কথা দোহাৰি
কয়—

“পাতুং ন প্ৰথমং বাৰস্যতিজনা

যুস্মানুপীতেষুযা

নাদেও প্ৰিয়মণ্ডনাপি ভবতাং স্নেহেন যা
পল্লৱম্

আত্মেৰ : কুসুম প্ৰসুতি সময়ে যস্য
ঔবজুসৰ :

সেয়ং যাতি শকুন্তলা পতিগৃহং সৰ্ব্বৈৰ-
নুজায়বাম।”

“যি তোমালোকক জলদান নকৰাকৈ
নিজে এটুপি জলপান কৰা নাছিল, ফুল
প্ৰিয় প্ৰসাধন হোৱা স্বত্বেও তোমালোকৰ
মৰমত চিঙিবলৈ বেয়া পাইছিল। তোমালোকৰ
নতুন ফুল ফুলিলে যাৰ অন্তৰত মহা মহোৎসৱ
হৈছিল, সেই শকুন্তলা আজি পতিগৃহলৈ
(স্বামীৰ ঘৰলৈ) যায়, তোমালোক সকলোৱে
অনুমোদন কৰা।”

আকৌ যেতিয়া শকুন্তলাই প্ৰতিপালন
কৰা হৰিণা পোৱালী এটাই যাত্ৰাৰ সময়ত
বিধিপথালি ঘটাই শকুন্তলাক বিৰক্ত কৰি
তুলিছিল, তেতিয়া যাত্ৰানাস্তি হোৱাৰ ভয়ত
শকুন্তলাই উচপ খাই উঠাত পিতাকে কৈছিল—

“আই ঈজুদিৰ তেল ঘঁহি দিয়া মৰমতে

বিকিলে মুখ যাব

(বনৰীয়া) নীবাৰ ধানেৰে যাক তুলিছিল। তুমি

মৃগ পুত্ৰ সৃষ্টি যে তোমাৰ

(অনু—অতুল হাজৰিকা)

সকতে মাতৃবিয়োগ ঘটাত মাতৃবৎপালন
কৰা শকুন্তলাৰ প্ৰতি প্ৰকৃতিজগতৰ জীৱজন্তুৰো
একে মাতৃবৎসলতাই বিৰাজমান। মাকে এৰিথৈ
যোৱা মৃগপুত্ৰটোৰো শকুন্তলাৰ বিদায় বেলাত
এনে মৰ্মস্পৰ্শক বেদনা দেখা পোৱা যায়।
শকুন্তলা হৈছে প্ৰকৃতিজগতৰ জীৱজন্তুৰ প্ৰতি
সমানেই দয়াশীল। তাৰ আন এটা নিদৰ্শন
হল দুশাস্ত্ৰৰ ৰাজসভাত আঙুঠি হেৰোৱাই
আন এটা উদাহৰণ ডাঙি ধৰি পূৰ্ব
প্ৰণয়ৰ স্মৃতি জগাই তোলাৰ প্ৰচেষ্টা।
এদিনাখন শকুন্তলাৰ তোলনীয়া হৰিণা

পোৱালীটোক পহুমপাতৰ খোলাদি দুশাস্ত্ৰই
পানী খোৱাৰ খোজাত হৰিণাটোৱে ভয়তে
নেখাই আঁতৰি যোৱাত, শকুন্তলাই খুৱাই
দিয়াত আনন্দেৰে জলপানকৰাত পৰিহাস কৰি
দুশাস্ত্ৰই শকুন্তলাক এনেদৰে কৈছিল, ‘দৌ
অপি অত্ৰ আবনাকৌ’— ইয়াত তোমালোক
দুয়োজনেই আবগুক অৰ্থাৎ বনবাসী। সঁচা
কৈয়ে শকুন্তলাৰ লগত বনৰ হৰিণাৰ সম্বন্ধ
অতি আপোন পৰ্যায়ৰ। শকুন্তলাকো যেন
কবিয়ে আশ্ৰমৰ এজনী নিৰীহ হৰিণীতুল্যা
কৰি সৃষ্টি কৰিছে বুলিব পাৰি। সেয়ে,
আৰম্ভনিতৈ যেন মহাকবি বাৰ্ম্যাকিয়ে “মা
নিষাদ প্ৰতিষ্ঠাং ভ্ৰমগম স্বাস্তী সমা,
যংক্ৰৌঞ্চ মিলুনাংদেকম অবধাঃ কামমোহিতম্
বুলি অভিশাপৰ ৰূপত কাব্যকাহিনীৰ ৰূপৰতা
অভিব্যক্ত কৰিছে, কালিদাসেও যেন—

“বধলু নখলু বাণঃ সন্নিপাত্যোহয়ম অশ্মিন্

মুহুনি মৃগ শৰীৰে পুষ্পবাশা বিৱাগ্নি।”

এইবুলি কৈ হৰিণাৰ দৰে সবলা,
কোমলা, নিৰীহ নিৰপবাধিনী যুবতীলৈ
মন্থৰ কামশৰ প্ৰেৰণ কৰি তুলিৰ ওপৰত
অগ্নিধ্বংস কৰিবলৈ নিষেধমন কৰি থৈ গৈছে।
অৱশ্যত আশ্ৰমৰ মৃগ আৰু আশ্ৰমবাসীক
দুশাস্ত্ৰই বনৰীয়া হাতী আৰু ৰাক্ষস আদি
উপগ্ৰহ বিলাকৰ হাতৰ পৰা ৰক্ষা কৰিব
পাৰিলেও বেচেষ্টা শকুন্তলাক যৌৱনৰ পছোৱাৰ
পৰা ৰক্ষা কৰিবলৈ অক্ষম হ’ল। দুশাস্ত্ৰৰ
শৰত ক্ষত বিক্ষত শকুন্তলাক ৰাজসভাত
অপমানিতা কৰি বিবাহিতা পত্নীৰ মৰ্যাদাৰ
পৰা বঞ্চিত কৰি যৌৱনৰ মধুৰ বসন্তকালতে

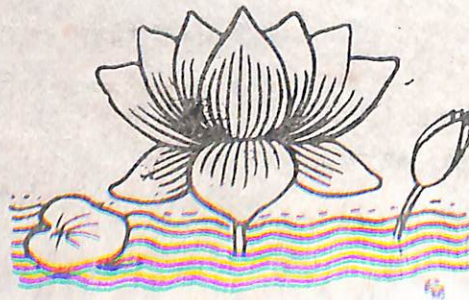
প্ৰলয়ৰ পছোৱা নমাই আনি তাইক উকুয়াই লৈ গৈ আশ্ৰম প্ৰকৃতিৰ স্বভাৱৰ পৰা বহু আঁতৰৰ পৃথিৱীত স্থান দান কৰিলে। শকুন্তলাৰ এনে সবলতাই তাইৰ যৌৱনৰ কাৰণে কালশক্ৰ হৈ পৰিল। যি বনলতাৰ সৌন্দৰ্য্যই উদ্ভানলতাক চেৰ পেলাইছিল, সেই বনলতা শকুন্তলা পুনৰ বনবাসিনীৰ জীৱন যাপন কৰিলে—দেৱতাসকলৰ পিতৃ-মাতৃ কাশ্যপ আৰু অদিতিৰ ধৰ্ম্মাশ্ৰমত। যি শকুন্তলাক সখীহঁতৰ আগত দুযান্ত্ৰই প্ৰতিশ্ৰুতি দি কৈছিল যে, “লক্ষ্মীক বাঞ্চা কৰোঁতাক পাবও পাৰে, নাপাবও পাৰে, কিন্তু বাঞ্চা কৰোঁতাই লক্ষ্মীক বিমুখ কৰিব কেনেকৈ পাৰে”—সেই শকুন্তলাকো প্ৰকাশ্যে ৰাজসভাত শকুন্তলাৰ যুক্তি আৰু সবলতাক অস্বীকাৰ কৰি মাইকী কুলী চৰাইৰ দৰে নাৰী সকলৰো ধূৰ্ত্ত প্ৰকৃতি সমূহ—জন্মগত ভাবে থাকিব পৰাৰ সম্ভাৱনা প্ৰদৰ্শন কৰি আওপকীয়াকৈ প্ৰত্যাখান কৰাৰ বৰ্ণনায়ে কিমান মৰ্ম্মস্তূদ হব পাৰে। ইয়াৰ দ্বাৰা শকুন্তলাক দুযান্ত্ৰৰ শৰে আহত কৰাতকৈও অধিক আঘাত প্ৰদান কৰা হল। এইদৰে দুৰ্ব্বাসাৰ অভিশাপৰ আশংকা লৈ জটিল ৰাজ পুৰুষৰ প্ৰণয়ৰ লীলাই হৰিণীকপী সৰলা শকুন্তলাৰ হৃদয় ভেদ কৰি আঁতৰি গ'ল। গতিকে এই ক্ষেত্ৰতো আমি দূৰ্ভগীয়া শকুন্তলাক কহুবিহীন অৱস্থাত দুদৈৱৰ দ্বাৰা অৱক্ষিত হৈ পৰা হৰিণীতুল্যা বুলি কৰিব পাৰোঁ। ইয়াৰ দ্বাৰা আমি শকুন্তলা যে আশ্ৰমৰ

প্ৰকৃতিৰ দৰেই সহজ, সবল হৃদয়েৰে ভৰা তাকো আমি উপলব্ধি কৰিবলৈ সমৰ্থ হওঁ।

“প্ৰত্যাখ্যানৰ সময়ত মহাকাব্য ৰামায়ণৰ সীতাৰ দৰে অসহায়া আৰু অপমানিতা হৈ তাই যেতিয়া চিঞৰি উঠিল—“ভগৱতি! বসুধে! দেহিমে বিৱৰম”—তেতিয়া কিন্তু কবিয়ে তেওঁৰ সন্মান সীতাৰ দৰে ৰক্ষা কৰিলে। কাৰণ অপৰা হলেও শকুন্তলাৰ মাতৃ মেনকা একেবাৰে হৃদয়হীন নাছিল, জীয়েকৰ এনে সংকটৰ মুহূৰ্ত্তত শক্তি আৰু সাহস যোগাবলৈ তেওঁ সবগৰ পৰা নামি আহি উকুৱাই লৈ গৈ পুন্যধাম সেই কাশ্যপৰ আশ্ৰমত সেৱিকা ৰূপে স্থান দিলেগৈ। তাকে নকৰি কবিয়ে যদি তেওঁক দুযান্ত্ৰৰ অভিলাষ অনুসৰি পুত্ৰ জন্ম নোহোৱা পৰ্য্যন্ত পুৰোহিতৰ ঘৰতে আশ্ৰয় দিলেহেঁতেন, নতুবা পুনৰ শকুন্তলাক কন্থৰ আশ্ৰমলৈ ঘূৰাই নিয়া দেখুৱালেহেঁতেন, তেন্তে শকুন্তলাক আগৰ ৰূপত কেতিয়াও আমি দেখা নাপালোহেঁতেন। আগৰ অংশত শকুন্তলা আছিল আশ্ৰমৰ অধিষ্ঠাত্ৰীদেৱী, সৰ্বমম্বী কৰ্ত্তী, পিছৰ ছোৱাৰ শকুন্তলাক আমি দেখা পালোহেঁতেন আশ্ৰমৰ সকলোৰে অৱমাননাৰ পাত্ৰী হিচাপে। যত নৈতিকতাৰ শাসন আছিল তত কঠোৰ আৰু শকুন্তলা আছিল সেইসময়ত খলিতা, অধঃ পতিতা। শকুন্তলাক কবিয়ে নি এনে এখন স্বৰ্গত স্থান দিলেগৈ, যত মানুহৰ নীচতা, হীনতা, কলুষতাৰ স্থান

নাই। এই স্বৰ্গত আশ্রয়লাভ কৰাৰ পিছতহে শকুন্তলাৰ সৌভাগ্যৰ সূৰ্য্য উদয় হল। শকুন্তলাৰ মাতৃ মেনকাৰ অনুনয়, দেৱৰাজ ইন্দ্ৰৰ বন্ধু হৃষ্যন্তৰ প্ৰতি থকা সমবেদনাৰ ফলস্বৰূপে, নায়ক নায়িকাৰ পুনৰ আশ্ৰমতে পূৰ্ণ মিলনৰ ফল দেখুৱাই, আশ্ৰমকণ্ঠা শকুন্তলাক আশ্ৰমৰ মাজতে স্বীকৃতি দি হৃষ্যন্তই যেন প্ৰকৃত শকুন্তলাক অনুশোচনাৰে পবিত্ৰ ৰূপত পৰিগ্ৰহণ কৰিলে। হৃষ্যন্তৰ অনুশোচনাৰ

জুইয়ে তেওঁকো যেন পুনৰ নতুন জীৱন দান কৰিলে। সেয়েহে আমি কওঁ যে, শকুন্তলাৰ সৌন্দৰ্য্য আৰু প্ৰাণসত্তাৰ প্ৰকাশ আশ্ৰমতে, আশ্ৰমেই শকুন্তলাৰ আশ্ৰয়ৰ স্থল। আশ্ৰমেই শকুন্তলাৰ প্ৰাণ স্বৰূপ। ৰবীন্দ্ৰনাথৰ দৰে আমিও কওঁ যে আশ্ৰমৰ অবিহনে শকুন্তলাৰ অস্তিত্ব অনুভৱ কৰিব নোৱাৰি। শকুন্তলাও আশ্ৰম প্ৰকৃতিৰে অবিচ্ছেদ্য অংগস্বৰূপ।

ভাৰতীয় সাংস্কৃতি আৰু জাতিভেদ প্ৰথা

ডঃ হৰিপদ দাস।

বুৰঞ্জী বিভাগ

আজিৰ ভাৰতবৰ্ষত জাতিভেদ প্ৰথাটো এটা শক্তিশালী সমস্যা হৈ দেখা দিছে। যুগ যুগ ধৰি প্ৰবৰ্ত্তিত এই জাতি সমূহক উন্নয়নৰ বাবে ভাৰতীয় সংবিধানত এটা Scheduled ৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰি ৰখা হৈছে। সেইবাবেই এইবোৰক Scheduled Caste বুলি ধৰা হৈছে। সাধাৰণ মানুহৰ দৃষ্টিত Scheduled Caste হ'ল নিম্নশ্ৰেণী অৰ্থাৎ অস্পৃষ্ট জাতি। পিছপৰা জাতি বা দুৰ্বলতৰ শ্ৰেণী প্ৰভৃতি কথা যাৰিৰ অভিধানিক অৰ্থ তেওঁলোকে বিচাৰি নাপায়। এইবোৰ শ্ৰেণীৰ প্ৰতি এটা ঘৃণা অথবা খুববেছি এক বৰুণা মিশ্ৰিত সহানুভূতি দেখিবলৈ পোৱা যায়। ইয়াৰ বাদে অতিৰিক্ত একো নাই। অস্পৃষ্টতাৰ ঐতিহাসিক অথবা সাংস্কৃতিক সংজ্ঞা সাধাৰণ মানুহে নুবুজে। মানৱতাৰ অৱস্থাও তেনেকুৱা। আজিও তথাকথিত অস্পৃষ্ট মানুহৰ লগত আমাৰ যে এক গভীৰ আত্মিক সম্পৰ্ক প্ৰৱৰ্ত্তমান হৈ আছে, আমি তাক প্ৰায় পাহৰিছোঁ। এনেধৰণৰ এক দুখজনক পৰিপ্ৰেক্ষিতত আমি এবাৰ ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ ফালে চকু দিলে বেয়া নহ'ব যেন পাওঁ।

আৰ্যসকল এই দেশত সোমোৱাৰ পিছত আৰ্য অনাৰ্যৰ মাজত যে বৰ্ণ বৈষম্যই দেখা দিলে, জাতি ভেদ প্ৰথা তাৰেই সফল পৰিণতি। আৰ্য-অনাৰ্যৰ মাজত হোৱা দীৰ্ঘ

স্থায়ী যুদ্ধ আৰু পাৰস্পৰিক বিদ্বেষ জাতিভেদৰ মাজেদি এক দীৰ্ঘস্থায়ী ৰূপ লৈছে। দেশৰ স্বাৰ্থবাদী সম্প্ৰদায়ে সাৰ্বিক নিৰক্ষৰতাৰ সুযোগ লৈ যুগ-পৰম্পৰা এই প্ৰথা শক্তিশালী আৰু সঞ্জীৱিত কৰি আহিছে। অৱশ্যে ইতিহাসৰ অনিবাৰ্য কাৰণে উত্তৰণৰ চৌ চলিছে আদিম যুগৰ পৰা। উত্তৰণৰ এই চৌত সহস্ৰ মানুহে সমাজৰ ওপৰতলাত নিজৰ ঠাই কৰি লৈছে। সেই কাৰণে আদিম কালৰ ব্ৰাহ্মণ, ক্ষত্ৰিয়, শূদ্ৰ আৰু বৈশ্যৰ ক্ষেত্ৰত সৃষ্টি হৈছে বহুজাতিৰ সমাজ ব্যৱস্থা। কিন্তু অসুবিধা হ'ল সাধাৰণ মানুহৰ প্ৰবৃত্তি সেইবিলাকে স্বীকাৰ নকৰে। তেওঁলোকে আত্মদোষ নেদেখে। স্বাৰ্থবুদ্ধিত পৰিচালিত হৈ আনক অস্পৃষ্ট বুলি কৈ আত্মপ্ৰসাদ লাভ কৰিবলৈ ভাল পায়।

বৈদিক যুগত অনাৰ্য সকলৰ লগত যুদ্ধ কৰি ক্লান্ত হৈ আৰ্যসকলে অনাৰ্যসকলৰ অনিষ্ট চিন্তাত যাগযজ্ঞ প্ৰভৃতিৰ আশ্ৰয় লৈছিল। কিন্তু তাতো সুবিধা কৰিব নোৱাৰি আৰ্য সকলে এই দেশত বৈ যোৱা সাংস্কৃতিক ধাৰাৰ লগত মিলিজুলি এক ঐক্যতান সৃষ্টি কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰিলে। লাহে লাহে তেওঁলোকে অনাৰ্য দেৱদেৱীৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হ'ল। এইবোৰ দেৱদেৱীক স্বীকৃতি দিয়া হ'ল। তেওঁলোকক বিধিসম্মত পূজা দিবলৈ ৰচিত হ'ল মন্ত্ৰ আদি

পুথিৰ । আনফালৈ আৰ্যমুণিসকলে বহু বিবাহ
প্ৰথাৰ প্ৰচলন কৰিলে । কাশ্যপ প্ৰভৃতি
মণিয়ে একাধিক অনাৰ্য কন্যাৰ পাণিগ্ৰহণ
কৰি আৰু লগতে বহু অনাৰ্যক নিজাধৰ্মীয়
মতাদৰ্শেৰে অনুপ্ৰাণিত কৰি গোষ্ঠীপ্ৰথাৰ
প্ৰবৰ্তন কৰিলে । সেইটো আজি স্বীকৃত
যে, গোষ্ঠী শব্দৰ পৰাই বৰ্তমানৰ “গোত্ৰ”
কথাটিৰ উৎপত্তি হৈছে । জাতিভেদ প্ৰথা
যে কোনো ক্ষতিকাৰ পৰ্যায়ত নাছিল—পুত্ৰ
সত্যকামৰ প্ৰতি মাতা জাৰালাৰ উক্তিযেই
তাৰ সাক্ষ্য বহন কৰে । পুত্ৰ শিক্ষাৰ বয়ঃ
প্ৰাপ্ত হোৱাত মাতা জাৰালাই তাক গৌতম
মুণিৰ ওচৰত পঠাই দিলে । মহামুণি গৌতমে
তাক তাৰ পিতৃৰ নাম স্মৰিলে । কিন্তু সি
উত্তৰ দিব নোৱাৰিলে । পুত্ৰৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰত
মাতা জাৰালাই এইবুলি কলে যে, তেওঁ
গাভৰু অৱস্থাত বহু পুৰুষৰ সৈতে সংগম
কৰিছে, সেয়ে সত্যকামৰ পিতা কোন সেই
কথা তেওঁ ক’ব নোৱাৰে । পিছদিনা সত্য
কামৰ মুখৰ সঁচা কথাত মহামুণি গৌতম
তুষ্ট হ’ল আৰু তাক বিধিৱদ্ধ জ্ঞান দিয়াত
সন্মতি জনালে ।

মহাভাৰতত উল্লেখিত মহাৰাজ শান্তনুৰ
সৈতে কৈৱৰ্ত কন্যা সত্যৱতীৰ পৰিণয় ইয়াৰেই
পৰবৰ্তী অধ্যায় মাথোন । যি ব্যাসদেৱৰ
পৰা কোঁৱৰ আৰু পাণ্ডৱ বংশৰ উদ্ভৱ,
তেন্তেই কুমাৰী সত্যৱতীৰ জাৰজ সন্তান ।
গতিকে মহাভাৰতীয় যুগত জাতিভেদ প্ৰথা
কোন পৰ্যায়ত আছিল, সেয়া সহজেই অনুমান

কৰিব পাৰি । কিন্তু সূতপুত্ৰ কৰ্ণৰ প্ৰতি
এটা ঘৃণ, বিদ্বেষ লক্ষ্য কৰিবলগীয়া । কিন্তু
জাতিভেদ প্ৰথা ইয়াৰ মূল কাৰণ নহয় ;
মূলকাৰণ হ’ল ৰাজনীতি, শক্তিৰ দন্দ, কৰ্ণৰ
শৌৰ্য-বীৰ্য আৰু প্ৰতিভাৰ প্ৰতি এক ভীতি ।
একলব্যৰ ক্ষেত্ৰত একেই কথা সমভাৱে
বিবেচ্য । স্বাৰ্থ বুদ্ধিৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হৈ
গুৰুৱে যে শিষ্যৰ কিমান সৰ্বনাশ কৰিব
পাৰে একলব্যৰ পৰা গুৰুদক্ষিণা হিছাপে
দ্রোণাচাৰ্যই বুঢ়া আঙুলিটো বিচৰাৰ ঘটনাই
তাৰ সাক্ষ্য বহন কৰে । বুঢ়া আঙুলিটো
ধনুৰ কাঁড় ধৰাৰ শক্তিৰ প্ৰধান উৎস ।
সেইটো বিচাৰি দ্রোণাচাৰ্যই একলব্যক চিৰ
দিনৰ কাৰণে পংগু কৰিবলৈ বিচাৰিছিল ।
সেইক্ষেত্ৰত দ্রোণাচাৰ্য চিৰকাল গুৰুশিষ্যৰ
জগতত শিষ্যৰ প্ৰতিভা নষ্ট কৰাৰ দোষত
দায়ী হৈ থাকিব ।

দ্রোণদীৰ পক্ষ স্বামী গ্ৰহণ কৰাৰ
বিৱৰণৰ পৰাও আমি নাৰীজাতিৰ সামাজিক,
সাৰ্বিক প্ৰতিষ্ঠা নাৰীৰ মনঃস্তাত্ত্বিক দিশ
আৰু সৰ্বোপৰি নাৰীৰ সামাজিক স্বীকৃতি
লক্ষ্য কৰিব পাৰোঁ । মন কৰিবলগীয়া যে,
মহাভাৰতীয় যুগ বৈদিক যুগৰ পৰবৰ্তী অধ্যায় ।
মহাভাৰতীয় যুগত এক গভীৰ সামাজিক
পৰিবৰ্তন লক্ষ্য কৰিব পৰা যায় । বৈদিক
যুগত মহামুণি উদ্ভোলকে পুত্ৰ শ্বেতকেতুৰ
প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দি এনেকৈ কৈছে যে, “If a
girl enjoyed by a thousand she
does not cease to be a chaste
girl” গতিকে সতীত্ব কথাখিনি আমি যেনেকৈ

ব্যাখ্যা কৰি থাকোঁ—তেনেকৈ ইয়াৰ বিচাৰ হোৱা নাছিল। ইয়াৰ লগত কামনা, বাসনা অথবা যৌনতাৰ কোনো সম্পৰ্ক নাছিল বুলি ধাৰণা হয়। যৌনতা বিশ্বপ্ৰাৰী—Infinite in nature পুৰুষ আৰু নাৰীৰ অবাধ যৌনতাৰ ফলস্বৰূপে এই বিচিত্ৰ সৃষ্টি প্ৰকৃতি গঢ়ি উঠিছে। দ্বিতীয়তে মন বন্ধনহীন। পৰম্পৰাগত কোনো বন্ধন মনে মানি চলিব নোখোজে। যন্তে ত'তে ইয়াৰ গতি নীৰৱে মনে পিপসা নিৰ্বৃত্তি কৰি আছে। অকল বুদ্ধি বৃত্তিয়ে মাথোন আত্মিক সংস্কাৰ ৰাজ্যিক সম্বল কৰি দেহটোক তথাকথিত শিষ্টাচাৰৰ পৰা মুক্ত ৰাখিব বিচাৰে। গতিকে জাতিভেদ প্ৰথা বাহিৰৰ পৰা জাপি দিয়া এটা সামাজিক ভেদ প্ৰথাহে। ইয়াৰ লগত আত্মিক বিন্ধুতিৰ কোনো সম্পৰ্ক নাই।

বহুতে গীতাৰ ব্যাখ্যা ডাঙি ধৰি জাতি ভেদ প্ৰথাৰ গুণানুকীৰ্তন কৰিব বিচাৰে। তেওঁলোকৰ মতে শ্ৰীকৃষ্ণই শ্ৰীমদ্ভাগৱতগীতাত “চতুৰ্বন্যং মায়া সৃষ্টং গুণং কৰ্ম-বিভাগনঃ” বুলি জাতিভেদ প্ৰথাৰ সমৰ্থন কৰিছে। তেওঁলোকৰ মতে জাতিভেদ প্ৰথা স্বয়ং শ্ৰীকৃষ্ণৰ সৃষ্টি। যিটো স্বয়ং ভগবানে কৰিছে—আমি সেয়া ভাগ কৰিব নোৱাৰোঁ। অৱশ্যে এনেধৰণৰ যুক্তি তৰ্কসাপেক্ষ। আমাৰ মনত ৰখা উচিত হ'ব যে, ভগবান শ্ৰীকৃষ্ণৰ বৰ্ণ সৃষ্টি গুণ আৰু কৰ্মৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি গঢ়ি উঠিছে। গুণ বুলিলে জাতকৰ আত্মিক সংস্কাৰেই বুজায়। সেয়া বংশগত নহয়।

জাতকৰ আত্মিক সংস্কাৰে তাক কৰ্মক্ষেত্ৰত প্ৰভাৱিত কৰি থাকে। গুণ সাধাৰণতে তিনিবিধ—সত্ত্বঃ ৰজঃ তমঃ। প্ৰতিটো গুণৰ বিচিত্ৰ প্ৰকৃতি। এই ত্ৰিগুণ সৃষ্টিৰ বিকাশত বিদ্যমান। আত্মিক সংস্কাৰজাত গুণৰ প্ৰাৱল্য অনুযায়ী জাতক কৰ্মক্ষেত্ৰত অনুৰাগী আৰু অহুপ্ৰাণিত হৈ থাকে। ইয়াকে কোৱা হয় প্ৰাক্ক বা জন্মগত সংস্কাৰ। ভাৰতীয় সাংস্কৃতিক ধাৰাত ইয়াৰ পূৰ্ণ সমৰ্থন আছে। “জন্মনাজায়তে শূদ্ৰঃ সংস্কাৰাত দ্বিজ উচ্যতে বেদভাসে ভবেত্ বিপ্ৰঃ ব্ৰহ্ম জানাতি ব্ৰাহ্মণঃ”। আমি জন্মসূত্ৰে সকলোৱেই শূদ্ৰ। কিন্তু শুভ সংস্কাৰ সম্পন্ন জাতক দ্বিজ হয়। অৰ্থাৎ দীক্ষাদি গ্ৰহণ কৰি আধ্যাত্মিকতাৰ ফালে আগবাঢ়ি যায়। ইয়াতে মানসিক ওন্ময়তা বৃদ্ধি পায়। লগতে যুক্তিপ্ৰাহ্য জ্ঞান লাভৰ প্ৰতি অনুপ্ৰেৰণা লাভ কৰে। ইয়াৰ পৰা সৃষ্টি হয় জ্ঞানবাদী ভক্তিৰ। বেদ পাঠৰ সূচনা ইয়াৰ পৰাই। মনৰ এই অৱস্থাত জাতকে যাগ-যজ্ঞ ক্ৰিয়া কৰ্মাদি লৈ থাকিবলৈ ভাল পায়। এনেকৈ মনৰ গভীৰতা বৃদ্ধি পোৱাৰ লগে লগে জাতকে নিষ্কাম কৰ্মৰ ফালে আগবাঢ়ি যায়। ক্ৰমে তেওঁৰ ব্ৰহ্ম উপলব্ধি হয়। ব্ৰহ্ম উপলব্ধি নোহোৱালৈকে কোনোৱেই আঁচলতে ব্ৰাহ্মণ হ'ব নোৱাৰে। শ্ৰীৰাম কৃষ্ণই কৈছে—“ব্ৰহ্ম কি বস্তু মুখত ক'ব পৰা নাযায় আৰু ব্ৰহ্মোপলব্ধি কি বস্তু মুখেৰে ব্যাখ্যা কৰিব নোৱাৰি।

আধুনিক ব্রাহ্মণ শ্রেণীৰ যে “ব্রহ্ম জানাতি ব্রাহ্মণ” নহয় এই বিষয়ত দ্বিমত নহ'ব। বৈদিক ধৰ্ম মূলত অদ্বৈতবাদী—অৰূপ আৰু নিৰ্গুণ তত্ত্বৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত। কিন্তু আত্মা ৰূপাশ্ৰয়ী। ৰূপৰ মাজেদি আত্মাই পৰমাত্মাক পাব বিচাৰে। সেইটো অধিকতৰ সহজ আৰু স্বাভাৱিক। Image worship ৰ সূচনা এই তত্ত্বৰ ওপৰত ভিত্তি কৰিয়েই গঢ়ি উঠিছে। কোৱা হৈছে স্বয়ং ব্যাসদেৱেই এই পূজাবিধিৰ বাৱস্থা কৰিছিল। অৱশ্যে বৈদিক যুগতো যাগ-যজ্ঞ আদিৰ বাৱস্থা আছিল। সেয়া ঐতিহাসিক সত্য। এই বিধিমনে জগত প্ৰপঞ্চ এক অখণ্ড চৈতন্যক আৱৰি আছে। বিশ্বৰ প্ৰতিটো বস্তু—নদ-নদী, পাহাৰ-পৰ্বত, গ্ৰহ-নক্ষত্ৰ, স্থাবৰ জংগল প্ৰভৃতি সে একেই মহাচৈতন্যৰ বিভিন্ন বিকাশ। শ্ৰীৰাম কৃষ্ণৰ মতে, মহা-সমুদ্ৰৰ বুকুৰ ৰূপস্থায়ী বুৰ-বুৰণি। গতিকে Image বা প্ৰতীক মৃত নহয়। প্ৰতীক-পূজা বস্তুত: সীমাৰ মাজেদি অসীমক উপলব্ধি কৰাৰ এক প্ৰচেষ্টা মাথোন। সেইবাবে প্ৰয়োজন জ্ঞান আৰু ভক্তিবাদী অভিজ্ঞ ব্যক্তিৰ। অভিজ্ঞতালব্ধ বিশেষ ভক্তি বিজ্ঞানীৰ বাহিৰে পূজাবিধিৰ এই সূক্ষ্ম-তত্ত্ব বুজা কঠিন। ইয়াৰ পৰাই পুৰোহিত তন্ত্ৰৰ সৃষ্টি হৈছে বুলি ক'ব পাৰি।

মানৱতাৰ দিশৰ ফালৰ পৰাও জাতি ভেদেও থাই কোনো সমৰ্থন পাব নোৱাৰে। মানৱতাবাদ সকলো ধৰ্মৰ দ্বাৰা স্বীকৃত এটা

আধ্যাত্মিক দিশ। মানুহ ঐতিহাসিক বিবৰ্তন বাদৰ সৰ্বকণ্ঠ সন্তান, কিন্তু সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ পৰিণতি। অখণ্ড চৈতন্য সত্যই মানুহৰ মাজত অধিক পূৰ্ণতা লাভ কৰিছে। স্বামী বিবেকানন্দৰ মতে, জীৱ-সত্তাৰ মাজত মানুহেই এক মাত্ৰ প্ৰাণী, যাৰ ৰাজহাড় সহজ আৰু যি উদ্ধলৈ দৃষ্টি দিব পাৰে। মানুহৰ বুদ্ধিমত্তা অধিক তীক্ষ্ণ আৰু পৰিণত; মন অধিক বিস্তাৰমুখী আৰু নিবিষ্ট পিতৃৰ সদ গুণাৱলী লৈ পুত্ৰই জন্ম গ্ৰহণ কৰাৰ দৰে, মানুহ বিশ্বপিতাৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ সন্তান হৈ জন্ম গ্ৰহণ কৰিছে। উপনিষদে যেনেকৈ কৈছে “পুত্ৰ পিতাবেই আন এক ৰূপ” তেনেকৈ মানুহৰ মাজত ঈশ্বৰ অধিক প্ৰকট। বিভেদ বাহ্যত, মনোগত আৰু দৃষ্টিগত। প্ৰতি মানুহৰ মাজত চৰিত্ৰগত আৰু প্ৰকৃতিগত পাৰ্থক্য স্বাভাৱিক। প্ৰতি মানুহৰ মাজত ঈশ্বৰীয় সচেতনতা সমানে ক্ৰিয়াশীল; সেই কাৰণেই ভাৰতীয় দৰ্শনে কৈছে—“দেহঃ দেৱালয়ঃ প্ৰোক্ত সজীৱঃ কেবল শিৱঃ”। শ্ৰীৰাম কৃষ্ণৰ ভাষাত—“যত্ৰ-জীৱঃ তত্ৰ শিৱ। নৰ সেৱাই নাৰায়ণ সেৱাঃ। ধৰ্মৰ মাধ্যমেদি অৰ্থনৈতিক ভাৱসাম্য ৰক্ষা তথা মানৱতা প্ৰতিষ্ঠিত কৰি সৰ্ব কু-সংস্কাৰ যুক্ত সমাজ প্ৰতিষ্ঠাৰ সজীৱনী সুধা অকল আমাৰ আধ্যাত্মবাদৰ অঙ্গই নহয়; বৰঞ্চ প্ৰতিটো ধৰ্মৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ নিৰ্যাস। আমি দেখিবলৈ পাওঁ যে, বাইবেলেও উপনিষদৰ দৰে মানৱতাৰ

জয়গান গাইছে। “Know ye not that ye are the temple of God and the spirit of God dwelvt in you.”

গতিকে মানৱ ধাৰাক সংকীৰ্ণ গণ্ডিত বান্ধি বন্ধাৰ অপচেষ্টা ধৰ্ম নহয়, বৰং ধৰ্ম হানিৰেই নামন্তৰ। ধৰ্ম হ'ল আত্মিক বিকাশৰ সাধনা। মন আৰু বুদ্ধিক সংকীৰ্ণ গণ্ডিৰে বান্ধি বাখি কিম্বা আন মানুহক অসন্মান কৰি আত্মিক শুদ্ধতা প্ৰতিষ্ঠা কৰিব নোৱাৰি। আন মানুহক অসন্মান বা অপমান কৰাৰ অৰ্থই হ'ল নিজকে অপমান কৰা আৰু ঈশ্বৰক অপমান কৰা। আমি যাৰ কাৰণে কান্দি আছোঁ তাকেই প্ৰহাৰ কৰিছোঁ।

শ্ৰীৰাম কৃষ্ণৰ মতে শুদ্ধমন আৰু শুদ্ধ আত্মাৰ মাজত কোনো পাৰ্থক্য নাই। আত্মা দৃশ্য নয়হ। ইয়াক আমি বুদ্ধিমত্তাৰ অতীত বুলিও ক'ব পাৰোঁ। কিন্তু মনৰ স্থিতি বুদ্ধিৰ জগতৰ ভিতৰত। বুদ্ধিৰে মনৰ গতি বুজিব পৰা যায়; কিন্তু মন মোহাবিষ্ট। মোহাবিষ্ট মনে নিজৰো ক্ষতি কৰে আৰু আনকো অব্যাহতি নিদিয়ৈ। মোহাবিষ্ট মনৰ গভীৰত বুদ্ধিয়ে প্ৰবেশ কৰিব নোৱাৰে স্বাৰ্থ বুদ্ধি যাৰ যিমান বেছি তেৱেঁই বিশেষ ক্ষতি কৰে সমাজৰ। কিছুমান স্বাৰ্থবাদী মানুহ একত্ৰিত হৈ সমাজৰ অধিক ক্ষতি কৰিবলৈ সমৰ্থ হয় অন্ধ স্বাৰ্থবাদে বুদ্ধিক মোহাবিষ্ট কৰি পেলায়। বুদ্ধিয়ে বেলেগ চিন্তাও কৰিব নোৱাৰে। এনে ধৰণৰ অৱস্থাত আত্মাই বিকাশৰ পথ বিচাৰি নাপায় মহা পংকিলতাত

আৱদ্ধ হয়। যুগ যুগ ধৰি কিছুমান স্বাৰ্থবাদী মানুহে জাতি-ভেদ প্ৰথাৰ নামত এটা কু-প্ৰথা জীয়াই ৰাখি আত্মাৰ অপমান কৰি আহিছে। এই সম্প্ৰদায়ভিত্তিক স্বাৰ্থ যুগজয়ী কৰিবলৈ আদি গ্ৰন্থাদিৰো পৰিবৰ্তন কৰা হৈছে বুলি বহুতে ধাৰণা কৰে। এই বিষয়ত ৰামায়ণ মহাকাব্যৰ কিছু আভাস ডাঙি ধৰিব পৰা যায়। ৰামায়ণৰ আদিখণ্ডত শ্ৰীৰাম চন্দ্ৰৰ শৌৰ্য-বীৰ্য, দয়া-মায়্যা, তিতিক্ষা, ভাতৃপ্ৰেম, স্ত্ৰীৰ প্ৰতি কৰ্তব্য প্ৰভৃতি ভাৰতীয় আদৰ্শই শ্ৰীৰাম চন্দ্ৰক জাতীয় বীৰৰ মৰ্যাদা দিয়ে। গুহক চণ্ডাল শ্ৰীৰাম চন্দ্ৰৰ অকল ভক্তই নাছিল—মিত্ৰও। শ্ৰীৰাম চন্দ্ৰই গুহক চণ্ডালৰ আতিথ্য স্বীকাৰ কৰাৰ বাদেও তেওঁক বন্ধুত্বৰ উচ্চ আসন দান কৰিছিল। স্ত্ৰীৰ প্ৰতি স্বামীৰ কৰ্তব্য সম্পাদন কৰিবলৈ সাগৰ বান্ধি বাৰণক হত্যা কৰা হৈছিল। কিন্তু কিবা কাৰণত “উত্তৰ ৰামায়ণ”ত শ্ৰীৰাম চন্দ্ৰৰ চাৰিত্ৰিক মহিমা ভালেখিনি ম্লান পৰা দেখা যায়। দুই চাৰি জন অতি সাধাৰণ মানুহৰ নিন্দাবাগীলৈ কাণ সাৰ দি শ্ৰীৰাম চন্দ্ৰই সীতাক বৰ্জন কৰিলে। সেয়া অকল সীতাৰ প্ৰতিয়েই নহয়—সামগ্ৰিক ভাৱে সকলো নাৰী জাতিৰ প্ৰতিয়েই চৰম অসন্মান। কিয়নো মানৱ চৰিত্ৰ সম্পৰ্কে ইমানখিনি অজ্ঞ বুলি আমি শ্ৰীৰাম চন্দ্ৰক ভাবিবলৈ টান পাইছোঁ। আদিকাণ্ডত গুহক চণ্ডালৰ আতিথ্য আৰু বন্ধুত্ব পাহৰি গৈ,

উত্তৰ ৰামায়ণত শূত্ৰ তমস্বী শঙ্কুকক বেদ চাৰি
অপৰাধে ত্ৰীৰাম চন্দ্ৰই হত্যা কৰিছে।
ত্ৰীৰাম চন্দ্ৰৰ লংকা যুদ্ধৰ শোৰ্ষ-বীৰ্য লব-
কুশৰ ওচৰত ভালেখিনি লাঘৱ হ'ল।

ঘটনাপ্ৰবাহৰ এনে পৰিস্থিতি বিশ্লেষণী
মনক পীড়া দিয়ে। ঘটনা প্ৰবাহে অতি
স্পষ্ট কৰি দিয়ে যে, উত্তৰ ৰামায়ণ সম্ভৱতঃ
পৰবৰ্তী কালৰ সংযোজন। বহুতৰ ধাৰণা
ত্ৰাক্ষণ প্ৰধান যুগৰ। মৌৰ্য সাম্ৰাজ্য পতনৰ
পিছত ভাৰতবৰ্ষত ত্ৰাক্ষণ প্ৰধান যুগৰ সূচনা
হৈছিল। এই যুগে চৰম অভিব্যক্তি লাভ
কৰিলে গুপ্তৰজা সকলৰ দিনত। ত্ৰাক্ষণ
যুগৰ প্ৰধাণই বৌদ্ধ ধৰ্মৰ প্ৰভাৱ নষ্ট কৰাৰ
কাৰণে ভালেখিনি দায়ী এই নতুন যুগত
সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক দিশত নতুন
চিন্তাৰ উন্মেষ হৈছিল। বহু নতুন কিতাপ
লেখা হৈছিল, আৰু এই নতুন কিতাপ সমূহৰ
মাজেদি সামাজিক ক্ষেত্ৰত ত্ৰাক্ষণক প্ৰধান
কৰি সমাজ সৃষ্টিৰ চেষ্টা কৰা হ'ল। এই
কিতাপবিলাকত এনেকৈ কোৱা হ'ল যে,
ত্ৰাক্ষণৰ শৰীৰৰ সৰ্বোত্তম প্ৰত্যক্ষৰ পৰা
ত্ৰাক্ষণক সৃষ্টি কৰা হৈছে। ত্ৰাক্ষণ পৃথিবীৰ
প্ৰভু। উচ্চবৰ্গ সকলৰ সপক্ষে যদি কোনো

শূদ্ৰই অপমানজনক কথা কয়, তাৰ মুখ উত্তপ্ত
লৌহপিণ্ডেৰে বন্ধ কৰি দিব লাগে।

ভাৰতীয় সংস্কৃতিৰ ধৰ্ম-অৰ্থ-কাম-মোক্ষ
কোনো ফালেদি স্বার্থহুঁষ্ট জাতিভেদ প্ৰথাৰ
সমৰ্থন বিচাৰি পোৱা নাযায়। যুগে যুগে
বহু মহাপুৰুষে মানৱতাহীন এই প্ৰথা দূৰ
কৰিবলৈ ন্যায়-নীতিৰ মাজেদি বহুচেষ্টা কৰি
আহিছে। কিন্তু দেখা যায় যে, স্বার্থবাদী
সম্প্ৰদায়ৰ এটা অংশই মহাপুৰুষ বিলাকৰ
দ্বাৰা প্ৰতিষ্ঠিত সম্প্ৰদায়ৰ ভিতৰত সোমাই
গৈ তেওঁলোকৰ নিজৰ স্বার্থৰ ফালে দৃষ্টি
ৰাখি মহাপুৰুষ সকলৰ বাণীৰ নতুন ব্যাখ্যা
ডাঙি ধৰে আৰু তেওঁলোকৰ উপদেশৰ মূল
উদ্দেশ্য ছেদেলি ভেদেলি কৰি দিয়ে।
এনেকুৱা এটা অৱস্থাত সাস্ত্ৰনা পোৱাটো
সহজ সাধ্য নহয়। অকল স্বামী বিবেকানন্দৰ
বাণীয়ে আমাক অলপ সাস্ত্ৰনা দিব পাৰে।
স্বামীজীৰ সেই বাণী আঘাৰ হৈছে "Let
new India rise — Out of Peasants
Cottage, Grasping the plough;
Out of the huts of the Fisherman,
the cobbler and the Sweeper"

“অসমৰ বানপানীৰ সমস্যা আৰু ইয়াৰ স্থায়ী সমাধান।”

বশ্মিৰেখা বৰকাকতি।

স্নাতক ক’লা ২য় বাৰ্ষিক।

প্ৰকৃতিৰ ছটা মূৰ্তি আছে—এটা সংহাৰৰ আৰু আনটো সুন্দৰ আৰু কলগনৰ নিৰ্মম সংহাৰৰ ৰূপটো অত্যন্ত অগ্ৰত্যাশিত আৰু সেই কাৰণে সি ইমান ভয়ংকৰ সাহিত্যত ৰবিতা, গল্পত থকা বাৰিষাই বন্দনাই মানুহৰ মন আনন্দত আপ্ত কৰাটো স্বাভাৱিক কিন্তু কঠোৰ বাস্তৱত বাৰিষাৰ প্লাবনে সমগ্ৰ দেশতে তাণ্ডৰ নৃত্যৰে ৰুৰা ধ্বংস লীলাত প্ৰতিজন মানুহৰ মনেই হাঁহাকাৰ কৰি উঠে। প্ৰতি বছৰেই প্ৰৱনৰ ৰূপত দেশখন জুৰুলা হৈ গৈ আছে। এই আধুনিক বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তি বিদ্যাৰ দিনতো বানপানীৰ কোব প্ৰতিবছৰে কমি নগৈ বাঢ়ি যোৱাতো অতি পৰিতাপৰ কথা।

নদী মাতৃক অসম সুজলা-সুফলা শস্য শ্যামলা। নদীয়েই অসমৰ বুকুত সোণগুটি গজায়। কিন্তু এতিয়া বৰনৈ উপনৈ বোৰে সোণগুটি নগজায় ধ্বংস কৰে। এই নৈ উপনৈ সমূহত পানী বাঢ়ি হোৱা বানপানীয়ে খেতি পথাৰৰ শস্য সমূলক্ষে বিনাশ কৰে, ঘৰবাৰী, সা-সম্পত্তি উটুৱাই নিয়ে, আলি পহুলি, দলং-ঘাট ভাঙি যোগাযোগ বিচ্ছিন্ন কৰে। মানুহ জীৱ-জন্তুও বানপানীৰ কোবাল সোঁতৰ মুখত পৰি মৃত্যুবৰণ কৰে। বানপানীয়ে কিছুমান ঠাই এনেদৰে গ্ৰাস কৰি পেলায় যে সেই অঞ্চলৰ পীড়িত ৰাইজক খাজ

সামগ্ৰীৰ উৰাজাহাজেৰে পেলাবলৈয়েই এটুকুৰা শুকান ঠাই বিচাৰি নাপায়। বছৰি চাৰি পাঁছবাৰকৈ বলীয়া বানে যি ক্ষতি সাধন কৰে সি ১০০ কোটি টকাৰো উদ্ধৃত উঠিছেগৈ। এই বছৰেই অৰ্থাৎ ১৯৮৮ চনত হৈ যোৱা বানপানীৰ ক্ষয় ক্ষতিৰ খুল মুল হিচাপমতে ১৭ খন জিলাই ক্ষতিগ্ৰস্ত। ক্ষতিগ্ৰস্ত শস্য ভূমি ১১.২৬ লাখ হেক্টৰ ক্ষতি গ্ৰস্ত জন সংখ্যা ৫৬.৭২ লাখ। মৃত জন্তুৰ সংখ্যা ২৭০০, চৰকাৰী হিচাপমতে মৃত মানুহৰ সংখ্যাই নিচেই কম। কিন্তু দেশখনৰ প্ৰকৃত মৃত্যু হোৱা লোকৰ সংখ্যা সম্পৰ্কে আমি অজ্ঞাত। তদুপৰি ডুলীয়াজানৰ তৈল ক্ষেত্ৰ পানীৰ তলত ডুব যোৱাত অৰ্থনৈতিক ক্ষতিৰ পৰিমাণ আৰু বৃদ্ধি হয়। অকল অৰ্থনৈতিক খতিয়েই নহয় শিক্ষানুষ্ঠান সমূহ বছৰ দিনলৈ বন্ধ হৈ যোৱাত শিক্ষা-দীক্ষাৰ ক্ষেত্ৰতো যথেষ্টক্ষতি সাধন হয়। বছৰ ফুল কলেজেই ভাঙি-ছিঙি উটিবুৰি যায়।

অসমৰ কৃষ্টি সভ্যতাৰ লগত জড়িত বৰলুইতেই যে কিমান ঠাই প্ৰৱনৰ কীৰ্ত্তিস্তম্ভ স্বৰূপে নিজৰ বুকুতেই অদৃশ্য কৰি পেলাইছে। অসমৰ কৃষ্টি সংস্কৃতিৰ লাইয়ুটা মাজুলী লুইতৰ গৰ্ভত শুই পৰিল ১৯৫০ চনতে পলাশবাৰীয়েই বাৰিধিৰ বুকুত মুখা লুকুৱালে। সোৱনশিৰি ভৰলী, পাগলাদিয়া, বেকী, দিহিং

দিচাং ইত্যাদি সকলোবোৰ সৰুৰ লৈ উপনৈয়ে এফালৰ পৰা বানপানীৰ ক্ৰমবিকাশ ধৰি সংহৰণ কৰে।

ভূতত্ত্ববিদ সকলৰ মতে ভূতাত্ত্বিক গঠনৰ দিশৰ পৰা ব্ৰহ্মপুত্ৰ ভিতৰতে নৱতম নদী। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ গতিপথ এতিয়াও নিৰ্দিষ্ট হোৱা নাই বুলি বিশেষজ্ঞ সকলে মত পোষণ কৰে। বাননিয়ন্ত্ৰৰ ক্ষেত্ৰত চৰকাৰক পৰামৰ্শ দিবলৈ অহা ফ্ৰান্সৰ বিশেষজ্ঞ প্ৰফেচাৰ ইলিল ডেনিহিউৱে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বিশালতা আৰু উদ্ভূত গতি লক্ষ্য কৰি ইয়াক নদীবুলি স্বীকৃতি নিদি গতিশীল সমুদ্ৰ বুলিহে আখ্যা দিয়ে। ১৯৫০ চনৰ ভূমিকম্পতেই ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ তলিখন অঞ্চল বিশেষত প্ৰায় ২.৩ মিটাৰৰ পৰা ৩ মিটাৰ পৰ্য্যন্ত উঠি অহা বুলি বিশেষজ্ঞ সকলে মত পোষণ কৰে নৈৰ প্ৰকৃত বুকুখন বালিৰে পোত খোৱাত এতিয়া নৈখন প্ৰায় সমতলেদি গতি কৰিছে। গতিকেই বাৰিষা একেলেথাৰিয়ে তিনিদিন মান বৰষুণ দিলেই ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বুকুত পানী উঠেনদী হৈ যায় আৰু বাঢ়নি পানীয়ে মথাউৰি ভাঙি বান পানীৰ সৃষ্টি কৰি নগৰ গাঁও জুৰি উচ্ছেদ কৰে। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ কৰালগ্ৰাসৰ সন্মুখত থকা আটাইতকৈ বিপদজনক চহৰখন ডিব্ৰুগড় বুলিয়েই ধৰিব পাৰি। বাননিয়ন্ত্ৰ বিভাগৰ মতে বাৰিষা ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বাঢ়নি পানীৰ গতি বেগ হয় ছেকেণ্ডত ৪ মিনিটৰ। এই প্ৰবল সোঁতেৰে আগবাঢ়ি যোৱা ব্ৰহ্মপুত্ৰখনে নগৰ খনৰ বান্ধটো যদি কোনেবা এঠাইত ভাঙি

দিয়ে, তেনেহলে সমগ্ৰ চহৰখন নিঃশেষ হবলৈ মাত্ৰ তিনিঘণ্টা সময়হে লাগিব। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ কৰাল গ্ৰাসৰ সন্মুখত থকাটাইৰ ই এটা উদাহৰণ, ১৯৫০ চনৰে পৰা প্ৰতিবছৰে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ জলক্ষীতি উচ্চ হৈ আহিবলৈ ধৰে ১৯৭৭ চনত এই জনক্ষীতি সৰ্ব্বোচ্চ আছিল। (বিপদ সীমাৰ ৫.৬০ ফুট ওপৰত) দহ বছৰ পাছত ১৯৮৭ চনত এই অভিলেখ ভঙ্গ কৰি পানী বিপদসীমাৰ ৫.৭০ ফুটৰ ওপৰলৈ উঠে। ১৯৮৮ চনত (৬ আগষ্ট) হৈ যোৱা ভূমিকম্পৰ প্ৰবল জোকাৰণিৰ ফলত ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ জলপৃষ্ঠই সকলো অভিলেখ ভঙ্গ কৰি বিপদ সীমাৰ ৬.৮ ফুট ওপৰেৰে বব ধৰে আৰু দুৰ্বল বান্ধবোৰৰ বাবে অহা বাৰিষালৈ প্ৰবল ভাবুকিৰ সৃষ্টি কৰিছে। অসমৰ মূল নগৰী গুৱাহাটীত হোৱা প্ৰলয় প্ৰাৱনৰ কণ দেখিছেই আমাৰ অনুন্নত গাঁও ভূঞা বিলাকৰ অৱস্থা কিমান যে হৃদয় বিদাৰক হয় তাক অনুমান কৰিব পাৰি। দেশৰ গৰাকী সকলে উৰাজাহাজেৰে উৰি আহি বানপানীত পৰি ককবকাই থকা সকলো ওপৰৰ পৰাই বিহঙ্গম দৃষ্টি সসাৰি বাইজৰ দুখত দুখী হৈ যাবলৈ একোবাৰ। ভৰলুনৈৰ ওপৰৰ দলংখন যিখন দলং প্ৰবল বানত ধংসমুখী হৈছে। সেই দলংখন ইমান যুগেও শক্তিশালী কৰি নিৰ্মাণ কৰিব নোৱাৰাটো সংশ্লিষ্ট-কৰ্তৃপক্ষৰ ক্ষমাহীন নিষ্ক্ৰিয়তা আৰু অদৃষ্টিৰ দৰ্শিতাৰ পৰিচায়ক। অসমৰ মূল নগৰীৰ দলংৰেই এই শোচনীয় অৱস্থা। আধুনিক বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিবিজ্ঞান

চূড়ান্ত, বিকাশৰ দিনত ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বানে ক্ষতিগ্ৰস্ত কৰিব পৰা এখন দলং কিয় স্থায়ী ৰূপত, প্ৰাকৃতিৰ বিঘিনিষে, সামান্যভাৱেও আঘাত কৰিব নোৱাৰা ৰূপত নিৰ্মাণ কৰিব নোৱাৰি সেই কথা সাধাৰণ ৰাইজৰ ওচৰত দুৰ্বোধ্য হৈ পৰে।' অৱশ্যে হৈ যোৱা অপ্ৰত্যাশিত বানৰ সংহাৰ মূৰ্তিৰ সন্মুখত চৰকাৰ আৰু জিলা কৰ্তৃপক্ষৰ কৰ্মত্যাগৰ তা শলাগীৱ পাৰি। বানপীড়িত ৰাইজক উদ্ধাৰ আৰু সাহায্যৰ বাবে নিয়োজিত সামৰিক বাহিনীৰ শোকেণ্ড আতংকিত জনসাধাৰণক যথেষ্ট নিৰাপত্তা ভাৱ আনি দিয়ে কিন্তু, এই নিৰাপত্তা স্থায়ী হ'ব লাগে। বানপানীৰ এটা স্থায়ী সমাধান অতি সোণকালেই হোৱা বাঞ্ছনীয়। প্ৰতিবছৰে কোটি কোটি টকাৰ সম্পত্তি ধ্বংস হোৱাৰ পাছতো ৰাস্তা-ঘাট, আলি-পহুৰি, দলং পুনৰ নিৰ্মাণ তথা পুনৰ সংস্থাপনত যিমান টকা গৈ আছে (অৱশ্যে ইয়াৰ মাজতো ৰাজনীতিৰ চাল চলে) তাতকৈ বানপানীৰ এটা স্থায়ী সমাধান হ'লে অসমৰ অৰ্থনীতি কিছু হলেও আগবাঢ়িব পাৰিব অসমৰ বানপানীৰ সমস্যাটো এটা ৰাষ্ট্ৰীয় সমস্যা হিচাপে লৈ ইয়াৰ সমাধান কৰাটো প্ৰয়োজন, ৰাজ্য চৰকাৰেও ইয়াৰ বাবে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰক হেঁচা প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। বানপানীৰ পৰা সমগ্ৰ অসম নালাগে এইন ঠাইকে সম্পূৰ্ণ নিৰাপদ কৰিবলৈ যি ধনৰ প্ৰয়োজন অসম চৰকাৰৰ হাতত সেই ধন নাই। অৱশ্যে প্ৰথম পঞ্চবাৰ্ষিক

পৰিকল্পনাৰ পৰা ৮৩-৮৪ চনলৈকে দেশখনত বান নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে থকা মুঠ ধনৰ ১১.৭৬% অসমতেই ব্যয় কৰা হয়। বাননিয়ন্ত্ৰণৰ ক্ষেত্ৰত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ তথা ৰাজ্যিক চৰকাৰৰ ফালৰ পৰা যি পৰিমাণৰ ধন ব্যয় কৰা হৈছে তাৰ ফলৰ আভাস পোৱাটো কঠিন। বানপানীৰ স্থায়ী সমাধানৰ বাবে এক সুস্থ আৰু বিজ্ঞানসন্মত আঁচনি গ্ৰহণ কৰা প্ৰয়োজন। বাননিয়ন্ত্ৰণ সম্পৰ্কীয় কোনো আঁচনিত ৬০ লাখ টকাৰ অধিক ব্যয় সন্নিবিষ্ট হ'লে কেন্দ্ৰীয় পৰিকল্পনা আয়োগৰ অনুমোদন লৱ লাগে। এই অনুমোদন নিদিয়াত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ যিদৰে দায়ী হ'ব, ৰাজ্য চৰকাৰে অনুমোদনৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় হেঁচা প্ৰয়োগ কৰিব নোৱাৰাও সমানে দায়ী হ'ব। বানপানীৰ সমস্যা সমাধানৰ বাবে হস্ত কালীন ব্যৱস্থা হিচাপে সোনকালেই কিছুমান ব্যৱস্থা হাতত লোৱা প্ৰয়োজন যেনে—নদীৰ পাৰত বিজ্ঞানসন্মত ভাৱে বান্ধ আৰু প্লাবৰ নিৰ্মাণ কৰা। গৰাখহনীয়া ৰোধ কৰিবলৈ নৈৰ পাৰত বৃক্ষৰোপন কৰা। মথাউৰিত থকা শিলৰ বুকুজৰোৰ ওখ আৰু মজবুত কৰা। কাঠৰ বুকুজ হ'লে পুনৰ নিৰ্মাণ কৰা। গাঁও আৰু নগৰৰ ৰাস্তাঘাট দলং সমূহৰ উন্নতি কৰা। বানপানী কোবল গতিৰে ওলাই যাবলৈ বিজ্ঞান সন্মতভাৱে নলা-নৰ্দমা সজা। দীৰ্ঘকালীন ব্যৱস্থা হিচাপে দামোদৰ ভেলিপ্ৰজেক্ট, ভাঞা নাজুল প্ৰজেক্টৰ দৰে অসমতো নদী উপত্যকা আঁচনি গ্ৰহণ কৰিব লাগে। নৈ-উপনৈ সমূহ নিয়ন্ত্ৰণৰ

ব্যৱস্থা কৰি তাৰপৰা জলবিদ্যুৎ উৎপাদন কৰিব পাৰি। এইদৰে জলবিদ্যুৎ উৎপাদন কৰিলে অসমৰ তীব্ৰ বেগীনে বোৰৰ পৰা কম আয়সতে যি পৰিমাণৰ জলবিদ্যুৎ উৎপাদন হ'ব, তাৰে অসম নালাগে সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষৰেই অধিকাংশ কল-কাৰখানা চলাব পৰা যাব। নৈ সমূহ নিয়ন্ত্ৰণ কৰি জলসিঞ্চনৰ ব্যৱস্থাকৰি পথাৰত পানী যোগানৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে, আৰু জলাধাৰ তৈয়াৰ

কৰি মীনমহল খুলিব পাৰে। অসম তেতিয়া অৰ্থনৈতিক দিশৰ পৰাও লাভবান হ'ব। আৰু তেতিয়াহে বানপানীৰ কবলৰ পৰা মুক্ত অসম পুনৰ সুজলা-সুফলা শযা শ্যামলা হৈ উঠিব।

('প্ৰান্তিক' আৰু অগ্ৰাণ্ড আলোচনীৰ প্ৰকাশিত তথ্যপাতিৰ সহায়ত এই প্ৰাই প্ৰবন্ধটো যুগুতোৱা হৈছে)

॥ হজৰত মহম্মদ [ছঃ] ৰ চাৰিত্ৰিক বৈশিষ্ট্য ॥

মঃ আব্দুল খালেক ।

স্নাতক, ২য় বাৰ্ষিক ।

এন্ধাৰ বিনাশী আলোকৰ জয়যাত্ৰাক আগুৱাই লৈ যোৱাৰ নিমিত্তে যুগে যুগে দেশে দেশে কলামেঘে সানি ধৰা আকাশ পোহৰাবলৈ ঈশ্বৰৰ আশীৰ্বাদলৈ আবিৰ্ভাৱ হয় একো একোগৰাকী ত্ৰানকৰ্তাৰ । এয়া ভাৰতীয় দৰ্শনৰ শাস্ত্ৰত বাগী । ষষ্ঠ শতিকাৰ আৰম্ভণিৰ পৰা নানা প্ৰকাৰ কুসংস্কাৰত নিমজ্জিত । সমগ্ৰ বিশ্বতে ধৰ্মৰ নামত অধৰ্ম বিৰাজমান । এনে এটি সন্ধিক্ষণত সামবেদ, অথৰ্ববেদ, ভৰিষা পুৰাণ, কঙ্কি পুৰাণ, জববুৰ তৌৰাত, নিউ টেষ্টামেণ্ট, ওল্ড টেষ্টামেণ্ট, জেন্দ আবেস্তা, ত্ৰিপিটক আদি মহাগ্ৰন্থৰ প্ৰতিশ্ৰুত মহাপুৰুষ হজৰত মহম্মদ (ছঃ) ৰ আবিৰ্ভাৱ হ'ল ৫৭০ খৃঃব ১২ই ৰবিউল আউৱাল সোমবাৰ পুৰতি নিশা । আচৰিত কথা যে জগতৰ কৰুণা আৰু শাস্তিৰ দূত মহাপুৰুষ গৰাকী ৬৩২ খৃঃব একোবাৰ একে তাৰিখত নবদেহা ত্যাগ কৰিলে । জন্ম-মৃত্যুৰ এনে নিদৰ্শন জগতৰ ইতিহাসত বিৰল ।

জন্মিয়ে পিতৃ মুখ নেদেখা এই স্বৰ্গীয় শিশুটি লালিত পালিত হ'ল হালিমা নামৰ এক বেচুইন মহিলাৰ পৰিচৰ্যাতে হালিমাৰ গৰ্ভজাত শিশু এটি আছিল । মহম্মদে পিয়াহ পিওঁতে এটা স্তন এৰি এটি স্তনহে

পান কৰিছিল । শিশু কালতে তেওঁ এনে সহানুভূতি সূচক আচৰণ কৰিব পাৰিছিল ।

এক পূৰ্ণাংগ জীৱন ব্যৱস্থাৰ প্ৰৱৰ্তক, বাৰ্হু নায়ক, নাৰীৰ অধিকাৰ প্ৰতিষ্ঠাতা, দাস প্ৰথা উচ্ছেদৰ বাট মোকোলাওঁতা, বিধৱা বিবাহৰ প্ৰৱৰ্তক, ধৰ্মনিৰপেক্ষতা, গণতন্ত্ৰ আৰু সাম্যবাদৰ প্ৰবক্তা হজৰত (ছঃ) ৰ চৰিত্ৰত আলোক পাত কৰা আমাৰ দৰে নৰমনিচৰ বাবে বাতুলতা নহলেও উজুও নহয় । কাৰণ পৱিত্ৰ কোৰআনত স্বয়ং ঈশ্বৰে যাৰ সম্পৰ্কে ঘোষণা কৰিছে, “তোমালোকৰ বাবে ঈশ্বৰৰ প্ৰেৰিত দূত মহম্মদ (ছঃ) ৰ মাজত আদৰ্শ চৰিত্ৰমালাৰ নিদৰ্শন আছে ।” অৱশ্যে তেখেত অতি মানুহ বুলি কলেও অত্যাশ্ৰিত কৰা হ'ব । কাৰণ, হজৰতে নিজে বহুতবাৰ কৈছে, “মই তোমালোকৰ দৰে তেজমঙহেৰে গঠিত মানুহ ।”

টমাছ কালাইলৰ ভাষাত কবলৈ গলে হজৰতৰ চৰিত্ৰৰ বিশেষ বৈশিষ্ট্য যে তেখেত সকলোপ্ৰকাৰ ভণ্ডামীৰ পৰা মুক্ত । নিজে যিকৰা নাই সেয়া আনকো কৰিবলৈ কোৱা নাই এই কথাক তেখেতৰ পৰম শত্ৰুজনেও স্বীকাৰ কৰিবলৈ বাধ্য হৈছিল ।

প্রচলিত সমাজব্যৱস্থাৰ বিৰুদ্ধে মাত্ৰ
মাত্ৰিৰলৈ গ'লে সচৰাচৰ হোৱাৰ দৰে
হজৰতৰ ওপৰেদিও অলেখ ধুমুহা বাগৰি
গৈছিল। প্রচাৰিত সত্যপথৰ পৰা বিচলিত
কৰিবলৈ শত্ৰুবৃন্দই ধন-সোণ, ভাৰোতা,
নেতৃত্ব এনেকি ৰাজত্ব দিব বিচৰা সত্ত্বেও
তেখেতে তাক নিৰ্বিধায় পৰিহাৰ কৰিলে।
প্ৰাণ নাশৰ ভাবুকি আৰু প্ৰচেষ্টা দুয়োটাই
চলা সত্ত্বেও হজৰত নিজৰ মতত অবিচল
থাকিল। সত্যৰ প্ৰতি অবিচল দৃঢ়তা, ঈশ্বৰৰ
প্ৰতি দৃঢ়তাৰ আস্থা, সহায়হীন আত্ম শত্ৰু
পৰিবেষ্টিত হোৱা সত্ত্বেও প্ৰতিভাত হোৱা
নিৰ্ভীকতাই হজৰতৰ চৰিত্ৰৰ নিটোল ৰূপ
প্ৰকাশিছে। প্ৰসঙ্গতঃ উল্লেখযোগ্য যে
ডেকাকালতেই (ঐশীবাণী প্ৰাপ্তিৰ আগতে)
তেখেতে সত্যবাদী (আল আমীন) নামে
জনাজাত হৈছিল। অবিচিনিয়াৰ সম্ৰাটৰ
আদালতত মহানবীৰ মহাশত্ৰু আবছুফিয়ানেও
তেখেতৰ সত্যবাদিতাক সংকোচহীন ভাৱে
স্বীকাৰ কৰিছিল।

এদিনাখন এম্বোপা গছৰ তলত হজৰতে
বিশ্ৰাম কৰি থাকোতে অকলে পাই উদ্ধত
তৰোৱালেৰে এজন শত্ৰুই বধিবলৈ লৈ
তেখেতৰ ৰক্ষক কোন বুলি সোধাত কৰুণাৰ
আধাৰৰ চমু উত্তৰ “ঈশ্বৰেই ৰক্ষক” শত্ৰুৰ
হাতৰ উদ্ধত তৰোৱাল যেতিয়া মাটিত পৰিল
তেতিয়া ছেগ পাইয়ো দয়াৰ সাগৰ নবীয়ে
তাক ক্ষমা কৰি দিলে।

ক্ষমতাসীন হোৱাৰ লগে লগে মানুহৰ
চৰিত্ৰৰো ৰূপ সলনি হয়। কিন্তু মক্ৰৰ নবী
তাৰ ব্যতিক্ৰম। এখন ৰাষ্ট্ৰৰ সৰ্বাধিনায়ক
হৈয়ো দৈহিক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ অকনো
কুণ্ঠবোধ কৰা নাছিল। জীৱন ধাৰণৰ বাবে
প্ৰয়োজনীয় কোনো কামকে তেওঁ হীন বুলি
নাভাৱিছিল। জোতা চিলাই, গাখীৰ খীৰোৱা
কোনো কামকে হজৰতে বাদ দিয়া নাছিল।
ইছলামৰ দৃষ্টিত যে কোনো ভেদাভেদ নীতি
নাই এই কথা বিশ্বাসীক শিক্ষা দিছিল।

তায়্যেফ নগৰীত লগৰীয়া আবুবকৰৰ
সৈতে সম্ভাধৰ্মৰ প্ৰচাৰিবলৈ যাওঁতে তাৰ
অধিবাসীসকলে ছয়োকৈ নিৰ্মমভাৱে অত্যাচাৰ
কৰিছিল। ছয়োৰে শৰীৰৰ পৰা অবিৰত
শোণিত ধাৰা বৈছিল। তেনে সন্ধিক্ষণত
প্ৰত্যাদেশবাহক দেৱদূত জিব্ৰাইলে (গেব্ৰিয়েল)
আহি দেৱদূত সকলৰ সহযোগিতাত ছফালৰ
দুখন পাহাৰ লগ লগাই তায়্যেফ নগৰী
ধ্বংসৰ প্ৰস্তাৱ দিয়াত শাস্তিৰ দূতে হাঁহিমুখে
তাক প্ৰত্যাখ্যান কৰি কলে যে কোনে জানে
এই নগৰীৰ উত্তৰ পুৰুষ সংপথৰ নাহিব।
আকৌ এদিন মহানবীৰ লগৰীয়াবৃন্দ (চাহাবা-
বৃন্দ) ই বিধৰ্মী শত্ৰু দল এটাক অভিযান
দিবলৈ অনুৰোধ জনোৱাত মহানবীৰ মহান
উত্তৰ, “মই পৃথিৱীলৈ শাস্তিৰ বাবেহে
আহিছোঁ। শাস্তিৰ কাৰণে নহয়।”

শত্ৰুনগৰীৰৰ এজনী বুঢ়ীয়ে ছলে ৰঙ্গে
কৌশলে মনে প্ৰাণে হজৰতৰ ধ্বংস কামনা
কৰিছিল। কাৰণ বুঢ়ী জনীৰ বিশ্বাস মহম্মদে

মানুহবোৰক সনাতনধৰ্মৰ পৰা বিচ্যুত কৰি অধৰ্মৰ পথলৈ টানি নিছে। এদিন সেই ঠাইৰ সকলো মানুহ হজৰতৰ ভয়ত ভীত হৈ অগ্ৰ ঠাইলৈ পলায়ন কৰিলে। শাৰীৰিক ভাৱে দুৰ্বল এই বুঢ়ীজনীক সকলোৱে এৰি গ'ল। প্ৰকাণ্ড টোপোলা এটা বান্ধি বুঢ়ীয়ে মনৰ দুখত কান্দি আছে। কববাৰ পৰা হজৰতে আহি বুঢ়ীক তেনে অৱস্থাত পাই দুখৰ কাৰণ সোধাত বুঢ়ীজনীয়ে নিজৰ দুখৰ কথা কলে। হজৰতে নিজে মূৰত টোপোলাটোলৈ গম্ভব্য স্থানত পৌছাই দি উভতি আহিবলৈ লোৱাত বুঢ়ীয়ে সুধিলে, “বোপা তুমি কোন? যিয়ে মোৰ এইবিপদত আত্মীয় স্বজনতকৈয়ো প্ৰাণাধিক আপোন হ'ল।” হজৰতে কলে, “আই, আপুনি যাৰ ভয়ত ভীত হৈ ইয়ালৈ আহিছে, সেইয়েই সেই মহম্মদ।” বুঢ়ীয়ে তেতিয়া চকুলোৰ লোতক বোৱাই দি সেই মুহূৰ্ত্ততে হজৰতৰ শিষ্যত্ব গ্ৰহণ কৰিলে।

২৫ বছৰ বয়সত ৪০ বছৰীয়া প্ৰোঢ়া বিধবাক বিয়া কৰাই ৫০ বছৰ বয়সলৈ তেওঁৰ সৈতে জীৱন কটাই তেওঁৰ মৃত্যুৰ পিছতহে আন্তঃ সাম্প্ৰদায়িক সম্প্ৰীতি, অনাশ্ৰিতক আশ্ৰয় দান, বন্ধুৰ অনুৰোধ উপেক্ষা কৰিব নোৱাৰা আদি কাৰণতহে একাধিক বিয়া কৰিবলৈ বাধ্য হৈছিল। এই ক্ষেত্ৰতো একাধিক পত্নী হ'লে সমৃদ্ধি বাঞ্জনীয়। পৰিবাৰিক ক্ষেত্ৰতো তেখেতে আদৰ্শ পতি, আদৰ্শ পিতৃৰ অলেখ দৃষ্টান্ত ৰাখি গৈছে।

হজৰত আছিল লাজকুৰীয়া। প্ৰগলভতা বাগড়ম্বৰ, নিলজ্জতা আৰু হাস্য ৰসিকতা তেখেতৰ চৰিত্ৰত নাছিল। ব্যাক্তি উক্তি মাজেসময়ে দুই এটা কৰিছিল যদিও সি আছিল ৰহস্য পূৰ্ণ।

ব্যক্তিগতভাৱে তেখেতে কেতিয়াও কাৰো প্ৰতিশোধ লোৱা নাছিল। কিন্তু যদি কোনোবাই ঈশ্বৰৰ আইনৰ সীমা লঙ্ঘন কৰিছিল তেতিয়া তাৰ প্ৰতি তেখেত খঙাল হৈছিল।

খাত্তাব্য সিমানো নিয়মানৰ নহওঁক কিয় হজৰতে কেতিয়াও তাৰ নিন্দা কৰা নাছিল। কাঁহী বা পাত্ৰ ছাফা কৰিহে খাইছিল।

বিনয়, অমায়িকতা আৰু শিষ্টাচাৰৰ জীৱন্ত মূৰ্তি হজৰত মহম্মদ (ছঃ)। সাজপাৰ আৰু বাসস্থান আড়ম্বৰহীন আছিল। বিলাসিতাক কেতিয়াও তেখেতে প্ৰশ্ৰয় দিয়া নাছিল। পৰিস্কাৰ পৰিচ্ছন্নতাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল। সুগন্ধি বাতৰাৰ কৰিছিল। উচ্চ-নীচ নিৰ্বিশেষ সকলোৰে সৈতে কোনো বৈঠকত বহিলে গোলাকাৰ হৈ বহিছিল যাতে যিকোনো পিনৰ পৰাই অহা শত্ৰু-মিত্ৰৰ উমান পাব পৰা যায়। বৈঠকত নিজে মনে মনে থাকিছিল আৰু একান্ত প্ৰয়োজন হ'লেহে কথা কৈছিল। পৃথিৱীখনক ক্ষণস্থায়ী বুলি গণ্য কৰিছিল। সৰু ল'ৰা-ছোৱালীক অত্যন্ত ভাল পাইছিল।

তেওঁলোকে পাপমুক্ত আৰু ঈশ্বৰৰ প্ৰিয় পাত্ৰ তথা তেওঁলোকৰ প্ৰাৰ্থনা সোনকালে ঈশ্বৰে গ্ৰহণ কৰে বুলি প্ৰায়ে উত্থুৰিয়াইছিল।

ন্যায়নিষ্ঠাৰ ক্ষেত্ৰত হজৰতে কোনো প্ৰকাৰৰ শিথিলতা দেখুওৱা নাছিল। তেখেতৰ ন্যায়দণ্ডৰ আগত মুছলমান-অমুছলমান, ধনী দুখীয়া, শত্ৰু-মিত্ৰ সকলোৰে সমান আছিল। আনকি ঐশীবাণী প্ৰাপ্তিৰ আগতো মক্কাবাসীৰ বহুতো কাজিয়া, অভিযোগ দূৰদৰ্শিতাবে নিষ্পত্তি কৰিছিল। পৌত্তলিক আৰু ইহুদী সকলেও তেখেতৰ মধ্যস্থতা মানি লৈছিল। পক্ষপাতিত্বৰ বিৰুদ্ধে হজৰতৰ বক্তব্য, “মহম্মদৰ কণা ফাতিমাও যদি চুৰি কৰাৰ অপৰাধত অপৰাধী হয় তেন্তে তাকে শাস্তি বিহাত মই পশ্চাদ পদ নহওঁ।

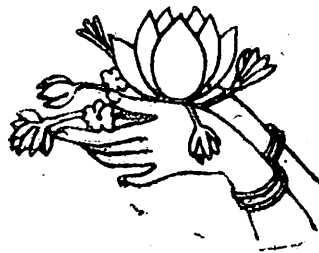
ৰাছিংটন আৰম্ভিনে কৈছে, “যুদ্ধক্ষেত্ৰত হজৰত মহম্মদৰ যি জয়লাভ ঘটিছিল তাৰ কাৰণ হৈছে তেখেত ব্যক্তিগত স্বার্থ পূৰণ কৰাৰ বাবে যুদ্ধ কৰা নাছিল। অজ্ঞতাৰ অন্ধকাৰৰ পৰা দেশবাসীক উদ্ধাৰৰ হেতু

মহান উদ্দেশ্য লৈয়ে তেখেত সংগ্ৰামত লিপ্ত হ'ব লগা হৈছিল।”

আমি পূৰ্বেই উল্লেখ কৰিছোঁ যে হজৰতে নিজে যি কৰা নাই সি আনকো কৰিবলৈ কোৱা নাই। এজনী দুখীয়া বুঢ়ীয়ে নিজৰ নাতিয়েকৰ মিঠাই খোৱা অভ্যাস এৰাবলৈ হজৰতৰ ওচৰলৈ অহাত তেখেতে ১৫ দিনৰ সময় লৈ নিজৰ প্ৰিয় অভ্যাস মিঠাই খোৱা এৰিহে ল'ৰাজনক এৰিবলৈ উপদেশ দিছিল।

জৰ্জ বাণাৰ্ডশ্বই কৈছিল যে আজিৰ এই বিংশ শতিকাত মহম্মদৰ দৰে যদি এজন ব্যক্তিক একনায়কত্ববাদ অৰ্পন কৰা হয় তেন্তে তেওঁ শান্তি সম্প্ৰীতি অটুট ৰাখিও সুপৰিচালনা কৰিব পাৰিব।

পৰিশেষত সৰ্বদিশত সৰ্বোৎকৃষ্ট চৰিত্ৰৰ চানেকি ৰাখোতা মহাপুৰুষ গৰাকীৰ নিজৰ বাণীৰেই মোখনি মানিছোঁ। তেখেতে কৈছে—“মই চৰিত্ৰৰ পূৰ্ণতা সাধিবৰ নিমিত্তে প্ৰেৰিত হৈছোঁ।”

॥ বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয়ৰ সাম্প্ৰতিক কালৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সাহিত্য চৰ্চাৰ গতিধাৰা : এটি সমীক্ষা ॥

নৱগঠিত বঙাইগাঁও জিলাৰ সদৰ চহৰ বঙাইগাঁও। বঙাইগাঁও অসমৰেই নহয়, ভাৰতৰো এখন লেখত লবলগীয়া শিল্পনগৰী। অসম সাহিত্য সভাৰ সোণালী জয়ন্তী অধিবেশন এই চহৰতেই অনুষ্ঠিত হৈছিল যদিও সাহিত্য চৰ্চাৰ আশানুকূপ অনুকূল পৰিবেশ এটা এতিয়ালৈকে এই চহৰত গঢ়লৈ উঠা নাই। এই ক্ষেত্ৰত বঙাইগাঁওৰ প্ৰবীণ বুদ্ধিজীৱি চামৰ লগতে স্থানীয় সাহিত্য সভাখনৰ ভূমিকাও আশাব্যঞ্জক নহয়। অৱশ্যে সম্প্ৰতি বঙাইগাঁও আঞ্চলিক নবীন লেখক-লেখিকা আৰু শিল্পী সমিতি তথা বঙাইগাঁও কবিচক্ৰৰ আশাশুধীয়া প্ৰচেষ্টাত এই চহৰলৈ সাহিত্য চৰ্চাৰ এটি সুস্থ পৰিবেশৰ আমদানি হৈছে। আশানুকূপভাৱে নহলেও কিছু পৰিমাণে বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয় খনিয়ে আৰম্ভণিৰে পৰা অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য, কলা-কৃষ্টি সাধনাত ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলক প্ৰেৰণা যোগাই আহিছে। বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয়ৰ আলোচনীখনে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সাহিত্য চৰ্চাৰ অনুশীলন কৰাত যথেষ্ট সহায় কৰি আহিছে। ইয়াৰ উপৰি মহাবিদ্যালয়খনৰ ভিতৰতে ওলোৱা দেৱাল পত্ৰিকা বা প্ৰাচীৰ পত্ৰিকাইও ছাত্ৰ ছাত্ৰীক সাহিত্য চৰ্চাত ত্ৰুতী কৰাত সহায় কৰিছে। ‘দেৱাল পত্ৰিকা’ মহাবিদ্যালয়ত পোন প্ৰথমে উদ্ভাৱণ কৰে ১৯৭৪-৭৫ চনত তপন মহন্তই। সেয়া সুন্দৰকৈ লিখি উলিয়াইছিল উদয় মজুমদাৰে। তত্ৰাবধায়ক আছিল অধ্যাপক গোপেশ্বৰ তালুকদাৰ। মাত্ৰ কেইটামান সংখ্যা ওলায়েই সেইখন মৃত্যুৰ মুখত পৰে। ১৯৮০ চনত ‘প্ৰাচীৰ পত্ৰিকা’ নামা-বৰণেৰে দেৱাল পত্ৰিকাখনে পুনৰজীৱন পাইছিল অধ্যাপক যতীন বৰুৱাৰ সম্পাদনা আৰু অধ্যাপক গোপেশ্বৰ তালুকদাৰৰ তত্ৰাবধানত। সহযোগ কৰিছিল বীণা কলিতা, শ্যামসুন্দৰ কেওট, অঞ্জন মহন্ত আৰু অধ্যাপিকা কৃষ্ণা বৰুৱাই। দুখৰ বিষয় সেইখনো দুবছৰৰ অধিক কাল জীয়াই নাথাকিল। পুনৰ ১৯৮৭ চনত বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয়ৰ ‘আছু’ গোট ‘প্ৰাচীৰ পত্ৰিকা’ খন প্ৰকাশ কৰে। ফলত সম্প্ৰতি মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত সাহিত্য চৰ্চাৰ মনোভাৱ কিছু গঢ় হৈছে। এতিয়ালৈ প্ৰকাশ পোৱা ইয়াৰ সম্পাদনাৰ সৈতে জড়িত সকল সৰ্বত্ৰী শংকৰ প্ৰসাদ ৰায়, মঃ আব্দুল খালেক, বশ্মিৰেখা বৰকাকতী, পৰেশ চন্দ্ৰ বৰ্মণ, গোপাল চন্দ্ৰ দাস, লেখন হাজৰিকা, শ্বেধ নছিৰ উদ্দিন আহমেদ, মৃণাল ৰায়, পৰিত্ৰ বৈষ্ণৱ, ভদ্ৰাৱতী নাথ, নিৰঞ্জন বৰ্মণ, তপন কলিতা, দিলীপ দাস, শংগেন দাস আৰু কৈলাশ ৰায়। তদুপৰি ১৯৭৭ চনত মহাবিদ্যালয়ত অনুষ্ঠিত হোৱা All Assam College Principal Conference উপলক্ষে তপন মহন্তই সম্পাদনা কৰি উলিয়াইছিল এখন স্মৰণিকা সদৃশ ‘অভিনন্দন পত্ৰ’। ১৯৮৮ চনত ৭ম বাৰ্ষিক ফতেহা-ই-দোয়াজ দাহম উপলক্ষে মঃ আব্দুল খালেকৰ সম্পাদনাত এখন স্মৰণিকা প্ৰকাশ হৈছিল। তাৰোপৰি স্থানীয়ভাৱে প্ৰকাশ হোৱা ‘স্মৃতিগ্ৰন্থ’, ‘স্মৰণিকা’, কাকত আলোচনী আদি আছেই। এই সকলোতে বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয়ৰ সাম্প্ৰতিক কালৰ বহুতো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে নিৰবিচ্ছিন্ন ভাৱে সাহিত্য চৰ্চাৰ অনুশীলন কৰা পৰিলক্ষিত হৈছে।

স্থানীয় প্ৰায়বোৰ কাকত-আলোচনী, স্মৃতিগ্ৰন্থ আদিত কবিতা প্ৰকাশ হোৱা মৃণাল বায়
বঙাইগাঁও কবিচক্ৰৰ প্ৰতিষ্ঠাতা সম্পাদক। 'মলিক' আৰু 'বঙালী'ৰ সহঃ সম্পাদকো আছিল।
তেওঁৰ কবিতাত প্ৰেমৰ চিত্ৰ সুন্দৰকৈ প্ৰস্তুত হোৱাৰ লগতে চিত্ৰকল্পইও কিছ সুন্দৰতা লভিছে।
উদাহৰণ—

“পুহমহীয়া নিহালীৰ উমত সেয়া মোৰ গাঁও

শুই আছে নিঃ পালি দি

চাৰনিত কামনাৰ বেচ টানি অদূৰত ব'দালি।”

(মোৰ গাঁও)

হেজাৰ হেজাৰ বছৰ ধৰি ভাই ভাইৰ দৰে আমাৰ সমাজখনত সুবিধাবাদীৰ চক্ৰান্তত আৰু
নোপোৱাৰ বেদনাত বিছিন্নতাবাদে মূৰ দাঙি উঠাত বায়ে কবলৈ বাধ্য হৈছে,

“কোনেনো আমাৰ কি শতক শলিলে

দোতাল আৰু পথাৰ তাক হেনো বেলেগে লাগে।”

(কবিতা)

মৃণাল বায়ৰ একমাত্ৰ প্ৰকাশিত গল্প 'হুটি পাহি'ত দুটি শিশুৰ শৈশৱৰ পৰা কৈশোৰলৈ উত্তৰণৰ বাস্তৱ
জীৱনৰ সঁচা ছবিখন সুন্দৰকৈ জিলিকি উঠিছে।

'পান্থ পাদপ' নাগৰিক আৰু স্থানীয় স্মৃতিগ্ৰন্থ আদিত কবিতা প্ৰকাশ হোৱা কুমুদ বজ্জন
সিংহৰ ভ্ৰষ্টাচাৰ, অনাচাৰৰ বিৰুদ্ধে তেওঁৰ কবিতাৰ সংগ্ৰাম আপোচহীন। পংকলতাৰে ভৰা
দেশৰ ৰাজনীতি তেওঁৰ মানত কেঁহা। অসীম আকাংক্ষাৰ কবি সিংহই দুৰাচাৰী সকলৰ কথাতো
বাদেই, যিসকলে নিজকে সভা, গণতান্ত্ৰিক, উদাৰ ভাৱাপন্ন বুলি ভাৱে বা পৰিচয় দিয়ে তেওঁলোকৰ
প্ৰতিও আগু লি টোৱাই কয়

“মকভূমিত পানী ক'ত

পানী যেন সাগৰতো নাই।”

(শুকান মকভূমিত মোৰ হৃদয়)

এওঁ 'গগনা'ৰ সহঃ সম্পাদক আছিল।

হুটকুতে জীয়াই কাৰ হেজাৰ স্বপ্ন থাকিলেও পৰেশ চন্দ্ৰ বৰ্মণৰ কবিতাত বিষাদ আৰু হতাশা
মনকৰিবলগীয়া। কিন্তু তাৰ মাজেদি কবিয়ে আগুৱাই যোৱা কৌশল মন প্ৰশংসনীয় :

“আকাশ কন্দোৱা বেদনাৰে

মোৰ সমুখৰ সীমাহীন পথৰ ওপৰেদি

ভৱিষ্যতৰ সোণালী স্বপ্ন দেখাৰ আশাত

মই আগবাঢ়ো নিৰবিচ্ছিন্ন গতিৰে।”

(মোৰ দৃষ্টিত অন্তহীন পথ)

১৯৮৭-৮৮ ইং চনৰ মহাবিদ্যালয়ৰ শ্ৰেষ্ঠ সাহিত্য সেৱী, হিন্দী আৰু ইংৰাজী ভাষাত লেখা আজু শৰ্মাৰ গল্পত প্ৰকৃতি প্ৰীতি, মানৱপ্ৰীতি, প্ৰেম আৰু বিবহৰ স্বৰূপ স্পষ্ট।

১৯৮৮-৮৯ ইং চনৰ মহাবিদ্যালয়ৰ শ্ৰেষ্ঠ সাহিত্য সেৱী স্থানীয় কাকত আলোচনী স্মৃতিগ্ৰন্থ আদিৰ উপৰিও অসমৰ প্ৰায় সকলোবোৰ কাকত-আলোচনীতে লেখনি প্ৰকাশ হোৱা মঃ আব্দুল খালেক অধুনালুপ্ত 'ঐক্যতান' আলোচনীৰ সহঃ সম্পাদক। ডেৰকুৰিৰো অধিক কবিতা প্ৰকাশ হোৱা খালেকৰ বিষয়ে সাম্প্ৰতিক অসমীয়া অসমীয়া সাহিত্য জগতৰ পৰিচিত কবি-প্ৰবন্ধকাৰ অধ্যাপক যতীন বৰুৱাৰ মন্তব্যঃ "মঃ খালেক অবিভক্ত গোৱালপাৰা জিলাৰ ভিতৰতে এগৰাকী লেখক লবলগীয়া উদীয়মান কবি। তেওঁৰ কবি মানস অধিক উৰ্বৰ আৰু প্ৰচুৰ সম্ভৱনাপূৰ্ণ। চিত্ৰকল্পৰ প্ৰতি অধিক সচেতন হলে তেওঁৰ কবিতাই আশানুৰূপ সফল লাভ কৰাটো নিশ্চিত।" সূক্ষ্ম জীৱন জিজ্ঞাসা আৰু ভীৰু সমাজ চেতনা তেওঁৰ কবিতাৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য। উদাহৰণঃ

"একটিছ বাৰ সাতাশী। নিশা বাৰ বাজিবলৈ ক্ষন্তেক বাকী গ্ৰীটিংছ কাৰ্ডৰ পয়োভৰ। দাম ছটকাৰ পৰা পঞ্চাছ টকা হলেওঁ কলেজীয়া ডেকাৰ আভিজাত্য মূলভ আচৰণ। পৰম্পৰা।"

(একটিছ বাৰ সাতাশী 'আউসীৰ সপোন' গল্পত নায়িকাৰ মুখেদি উচ্চাৰিত হৈছে সংসাৰৰ প্ৰতি যুটীয়া দায়িত্ব আৰু নায়কে উপলব্ধি কৰিছে নিজৰ অপাৰগতা। 'Father of a martyr' গল্পত সমন্বয় স্পৃহা স্পষ্টভাৱে প্ৰতিফলিত হৈছে। সম্প্ৰতি তেওঁ প্ৰবন্ধ ৰচনাত মনোনিবেশ কৰিছে।

১৯৮৯-৯০ চনৰ মহাবিদ্যালয়ৰ শ্ৰেষ্ঠ সাহিত্য সেৱী, অনিয়মিত ভাৱে প্ৰকাশ পাই থকা স্থানীয় দ্বিভাষিক 'ধৃতিকা' আলোচনীৰ সহঃ সম্পাদিকা ৰশ্মিৰেখা বৰকাকতীৰ লিখনিত সমাজ চেতনা আৰু মানৱ প্ৰীতি মন কৰিবলগীয়া। "মানৱতাৰ স্থিতি" গল্পৰ নায়ক হাড়-ছাল নিশাকতীয়া হোৱা নিঃস্ব বুঢ়াজনে অনাথ হৈও বিনা পৰিশ্ৰমে মানুহৰ পৰা একো লবলৈ প্ৰস্তুত নো হোৱাটোৱে পাঠকৰ সহানুভূতি বাৰুকৈয়ে আদায় কৰে। সংখ্যাত তাকৰ হলেও এওঁৰ কবিতাত সমন্বয় সমপ্ৰীতিৰ জয়গান শুনা যায়। হৃষ্কৃতি বিনাশী সংস্কৃতিক আগুৱাই নিয়াটোৱে তেওঁৰ কামনাঃ

"তোমাৰ মোৰ কোঙা হাতবোৰৰ

সন্মিলনত গঢ়ো এখন শক্তিশালী মুষ্টিবদ্ধ হাত

নাম হ'ব তাৰ 'হৃষ্কৃতি বিনাশ'।"

(তোমালৈ আহ্বান)

বৰকাকতীৰ 'My love' কবিতাৰ ব্যক্তিগত প্ৰেমে জাতি, বৰ্ণ, ভাষা, সংস্কৃতিৰ জেওৰা চেচাই মানৱতাৰ বাবেই কাংক্ষিত প্ৰেমিকক এদিন লগ পাবই বুলি নিশ্চিত হোৱাটোৱে ইয়াক বিশাল মানৱ প্ৰেমলৈ ধাৰিত কৰাইছে। এওঁ মাজে মাজে প্ৰবন্ধও লেখে।

মেহনতী মানুহৰ প্ৰতি অকৃত্ৰিম দৰদ ভবেশ বেজবৰুৱাৰ লেখনিত মূৰ্তমান। বাস্তৱ জীৱনৰ হিতা-কঁহা অভিজ্ঞতাৰ মাজেদি পৰিবৰ্তনৰ ধুমুহাক হাগতম জনাবলৈ কবিকণ্ঠ ব্যাকুলঃ—

“চিৰন্তন সত্য বিচাৰি

তেওঁ ফুৰে অলিয়ে গলিয়ে

মাজনিশা কেতিয়াবা

ভেওঁ আহে এজাক ধুমুহাহৈ।”

(মোৰ কবিতা)

নিপীড়িত, নিপ্লেষিত জনগণৰ প্ৰতি অধিক দৰদী কবি চন্দন সৰকাৰ ওৰফে বিপ্লব সৰকাৰ এগৰাকী উজ্জল সম্ভাৱনাপূৰ্ণ বঙালী কবি। সম্প্ৰতি এওঁ অসমীয়াতে ভালেকেইটা কবিতা লেখিছে। এওঁৰ কবিতাত মূৰ্তমান হৈছে শতশতাব্দীৰ বঞ্চনাৰ ইতিহাস দ্বিধাহীন ভাৱে :

“ভিতৰৰ চকাত জমা হৈ আছে

শতশতাব্দীৰ জঞ্জাল।”

(হৃদপিণ্ড)

‘পানচৈ’ৰ প্ৰাক্তন সহঃ সম্পাদিকা বৰ্ণালী দাসৰ কবিতা স্থানীয় দুখনমান অৱনিকাত প্ৰকাশ পাইছে। দাসে কবিতাবে কামনা কৰে ভেদাভেদ সৃষ্টিকাৰী গীজী, মন্দিৰ, মহাজিদ, গুৰুদ্বাৰ বিলুপ্ত হৈ এখন বৈষম্যহীন মুক্ত সমাজ গঠিত হোৱাটো—

“নিঃশিহ্ন হৈ যাওঁক ধৰ্মৰ সংকীৰ্ত্তা

আকাশে বতাহে বিয়পি পৰক বিশাল মানৱতা।”

(ধৰ্ম)

এওঁৰ গল্প সূক্ষ্ম জীৱনবোধ, সাধাৰণ মানুহৰ অন্ত বেদনা আৰু বঞ্চিতজনৰ প্ৰতি সহানুভূতি বাৰ কৈয়ে প্ৰকাশ হৈছে।

বেলেৱে উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয় পত্ৰিকাৰ প্ৰাক্তন সম্পাদক অৰণ্য বলৰ কবিতাত নিপ্লেষিত শ্ৰমজীৱি জনগণৰ বেদনা, হাঁহাকাৰৰ চিত্ৰ পৰিষ্কৃত :

“পাশাপাশি অপচীয়া মান খাবাৰেৰ স্তপে

নিয়ণ আলোৰ চোখ ৰলসানো উজ্জলতায়

মানুষেৰ মে কি সভাতাৰ প্ৰশস্তি।”

(আমাদেৰ সভাতা)

বলেও সম্প্ৰতি গুৰুত্ব বচনাত মনোনিবেশ কৰিছে।

বীণা চৌধুৰীয়ে বাৰ্ণতা আৰু হতাশাৰে শ্ৰমিক কৃষকৰ হাঁহাকৰ আৰু আক্ৰোশৰ ছবি অঁকাত ব্যস্ত যদিও সিবিলাকৰ প্ৰতি কৰিগৰাকীৰ সহানুভূতি আছে। দৰ্শনা বৈষ্ণৱ গল্পত শোষণৰ প্ৰতি ঘৃণা, বিতৃষ্ণা তীব্ৰভাৱে প্ৰতিফলিত হৈছে। জীৱন-যৌৱনৰ সমাহাৰৰ চিত্ৰ পৰিষ্কৃত হৈছে নৱনীতা দেৱীৰ কবিতাত। নিকপমা আলুকদাৰ কবিতাবে নাৰী-পুৰুষৰ সম অধিকাৰৰ দাবীত সোচ্চাৰ। সকলো প্ৰকাৰৰ দাসত্বৰ বন্ধন ছিঙিবলৈ কবি গৰাকী বন্ধপৰিকৰ। ছবিনা ইয়াচমিনৰ

কবিতাত দেশপ্ৰেম আৰু নিৰিবিলি বাসনাৰ চিত্ৰণ চিত্ৰিত হৈছে। ইয়াচমিন্‌ৰ প্ৰকাশভঙ্গী সহজ সবল। স্নিগ্ধা বড়ৰ কবিতা আৰু গল্পৰ নিৰাশাৰ মাজতো আশাৰ বেঙণি আৰু সত্যতাৰ চিত্ৰ চিত্ৰিত হৈছে। জাতীয়তাবাদী চেতনাবোধ পংকজ শৰ্মাৰ একাংকিকা আৰু কবিতাত বিৰাজমান। স্বপ্না দাস আৰু গোপাল চন্দ্ৰ পালৰ কবিতাত সাধাৰণ মানুহৰ প্ৰতি দৰদ আৰু প্ৰেম দুয়োটাই বিৰাজমান। বিংকু চেটাৰ্জীৰ কবিতাত সূক্ষ্ম জীৱনবোধ পৰিলক্ষিত হয়। নাজমা খাতুন আৰু সুদিতা ঘোষৰ কবিতা আৰু গল্প সামাজিক চেতনাৰ প্ৰাচুৰ্যৰ লক্ষণীয়। নীৰমল ৰায়ৰ কবিতাত তীব্ৰ সমাজ চেতনা আৰু গঢ় প্ৰেম লক্ষণীয়।

চাণক্য বৰুৱাৰ কবিতাত দেশপ্ৰেমৰ পয়োভৰ যদিও প্ৰেমৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁ বিধাগ্ৰস্থ। জীৱন-যৌৱনৰ তথা বাস্তৱ জীৱনৰ ধূলি ধূসৰিত সমাজখনৰ জীৱনৰ চিত্ৰ পৰিস্ফুট হৈছে কুমাৰ ডেকাৰ কবিতাত। দিলীপ দাস “বহুকণী” কবিতাত মুখাধাৰী তথাকথিত দেশনেতা সকল মুখাৰ চিত্ৰণ নিখুঁত হৈছে। হুকুৰী হুই বহুবীয়া স্বাধীনতাৰ পোৱা-নোপোৱাৰ হিচাপ-নিকাচ স্পষ্টকৈ ফুটি উঠিছে নিৰঞ্জন বৰ্মণৰ “প্ৰহসন” কবিতাটিত শংকৰ প্ৰসাদ ৰায় পূৰণি ঐতিহ্যৰ প্ৰতি সদা সচেতন। “মালক”ৰ প্ৰাত্ন সন্দীপক পৰমানন্দ পাটগিৰীৰ গল্পত জীৱন জিজ্ঞাসাৰ প্ৰকৃষ্টি স্পষ্ট। শ্লোগানধৰ্মী হলেও ছোহৰাব আলী আহমেদৰ কবিতাত বিপ্লৱী ভাবধাৰা লক্ষণীয়। হেৰন কলিতাই কবিতাৰ মাজেদি নিজৰ বিবেকক প্ৰবোধ দি সামাজিক অন্যায়-অবিচাৰৰ বিৰুদ্ধে যুঁজ দিয়াৰ পৰা বিৰত আছে। নূপেন পালৰ কবিতা এতিয়ালৈ সৌন্দৰ্যৰ অন্বেষণত ব্যস্ত। কবিতাৰে হতাশাৰ মাজতো জীয়াই থকাৰ সপোন দেখে মনোৰঞ্জন মজুমদাৰে। সত্যন্ত সাহাই কবিতাৰে কয় যোগ বিয়োগ পূৰণ হৰণৰ অংকই হ’ল জীৱন। মনোজ চেৰাউগীৰ কবিতাৰ ইতিহাসপ্ৰীতি আৰু দেশপ্ৰেম মন কৰিবলগীয়া। মৃণালী দাস আৰু আবু হানিফাৰ কবিতাত সময়ৰ প্ৰীতি দেখিবলৈ পোৱা যায়। বিনোদ মাহেশ্বৰী গল্পত প্ৰেম সদা বিৰাজমান। অৰবিন্দ বৰ্মণে কবিতাৰে কয় জীয়াই থকাৰ অন্য নাম সংগ্ৰাম। শ্বেখ নাছিকদিন আহমেদৰ কবিতাত জাতীয়তাবাদৰ ক্ষুৰণ দেখিবলৈ পোৱা যায়। অপ্ৰিয় সত্য আৰু নিষ্ঠুৰ বাস্তৱে প্ৰকাশ লভিছে ৰঞ্জিত শৰ্মাৰ গল্পত। চৰ্চা অব্যাহত ৰাখিলে সংগীতা চাক্সেনা, সন্মন কুমাৰী বাহাৰ, শিৱানী ধৰ, প্ৰণতী কলিতা, অশোক শীল, ৰাকেশ বাহাৰ, ৰুদ্ৰ দে, অশোক ৰায়, অশোক বৰ্মণ, মানিক সেন আদিৰ সম্ভাৱনা উজ্জল।

কতৃপক্ষৰ যথোপযুক্ত দৃষ্টি আৰু সাহিত্যলুৰাগী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ প্ৰচেষ্টাত বঙাইগাওঁ মহাবিদ্যালয়ৰ সাহিত্য চৰ্চাৰ পৰিবেশ অধিক বিকশিত হওঁক তাকেই পৰিশেষত কামনা কৰিছোঁ। ● এজন ছাত্ৰ সমীক্ষক।

বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয় আলোচনীৰ সম্পাদক বৃন্দ

১৯৬৪—৬৫ :	X
১৯৬৫—৬৬ :	X
১৯৬৬—৬৭ :	স্মৃতি ব্রহ্ম চৌধুরী (১)
১৯৬৭—৬৮ :	X
১৯৬৮—৬৯ :	ভজেন চক্রবর্তী (২)
১৯৬৯—৭০ :	X
১৯৭০—৭১ :	নলিনী বজেন দাস (৩)
১৯৭১—৭২ :	ফণীন্দ্র দাস (৪)
১৯৭২—৭৩ :	নিত্য গোপাল ঘোষ (৫)
১৯৭৩—৭৪ :	নিতিশ বিশ্বাস (৬)
১৯৭৪—৭৫ :	সুচেন বায় (৭)
১৯৭৫—৭৬ :	বিপুল ভৌমিক (৮)
১৯৭৬—৭৭ :	ভপন মহন্ত (৯)
১৯৭৭—৭৮ :	X
১৯৭৮—৭৯ :	মহেন্দ্ৰ বৰ্মণ (১০)
১৯৭৯—৮০ :	X
১৯৮০—৮১ :	X
১৯৮১—৮২ :	X
১৯৮২—৮৩ :	মহেশ ইশ্বরাৰী (১১)
১৯৮৩—৮৪ :	বিমল কুমাৰ বৰ্মণ (১২)
১৯৮৪—৮৫ :	নিৰ্মল গাৰদা মহাশাৰী (১৩)
১৯৮৫—৮৬ :	X
১৯৮৬—৮৭ :	মনীন্দ্র বসুমতাৰী (১৪)
১৯৮৭—৮৮ :	X
১৯৮৮—৮৯ :	নিবন্ধন বৰ্মণ (১৫)

OUR TALENT

Mr. Dilip Ch. Roy
Best Athlete among
Boys

Miss. Kakali Das
Best Athlete among
Girls

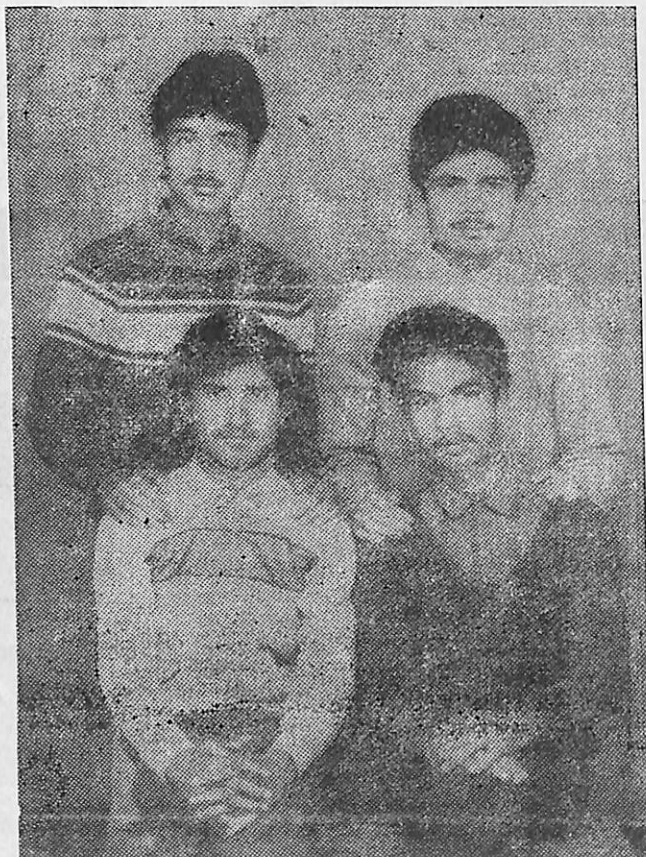

Mr. Sankar Prasad Ray
Yogashri of the year

Miss. Rinku Chatterjee
Secured highest mark
in Bengali in the H. S.
Exam. '89

ONE ACT PLAY COMPETITION : 1988-89

Sitting (Left to Right) Kamal Ahmed &
Pankaj Sarma

Standing (Left Right) Manoj Rabha &
Jayanta Nath

Mr. Ashok Barman
Best Actor

Miss, Swapna Boro
Best Actress

Mr. Anil Das
Best Director

Mr. Joydev Pratim Das
General Secretary of
the Student's Union

Mr. Niranjana Barman
Editor

Md. Abdul Khaleque
Literary Champion & Best Orator
of the year

BONGAIG AON COLLEGE MAGAZINE

Annual Publication : 15th Issue : 1988-89

English Section

EDITOR : MR. NIRANJAN BARBAN

"India's March Towards The 21st Century."

Suman Kumari Bahadur

B. A. 2nd year

Roll No—144

"The discovery of the new world and the growth of knowledge about the Earth and the planetary system in which the Earth appeared like a midget changed radically the outlook of man on his environment and shattered old beliefs. But the profoundest change took place in the mind of man. Dogmatic theology could not continue to quench the thirst for knowledge and asceticism could not suppress the love of life. An eager sense of curiosity and a keen sense of wonder suddenly burst upon the mind of man and from these seeds of freedom and creation germinated scientific knowledge, a new love of life and ever-growing pursuit of adventure"

"Redesigning India for the 21st century" is a vast subject which has to be looked at politically, socially and economically. To deal with it in a brief article is like trying to see the Himalayas in a flash of lightning. All that is possible is to cast a quick glance at which of may call the seven pillars of redesigned India."

1) National Identity :— The first and the foremost of the seven pillars is a sense of national identity. We have not found it even after 42 years of independence. We have millions of Bengalis, Millions of Maharastrians, millions of Tamils but very few Indians.

The greatest enemy of India today is not Pakistan or China, but Indians themselves. No enemy can possibly weaken the country so effectively as Indians can. Let us never forget the dictum of pogo, the

cartoonists, "we have met the enemy and it is we," when Indians were indulging in the glib diatribe against the British that they followed the policy of divide and rule, a perceptive Indian thinker observed, "It is we who divide, and they rule."

Let us celebrate the 15th August this year, not as the day of independence, but as the day of dependence the dependence of the 25 states upon one another, the dependence of our manifold communities upon one another, the dependence of the numerous castes upon one another.

(2) Maintenance of law and order— Law and order has broken down in most parts of India. The statistics given to Parliament last year showed that on an average the army was called out in India once every four days to do some job or the other.

A professional and honourable police force is valuable in every society, but it is invaluable in a society like ours which is marked by three characteristics—divisiveness, indiscipline and non-cooperation.

Non-cooperation is the order distressing feature. People love not to cooperate with the forces of law and order, when we were fighting for our freedom, non-cooperation was a valuable weapon. But the persistence of this habit after we become a republic is most dangerous, whether it takes the form of non-payment or evasion of taxes or any other form.

But in reality, in most states the professional autonomy of the police force has been completely destroyed by political

directives, political influences and political interferences.

3) Family planning : India can never make significant progress so long as the population keeps on increasing at the present rate. every half an hour, the population increases by over 1,000.

The rich get richer and the poor get poorer, more children does not mean more workers but more people without work. The world Bank's latest, world development report rightly suggests that population control is one of the first imperatives of development. Since economic advance is so severely dilated by rapid population growth. The choice is really between control of population and perpetuation of poverty. Any one familiar with Indian conditions would have no doubt that the hope of our people would die in their hungry hutments unless population control is given the topmost priority.

4) Education : Article 45 of the constitution enacts, "The state shall endeavour to provide, within a period of 10 years from the commencement of this constitution, for free and compulsory education for all children until they complete the age of 14 years." Even 39 years after the constitution came into force, 66 Percent of our people are literally illiterate, making meaningful democracy impossible but making it easily possible for politicians to have a vested interest in illiteracy and public ignorance.

Thomas Jefferson, one of the founders of the united states of America, remarked, "If a nation expects to be ignorant and free, it expects what never was and never will be."

Education requires personal participation and transformation. It can not be given to any one, it must be inwardly appropriated. It involves cultivation of the mind, not merely with a view to offering it as a commodity for sale in the market place.

H. G. wells wisely observed that human history is becoming more and more a race between education and catastrophe.

5) Constitutional Integrity :— Constitutional integrity, which must be sharply distinguished from constitutional fundamentalism, may be named as the fifth pillar. while Pakistan has gone in for religious fundamentalism, India's besetting sin is secular fundamentalism. It spurns the lesson taught two thousand years ago that the letter killeth but spirit giveth life. In our unwitting addiction to fundamentalism we are fully supported by two defects in our notional character lack of a sense of fairness and lack of a sense of moderation.

The constitution is not a structure of fossils like a coral reef and is not interned merely to enable politicians to play their wscuding game of power. It is meant to held the country together when the raucous and fractions voices of today are last in the silence of the centuries.

6) Egalitarianism :— Fruitful egalitarianism is in glariug contrast to sterile socialism. An egalitarian government does not aim at ideological socialism, i.e. State ownership and state control, but it aims at raising the level of the poor by effications means. Egalitarianism means the investment of human and material resaurces in an imagiuatively planned manner which

can contribute to the vitality and progress of the whole nation, keep it in the mainstream of self generating growth and development, raise the standard of living of the masses, and hence the quality of life.

In many parts of the world, socialism is in retreat western Europe's six socialist governments-Greece, Italy, Portugal, Spain, France and Sweden-have swung noticeably to the right. Jean Ranaud said, "Men will only accept change is the face of necessity, and they see that necessity only when confronted by crisis."

7) Socially Responsible Business :— It may be termed the seventh pillar of a redesigned India. What a transformation

one could effect in this country if only business houses were socially responsible.

As Vinobha Bhave pointed out to a group of businessmen some years ago, in ancient Indian society the businessman was looked upon with respect for many centuries. He was considered to be next only to the king. The king was known as shahenshah, while the businessman was known as shah.

Today the malpractices of many businessmen have made society hostile to the class. Let the business community try to recapture that image of honour and integrity which made the trader the depository of implicit public confidence in centuries past.

Academic Pollution A great depression.

Arnab Baul.
B. A. IInd Year
(English Major)

"We want that education by which character is formed, strength of mind is increased, the intellect is expanded and by which one can stand one's own feet."

Swami Vivekananda.

Education, the most important factor on which the real strength of nation depends, is in a bad shape in India. The silhouette of eternal idealism of learning of our country has been shattered into pieces. Forty-two years of independence have shown no improvement—nay, have even rendered the situation worse. There is a plethora of student strikes, protest days, clashes among students of different affiliation, class off due to the absence of teachers, boycott by teachers and other deplorable incidents. This poisonous atmosphere is pervasive throughout the country and not a single state or territory is free from the malady. Academic work is stultified by politicalisation of student union activities. Unscrupulous political parties and their leaders vie with each other in adding fuel to the fire and actively interfere in student elections, inciting strikes violence and lawlessness. It is great to be feared that the actual situation may be worse than it thought to be. Students, the backbone of the nation are now in a state of antic desolation and mental unrest.

The present generation of students have forgotten their glorious past, do not know what path they are following at present and have no aim for the future. It is a state of complete emptiness of mind where to dream about a better tomorrow is a mere phantasm.

There are various causes for this explosion, which has brought the moral demission of the students.

When India was subjugated under British leadership, the students had a major role to play in the Society. The one and only one aim of the students were to fight for the freedom. They were greatly fascinated by the ideas of Raja Rammohan, Rabindranath Thakur and Gandhiji and fought for freedom under the leadership of Netaji Jawaharlal and Gandhiji. But after India had achieved its independence from the British rule the students were left with no worthwhile cause of fight for. They saw no hope in future. It is no wonder that each student who has no aim to achieve, go astray.

No sooner did the zeal of independence turn into peace, the all times dirty game 'Politics' had captured the country and the student community of our country fell automatically into this dirty game, with a result what is glaringly noticeable is total erosion of ethical value and scant respect for learning, discipline and good conduct. Real statesman with the interest of the nation as a whole at heart are yet to appear in India. What we have so far had, are narrow minded political parties and vociferous demagogues concerned with party interest and personal benefits to the detriment of the nation. They sow the seed of discontent and unrest among the students. They encourage indiscipline among the students, which results in strikes and protest in educational institution disturbing the very aim of establishing peace in society. In fact, student leaders also bank upon politicians for political support for their demands. The result is that the politicians inject political ideologies among the students. Now a days all major political parties have setup their student wings in educational institution to involve students in political activities to achieve their selfish ends.

Other important causes which are responsible for the moral downfall of present day students are the commercial cinema of perverted test, same worthless T. V. programmes and the recent video-boom. Though India is placed 3rd in the yearly production of films in the world but we should not forget that India produces only 15/- good films in a year. Unfortunately most of the films being produced

in Bombay are full of violent, rude scenes, rape-scenes, cabaret dances etc. Such films pollute the minds of young boys and girls. Such filthy films create a very bad impression on the mind of young students who can easily go astray. Similarly, films depicting sordid events like murders, robbery theft, cheating etc leave an adverse influence on the minds of the youths in the world of crime and make them vagabonds.

Almost the same can be argued against the strongest mass media of our country, television the idiot box. At present this media has no involvement in, or access to, the officially prepared programmes. The media more by design than by chance, remains over centralized, managed and controlled by a bureaucratic set-up cramped in the strait-jacket of their vested interest, value system and the status-quo. The result is a one-way traffic, non democratic and non-participative media which provides entertainment of several types. The telecasting of films in T. V. has been so increased that it seems that the government wants to slow-poison the minds of the coming generation. 'chitrahas' 'films' 'advertisement of different products' left a very bad impact in the mind of the children and pupil spoiling the clemency of their mind.

At the present juncture a revolution which caught entire student community is VIDEO revolution. It has caught the imagination of the youth. And the impact of this video-craze on students is not good at all. It also disturbs the

Student intellect as they are addicted to enjoy e-grade films in video frequently.

Perversion of taste has now gripped the Indian cinema specially. And the most woeful fact is that there is no class division in it. In the developed countries there are different films with different tastes for the workers, students, childrens etc. But in India the films which is the means of entertainment for a factory worker is also the means of entertainment for teenagers and so we see that all the unmatured students are rushing to watch the films meant strictly for adults. Neither the government, nor the producer, guardian or even teacher cares for it.

Another formidable desire of the students are to follow. American culture blindly. Not only in Colleges but also in Schools this dandiacal fashion entered, making the students dandy. This tendency to over-expose them, selves to catch others attention is a mere mumbo jumbo but who will tell it to them ?

Like video, American fashion etc the menace of drugs has spread fast among the young students and youth of this country, as in America or Europe. A few years ago, there were not many youngmen and women in Colleges and Universities who had acquired the habit of taking same intoxicating drug, but now the number of addict runs in to lakhs. To start with, youth take a pill, powder, heroine, morphine injections or opium, or Inhalation through some device just to alleviate pain or get a 'Thrill' at the persuasion of their friends and Colleagues. But in due course these

very person become pathetic, helpless slaves to such intoxicants. Students of public Schools who generally get generous pocket money, often take to drugs. They can afford to pay for the smack and have all the fun they want, either alone or in company of their close friends. They become totally indifferent to the rebukes and warnings of their parents. Where the parents, one or both, are them selves addicts or take liquor freely, the youngsters feel encouraged to indulge in their fads and follies. For reasons which have not yet been fully analysed the rate of drug addiction is high in Manipur (south district) bordering Mizoram and Brahma. A team of doctors has stated that 67,/- of heroin addicts there are high School students and 28,/- are College students. What a dreadful picture it is !

Another deplorable feature of our social system is corruption. It is most serious disease because it is deeprooted, all pervasive and highly destructive of morals, character and all the cherished values of life. This evil has become so common and so extensive that many people now regard it as irremediable and a more or less permanent feature of life. There is corruption at most levels of the government and there is corruption in all manifestation of political activity. It has trained the entire social and economic structure of the country. Even in all educational system also, corruption does play a very fearful role. It is openly stated that some students work for three months before examination to prepare for

It, while some other work only for three days after the examination contacting examiners who could be influenced in their favour with a bribe. The prevalence of black money and the creation of a class of neo rich have tended to produce this scandalous practice of bribery to secure undeserved passes and the pitiable condition of school teachers on meagre salaries inadequate to support thier family makes it easy,

From the above facts it is clear that these causes with their combining effect have made the downfall of students. But it is not the complete picture. No doubt the students have digged them own grave of demission but lets not forget that it takes two to spell'. If students are resposible for their downfall then a large section of teachers, though I feel sorry to remark, are almost equally responsible for this. In some cases its not the difference of kind but the difference of degree. The concept of ideal teacher is washing away from our mind,

As the aim of a government employee is to earn money, Similarly the aim of the majority unnumber of teachers to day has become to earn money and more money from this noble profession. And this increasing craze for money has sucked from their heart the noble quality ie feeling for the students. But one shouldnot forget that the works of a government employee and a teacher is completely different. There are same identical qualities in this profesion of teaching for which they enjoy the prestige of the term 'noble'. But if these qualities disappear from them there cann't be

any difference between factory worker and a teacher and though it evokes pain in my heart to remark, yet, almost the same is happening in most of the educational institution of our country.

The busines of private tuton is another factor which is responsible to forum groupism in students. In School and Colleges a majority number of students are rushing to their subject teacher for private coaching. Almost every teacher has a lobby of students. A teacher spares more effort to finish syllabus at home but this effort and naturally the enthaw of teaching is less when the same teacher takes a class. Even in class even he or she fails to complete the syllabus there is nobody to pointout becouse every student has their private tutor of their own. The worst sufferers are those who have no money power to go for a private coaching. Thus the business of private tuton is a central factor which is responsible in polluting the educational invirmment of any temple of learning.

Again like students teachers are also engulfed by the evil-forces like politics, excessive religious impulse, communalism, etc. and gives birth to groupism among them which not only affects unity among teachers but also affects the student community as a whole.

The religious impulse in it's manifold forms remains the main inspiration of voluntary efforts. Groups affiliated to religious organisation enjoy ready legitimacy in public mind. They are able to evoke self-discipline from their workers,

whose motivations are well-anchored in the traditional Indian frame work. The very success of the religious groups tend to splinter the movement for social and educational environment, preventing the rise of a united fully educated and gainfully productive nation. The major weakness is that religious groups as well as many non-religious ones are marked by 'We' 'They' dichotomy. They who proffer good work and those who are to receive it are separated from each other as sheep and goat.

Regionalism, and different political ideology have been a sin-quo-non for a fraction of teachers and the immediate effect of this seen in their disinterest in teaching and the inner conflict among the various teachers. The immediate sufferers of it, is again the students.

Creativity and excellence in imparting knowledge which are the hallmarks of a good teacher; cannot be ordered by ministers of education through the administrative fiat issued from their air-conditioned rooms. They will only thrive in the right atmosphere and for this a good understanding of essential requirements of the good teachers and provision of the requisite aids must be there. Even the best curricula would be useless if the teaching is unimaginative and uninteresting, and only undertaken as an unwelcome chore to be gone through under compulsion.

In older days acquirement of knowledge was the purpose of education. But now, most students join school and colleges only as a means to get a degree which has become a Pre-requisite for employment in white-collar jobs which has irrationally been rated higher in status and more remunerative than the more useful and more important blue-collar jobs of production.

The real purpose of education is to impart knowledge and fit the youth of the country for satisfying adulthood is the long term future. The immediate future of the school-going youngs is the responsibility of the parents and it is fit and proper that its youths' longterm future that should be the concern of education. For this desirable objection it is necessary to have good teachers with close personal contact among the students in his care.

Concern deepens to witness this dreadful crisis in educational environment today. As Shakespeare reminds us 'the miserable hath no other medicine but only hope'—we can hope for a better future when student force will regain their lost realm. But it needs a complete restoration of social structure and resurrection of mind. Of course the situation will change positively with the continuous effort of the optimists and the intellectuals of the land. Let us want to see the fulfilment of our dream.

“Handicapped Agriculture In Assam”

T. K. Bahadur
Lecturer, Deptt. of
Economics

Since time immemorial agriculture has been dominating the regional economy of Assam. Its dominance can well be visualised by the fact that it contributes about 53% to the State Domestic product as per 1980-81 study report. It is certainly significant in the sense that in all India average agriculture shares about 36% of national income. Further, the agriculture in Assam is to pull more than 70% of the total population.

As a matter of fact, tremendous potentialities of Assam agriculture is consequent upon heavy rainfall coupled with humidity. Varying attitudes and climates further augment the temptation of growth. But the potentialities are yet to be exploited for want of several factors. Instant factors revealing the hinderances may rightly be witnessed as follows:—

Firstly, the settled agriculture in Assam is mostly confined to plains and valley lands, foot hills and terraced land in gentle slopes 57.2% of the cultivated land is under such cultivation. Another is shifting cultivation having its origin in the history of old Neolithic age. It is mostly practised by the hill tribes of the region. This pattern of jhum cultivation can better be termed as flash & burn cultivation. The technique has an immediate serious effect of soil erosion. To a great economist M.D.

Choturvedi shifting cultivation is responsible in the main for large scale soil erosion, though the practice has been evolved as a reflex to the physiographical character of land. According to 1981 study, soil loss of the order of 181.6 million tonnes and loss of materials in the form of organic carbon available phosphorous and Potash is established to be 6.03 lakh tonnes, 97 tonnes and 5690 tonnes respectively.

Secondly, topographical region and hilly terrains cause great variation in the attitude creating problems in agricultural development. The acidic soil of the entire region leads to low availability of phosphorous and consequently low response to applied fertilizers. In addition to this, the application of fertilizers is not satisfactory on account of inadequate quality of fertilizers and also owing to absence of know-how in applying essential doses of fertilizers for different crops on the part of farmers.

Thirdly, the heavy rainfall and humidity are conducive for the infestation of pests, diseases and weeds. Deliberate shortage in farming period is also witnessed with lowering temperatures for most of the part of the year. Ultimately double or multiple cropping cannot be made possible. Only 632 thousand hectares of land out of total cropping area of 3,311 thousand hectares has been brought under multiple cropping in Assam.

Fourthly, unequitable land holding and community ownership of land also adds to the problem. Small farmers give first priority to food crops because they are more interested in fulfilling their food requirements in the first instance. Large farmers, with substantial holding may tend to devote a part of their land in growing cash crops.

In the hill districts of Assam, all the lands of the village are collectively owned by the tribe communities. The resident families possess lands according to the capabilities to cultivate, but without right of permanent, heritable and transferable possession. This obstructs the way of implementing land development programme on a substantial basis. Absence of proper land records create the problems of identifying borrowers on the part of the bank and consequent difficulties in post-disbursal follow-up and collecting repayment of loans. Difficulties arise in the field of convincing and motivating village community as a whole for conducting development activity. Besides sanctioning loan to the village community as a whole instead of individual tribals calls for suitable ammendment of the existing land laws.

Shortages of bare minimum requirement of infrastructure further retards cultivation. The vast stretches of land present potential for development, but absence of roads and water has rendered the scopes unexploited. Shortage of finance, marketing facilities and population pressure due to continuous immigration

etc also collectively act as a big blockade in the way of agriculture.

The Government has laid emphasis on general development programmes like creation of additional irrigation facilities, soil conservation land reclamation and its development. Steps are also taken for increasing supply of material inputs like better seeds and manures. The task forces, appointed at the instance of the Prime Minister, is to act in reference to following five terms :-

- i. to go into the problems of agricultural development in Assam and identify constraints and suggest measures to overcome them.
- ii. to prepare an action plan for improving the productivity of rice and other major crops during the Kharif season;
- iii. to develop programmes to help farmers living in the chronically floodprone areas of Brahmaputra Valley to raise good crops during the flood free seasons extending from October to May.
- iv. to suggest measures for the creation of additional irrigation facilities both from surface and ground water resources; and
- v. to formulate programmes for dairying, duck improvement, horticulture, forest and wildlife preservation and inland fisheries.

In view of the above terms, action plan yet to work for the reviva of green revolution and the hiding glory of agriculture in Assam.

The Inhibited Mind A Perspective Om Poe-Criticism.

BICHITRA BEURIA

Lecturer in English.

Edgar Allan Poe is still a controversial figure in America and his reputation as a poet is no less paradoxical. The opinions about his poetical works are so conflicting and contradictory that the bewildered reader is forced sometimes to take an "either-or" position. The fact is that there is a myth around Poe and unfortunately this myth has become the central concern to most of the Poe-critics and not his poems. Otherwise a single writer would not have invited so much of varied and completely opposite remarks from the critics of the same generation and even of the same taste.

Looking into these opinions one is shocked to find that if at one extreme Poe is accepted as the most creative and most original of American poets, at the other, he is dismissed as a minor figure having no literary worth. This trend of extreme division still continues. R. H. Pearce, for example, does not find any artistic value in his poems and dismisses Poe simply as a culture hero. Pearce concludes, "This is perhaps the inevitable fate of the work of a man who is more of a culture hero than an artist." 1 James Blish, on the other hand, sees Poe as a conscious and indeed almost a finicking craftsman. 2 and Edmund Wilson justifies Poe to be a "vital part of our intellectual equipment"

3 T. S. Eliot, in whom critics easily find influence of Poe, is reluctant to acknowledge his indebtedness. Eliot's unsureness, deliberate avoidance and reservations are also parts of the American critic's inhibition about Poe's pioneer works defying American literature and giving a distinctive voice to American poetry. The American pretension is exposed when Nathaniel Burt, analysing the style and technique of American poets, declares that, "Aiken is the legitimate, Eliot the illegitimate great grandson of Poe, and Ransom of course, as the traditional Southerner of the group, owes a direct allegiance to him." 4

Apart from R. S. Griswold, Poe's literary executor, the anti-poetic tradition in the then America, the inhibited American psyche and the dogmatic and self-righteous attitude of the English critics have equal say in the initial colouring of views about Poe. Griswold's sensational stories on Poe and distorted Poe-writings did even smart up the psycho-analytic critics to analyse Poe as a pathological case and the nation-building practical American ethos started the process of disowning Poe because anything imaginative, at that time, bore marks of adolescence and immorality. Griswold's sadistic action is now part of

history but has vilification contributed positively blurring the literary vision. Years after years his distorted versions with biographical became the basis of critical writings on poe.

Poe's society has also played its part in making these myopic views on him. America was a young nation, freshly freed from history, trying to create an image for itself. It was a practical America devoted to building a nation, poe's America not only mistrusted imagination but also suspected and detested anything imaginative. Poe, against this background, proposed to make "imagination" everything in literary writing and had to pay dearly for that. He undertook the double task of poeticizing an anti-poetic tradition and exploring the unfathomable darkness in human soul. Surely, that was not the demand of the time. Poe's open assertion to create a tradition for American poetry independent of the English also hurt the ego of the Royal critics. For them American writers not only wrote something vulgar and sub-standard but also vulgarized the English language. Manning Hawthorne laments the dogmatism of the English critics and the inhibited slavish American echo, "And, until about thirty years ago, the English critics and students of literature had only amused disdain for American literature. But we Americans could not complain. As these feelings were reciprocated, in large measures, by our own scholars." 5 So critics, without going into poe's works, started branding poe imitative and second-grade.

Poe was subjected to much subjective and negative criticism from the very beginning and the present refusal by some critics to recognize the fact of poe may be due to their inability to recover from the same conservative dogma that shaped the Poe-myth. The defect with this sort of negative criticism is that it is self-defeating in both the ways—it pre-supposes the missing quality to be the decisive measuring factor and then applies it as the measuring rod to measure the missing quality. Lastly, in subjective method there is every danger of interference from extra-literary considerations in the evaluation of a work of art. Constance Rourke dismisses poe on the ground that his works have no morality. Rourke simply presupposes moralistic works to be the best literary works. Ironically J. L. Halio, in the same vein, points a "moral basis" 7 in the works of poe and Raghavacharyulu describes poe as an "ironic moralist." 8 In the same manner charges are levelled that poe's works lack sense of humour or he does not have interest in society around him.

The most misleading type of negative criticism to which poe has been subjected is the psycho-analytical one. Critics like J. M. Robertson, J. W. Krutch, Marie Bonaparte, I. M. Reins, Albert Mordell and Roger Asselineau started interpreting Poe-legend instead of his poetry. They tried to super-impose meaning on the meaningless. They were more interested in proving theories of psychology than sorting out the intricacies of poe's poetry.

These critics have pre-supposed poe to be a psychopath after going through the semi-true biography of the poet then they have interpreted his works. These critics, in the concern for the unconscious, have ignored altogether the conscious self of the poet, M. C. saxena points defects with this sort of critics, many times the psycho-analytic critics toss off remarks as though their mention makes them self-evident "and" such critics ignore evidence that does not support their finding.....usually convert hypothesis into facts." 9 All these critics have only added their contributions to the poe-myth than exploding it.

For this confusing state of affair in Poe criticism, J. P. Roppolo looks towards Indian students for a clear and just appreciation of poe's writings as Indian students

unlike their American counterparts are free from any mental block. He writes "The Indian student can approach poe with his vision unblurred by the prejudicial distortions, honest errors and malicious lies which form part of the intellectual Poe-baggage of the American student....." 10 Of course, we see a definite change recently in the attitude world over regarding poe's works" In spite of much negative criticism and deliberate distortion, Poe's reputation is on the rise. Of late, the most misunderstood and misinterpreted American poet is being seen as a forerunner of modern poetry and New criticism. Even new possibilities are traced through psychoanalytic findings which were used once against his writings, Earlier inhibition is gradually giving way to just appreciation. It is a good sign and particularly good sign for American Literature.

Notes:—

1. The Continuity of American Poetry. Princeton ; Princeton University press, 1961, P. 153.
2. "The Climate of Insult," Sewance Reivew, LXXX (1972) P. 340.
3. The Shock of Recognition, New york, 1943, P. 84.
4. "The Rebel Galaxy in American Poetry, American Literary Scene, Manning Hawthorne (ed) Bombay : Popular Book Depot, 1962, P. 75.
5. "Preface", American Literary Scene, Ibid, P. V.
6. Reprinted in The Recognition of Edgar Allan Poe (ed) E. W. Carlson, Ann Arbor, 1966, P. 172.
7. "The Moral Mr. Poe," poe News Letter, 1 (1968), P. 23.
8. Indian Essays in American Literature Bombay : popular prakashan, 1969, P. 14.
9. Edgar Allan Poe New Dilhi : Chand and Company, 1979, PP. 12-13 and P. 16.
10. "Introduction," Edgar Allan Poe. Bombay : Popular Prakashan, 1968, P. Vii.

"Our Champion All-Rounder, "Kapil Dev"

**Anil Kumar Singh.
B. A. 1st Year.**

Born on January 6, 1959 at Chandigarh. Kapil Dev Nikhanj is right-handed batsman and right-arm fast bowler. He made his First-class debut at Rohtak in the Ranji Trophy in 1975-76 and made an immediate impression by bagging 6 for 39 in Punjab's first innings. In 1976-77 against Bengal he claimed 7 for 20 and in the following season, captured 8 for 38 against Services, his match figures being 11 for 61.

Selected for the tour of Pakistan in 1978-79 he gained his first Test honours at Faisalabad at the age of 19 years 283 days, scoring eight and taking none for 71 and 1 for 25. In the third and final Test at Karachi, he slammed 29 in 67 minutes off only 46 balls with the help of two sixes and eight fours. In the three Test rubber, he aggregated 159 runs at an average of 31.80 and also captured seven wickets at 60.85 apiece.

Pakistan distinctly the stronger team, won the series 2-0. About Kapil Dev's performances, Wisden enthused, "India's one consolation was the emergence of 19 years old Kapil Dev as an all-rounder of considerable worth. A clean and striker of the ball, he made some useful runs in the lower order, and also showed promise of developing in to an excellent fast-medium bowler."

Against Kallicharran's visiting West Indians in 1978-79 Kapil amassed 329 runs

and was fourth in the batting average (65.80) and he also captured 17 wickets at 33.00 apiece, helping India win the series 1-0. At Calcutta, he hit a spirited 61 of 62 balls in 100 minutes and in the Fifth Test at Delhi a magnificent 126 not out (reaching his First Test century) with a six off 124 balls in 222 minutes, becoming in the process the youngest ever Indian batsman to score a Test century at the age of 20 years 21 days.

Chosen for the tour of England in 1979, Kapil, as bowling spearhead, performed admirably, capturing most wickets and heading the averages 16 at 30.93 apiece, but as a batsman was total failure and scored just 45 Runs in the four Tests at an average of 7.50.

In the 1979-80 Test series against the inexperienced Australians, Kapil was again the main wicket-taker with 28 victims (maximum on either side) and also headed the bowling average at 22.32 apiece. As a batsman, he scored 212 Runs at an average of 35.33, including a scintillating knock of 83 off just 73 balls at Bangalore.

Australian batsman Allan Border, who was in the touring team, said of Kapil. "He is an outstanding player, a natural. He, like a magnificent cricketer as he gains experience in the next couple of years, He is very much like Ian Botham.

He is aggressive and attacking on the field, but a good, fun-loving bloke off it.

"When he is batting, he gives the ball a terrific thump simply by beautiful timing. He times the ball as well as Viv Richards. And when he is fielding, he lopes around in the deep and puts the ball back over the bails practically all the time. He's got a brilliant arm."

In the same season against the visiting Pakistanis, he played a crucial role in India's 2-0 series victory. With 32 wickets at 17.68 apiece (leading wicket taker of the series for either side), he established a new record for the highest wicket aggregate for India against Pakistan, outstripping the record of Vinoo Mankad who had claimed 25 wickets (average 20.56) in the 1952-53 home series. In the Fifth Test at Chepuk, Madras, he not only scored 84 off 98 balls with 13 fours and a six, but also begged 11 for 146, including 7 for 56 in the Pakistan's second innings.

At Eden Gardens, making his 25th consecutive appearance since debut, he claimed his 100th wicket in the record time of one year 105 days, surpassing Ian Botham's time-span of two years nine days. At 21 years 25 days, he became the youngest ever to complete a tally of 100 wickets, beating Australian Graham McKenzie's record by two years 138 days. Two days later on February 2, 1980 at the age of 21 years 27 days, he became the youngest ever player to reach 1000 Test Runs, beating Pakistan's Javed Miandad's record by 99 Runs. He thus achieved the Double within one year 107 days, a world record for performing the

feat in the shortest time in all Test cricket, 267 days faster than Ian Botham's record.

In the calendar year 1979, he took his tally of wickets to 74 from 17 Tests at 23.24 apiece, which remained a Test record for most wickets in a calendar year until Australia's Dennis Lillee bettered it in 1981 with 82 wickets at an average of 20.95.

When Sunil Gavaskar's Indian side visited Australia and New Zealand in 1980-81, Kapil's poor batting (55 runs at an average of 9.16 vs. Australia and 27 runs at an average of 5.40 vs. New Zealand) affected the performance of the team, losing a Test rubber (0-1) for the first time in seven meetings to New Zealand. In the Melbourne Test, Kapil, despite a thigh muscle, gave a courageous display by taking 5 for 28 and was instrumental in the dramatic collapse for 83, the victory by 59 runs enabled India to square the series 1-1.

In the 1981-83 home series against the visiting Englishmen, Kapil gave an outstanding batting performance, amassing 318 runs (average 53.00) and finished fourth in the batting average. In the sixth and final Test at Kanpur, he recorded his second hundred (116) in Test cricket, reaching the three-figure knock of just 84 balls. About this knock, Wisden commented, "Batting like a racquet player, Kapil hit wristily through the line of almost any length."

As a batsman, Kapil's best series was against England in England in 1982 where he scored prodigiously. In the

three Test rubber, he aggregated 292 runs in four innings at an average of 73.00 only Botham; with 403 runs at an average of 134.33 had more runs than him.

In the Lord's Test which was the golden jubilee of Anglo-Indian Tests, he scored 41 in India's first innings followed by 89 in 78 minutes off 55 balls with 13 fours and three sixes in the second knock. In the next test at Old Trafford, Kapil hit 65 off 55 balls. And in the Final test at the Oval, he played another entertaining innings of 97 from 93 balls. His superb batting in the rubber secured for him the "player of the series" award. In the 1982-83 Lahore Test he achieved the distinction of recording best innings bowling figures (8 for 85) by a visiting bowler from any country in a test at any ground in Pakistan beating Phil Edmonds's 7 for 66 at Karachi. India's previous best bowling figure in any test on Pakistan soil was 6 for 49 achieved by G. S. Ramchandra in the 1954-55 Karachi test.

Entrusted with the leadership of the Indian squad for the 1982-83 tour of West Indies, Kapil celebrated the occasion by scoring his 2,000th runs on February 23, 1983 at Kingston, in his 49th test. By taking 200 wickets (Andy Roberts) at Port of Spain on March 15, 1983 in his 50th Test, he completed the Double of 2000 runs and 200 wickets, becoming the youngest to achieve it at 24 years 67 days. In the process, he became the fourth-all-rounder after Richie Benaud, Gary Sobers, and Ian Botham to achieve the rare 'Double Double.'

In the second test at Port of Spain Kapil also slammed an unbeaten 100 in only 142 minutes off 95 balls with the help of three sixes and 13 fours. It was his second test century against the West Indies and third in the test cricket.

In the 1983 Prudential World Cup, he skippered India to victory and set up a record individual score for the competition with a stupendous 175 not out of only 138 balls with six sixes and 17 fours against Zimbabwe at Tunbridge Wells.

In 1983, he was also honoured by Wisden as one of the "Five cricketers of the year".

The home series against the West Indies was won by the visitors, each victory clinched in four days Kapil, without support from the other bowlers, distinguished himself by claiming 29 wickets at 18.51 apiece. In the Ahmadabad Test, by capturing 9 for 83 in the West Indies second innings, he became the 10th bowler to bag nine or more wickets in a test innings.

In November 1984 when David Gower's England visited India, Indian team spirit was threatened by internal differences between Gavaskar and Kapil, with the result that Kapil was dropped after the second test at Delhi but was reinstated at Madras. In the four test he aggregated 253 runs at an average of 42.16. As a bowler, he was never more than a potential threat, capturing only 10 wickets at 43.60 apiece. In the 1985-86 series Sri Lanka India lost the rubber 0-1 Under Kapil's captaincy losing the second Test

by 149 runs and drawing the remaining two. At Kandy, playing in his 71st Test he became India's leading wicket-taker when he took 267th wicket, that of Amal Silva, in Sri-Lanka's second innings, beating Bishan Singh Bedi's records of 266 wicket in 67 test

Under Kapil's leadership India next played an all drawn three-test series in Australia in the Adelaide test, Kapil finished with 8 for 106 and achieved India's best analysis in Australia. At Melbourne during his innings of 55 he became the third to achieve the Double of 3000 runs and 200 wickets. He was playing his 73rd test.

Kapil's first Test win came in his 21st as captain of India in 1986. It was incidentally India's second Test win in England, the first having become in 1971 at the Oval. His second innings bowling spell on Monday morning (finishing with 4 for 52) won the Test for India and he was rightly adjudged "Man of Match". With another victory at Headingley India record their second series win in England, after their 1-0, triumph in 1971.

In the just concluded home series against Australia, Kapil further enhanced his reputation by participating in the Madras "Tie" after Allan Border sporting declaration left the home side 348 to win on the final day. Accepting the challenge, positive thinking by Kapil put the test history books. It was only his superb knock of 119 in India's first innings that saved the following.

In the same season against the visiting Sri-Lankans, he played a crucial role in India's 2-0, series victory. With 9 wickets at 25.66 and as a batsman, he made 234 runs at an average of 117.00 including scintillating knock of 166. At cuttack on January 1986-87 in his 83rd test he claimed his 300th test wicket in his 83rd test when he bowled Ramesh Ratnayake.

Kapil also second all rounder's in the history of the game to complete to complete the coveted all-rounder's double of 3000 plus runs and 300 wickets.

Now Kapil was taking 347 wickets and 4000 plus runs in test cricket. Now Kapil needing only 53 more wickets to reach the coveted 400 mark.

Since Kapil commenced his test career in October 1978, Kapil made such remarkable progress that within no time he was being bracketed with the best all rounder in the world. It is his accuracy and ability to bowl the out-swinger that makes him such a determined competitor in test cricket. He is an enthusiastic and bustling fielder and a lusty hitter of the ball. Thrown the challenge, he has few superiors as a rapid versatile and fluent stroke-player. A health fanatic, he is a cricketer to whom physical fitness is all-important. He is perhaps the only fast bowler in recent times to have never missed a Test match due to injury.

We wish to Kapil to complete 400 wickets and 5000 Runs in the test cricket.

Hamara Kya Kasur

Miss Barnali Das.

B. A. 1st year

(English Major.)

It was near midnight when the train reached the station. Paramjeet sing alias Baggi was travelling in the second class three-tier compartment. He had a clean-shaven face with close-cut hair. He wore a old pair of stone-washed jerns and a taded tea-shirt. He had hardly any luggage-only an airbag. As the train came to a halt with a jerk, with a quick jump he was off the train and walked not knowing the name of the station and his destination. At the end of the platform he saw the name of the station. He knew no one in that city, but what could he do he hadn't planned the journey either.

He had a quick meal at a roadside restaurant the first meal after that gruesome incident. He didn't want to remember it and pushed the rushing stream of nightmarish thoughts to the farthest recesses of his mind. He was going on through the deserted streets of the city, Dogs were barking at him. He quickened his pace and soon walked of into a park in the still darlaness of the night. There was a large statue in the centre and under its Pedestal he placed his bag. He sat down leaning against the Pedestal for support. He wondered whose statue it was but it was too dark for him to decipher the writing on the Pedestal.

Sleep still eluded him - for three nights he had not slept. Ever since that day sleep seemed to have forsaken him, for every time he closed his eyes, the

gruesome scene of blast came before him. Even now it came rushing back—the memories of another day.....

According to their secret plan, he had placeg the transistor under the tree and waited before a shop nearby to see what happened. He had not expected a sweet little boy of nine or ten Year of age to discover that deadly thing—but it was too late ! The urge to jump out and stop the little boy from touching it was almost too much. With great difficulty he he held himself back—hardening his heart against all other feelings. He covered his face to uipe out the scene but the loud 'Bang' exploded in his ears and when he dared to peep. he saw only a red pool of blood and the battered body. He disappeared from the seene before a erowd gathered.

As he remembered the scene now his heart hammered against his ribs as if it was all happening then and there, at that very moment and he broke out in a cold sweat.

For the past five months—ever since that dreaded day in November—life had been hell for him. He saw his home being tooted and then set aeifire. Of his ailing grandmother and handicapped brother he found no sign when he came back to what was once their home. He didnt found any trace of his father and mother. After hiding in a friend's house for two days, when he returned, he only

saw a heap of stone and rubble. His father's garage too had been burnt. He searched for his mother in every Gurdwara but couldn't find any trace of her. The embers of all these lit a blazing flame within his heart, hardening him into a cold-blooded man. He was constantly pricked by a burning desire to pay back those who had so cruelly destroyed what his family had built after years of toil. What had his family or he done that they should be bereft of all they had? Kya kasur the unlogoka? With a single sweep, cruel fate had wiped all they had ever possessed off the face of the earth!

Theirs had been a close knit family. His father was a self-made man who took pride in the fact that from a meagre beginning he had built up a business that was still flourishing. He was a popular man in the neighbourhood and his son was a reliable, sturdy young man, ever ready to lend a helping hand to anyone in trouble. His wife was a religious, amiable lady.

But now all that seemed to be things of the distant past. After losing everything, his father was a broken man and he could not bear to see his father's silent sufferings. A true Jat never expresses his sorrow—but the son could read the pain in his father's eyes.

It was around this time that he was initiated into the movement by a couple of friends who had also undergone similar atrocities. All the contributions of a loyal race of true fighters had been wiped away and they now lived as it in no man's

land. It was then, with this fresh fire of revanga, burning in their hearts, they had planned to strike terror. An eye for an eye and a tooth for a tooth. But now that the deed was done there was no feeling of triumph, only a deep self-ravulsion. The ghastly sight of the battered body of an innocent child swam before him. He wanted to erase the memory of that day forever—wipe away the recurring, deadly nightmare.

The pitch black darkness of the night was giving way to a faint, grey dawn. The world looked like a picture drawn by erasors. He could see the withered moon, the whiffs of grey clouds and he felt the cool air of dawn touch his cheeks. Pain filled his heart and he wished he could fade away like that withered moon—but that was only a dream. How long ago had he left home? Five months, or was it five years?

A few morning walkers had entered the park. Where should he go now—back home or to his friends? He didn't know. He stood up and bent to pick up his bag. His eyes fell on the statue under which he spent the night—Shaheed Bhagat Singh—the martyr who had given up his life for his mother-land and went singing a patriotic song to meet his death! Paramjeet Singh remembered he was a direct descendant of that brave race who feared not death, but was loyal to the nation in spite of death. For a long time he gazed on and on at the statue and then with a look of determination and a new light burning in his eyes, he picked up his bag and walked, fast and direct, out of the park, back to home.

An Alliance of Love

Binod Moheshwari

B. Com 1st Year.

"Matchmaking often goes by 'qualifications' and 'experience'. But here's the case of Nalini, a talented girl of marriageable age and well versed in the domestic arts. She ties the knot to the only man she knows in life. He is neither an 'engineer' nor a 'doctor'. Just the right husband."

Mother needed a full hour in the morning for her Pooja, elaborate preparations for which would start at 4 p.m. on the preceding evening; Nalini had thus to manage the house, both mornings and evenings. The cock in the next compound served as a regular alarm with his confident 'cock-a-doodle-doo' every morning. Paru, her pet goat, would immediately follow up the cry with an incessant 'Amma-a-a'. Nalini knew what that cry meant. The poor beast was bent double with the weight of her own udders one in a hurry to see her prisky little lambs. With the heavy mantle of sleep wrapped around her, Nalini would fumble for the 'lota' in the kitchen, till the sound of mother's prayers and the chorus bleating put up by paru's lambs woke her up completely.

The cool hours of the morning spent in the company of paru gave Nalini plenty of time to plan the day and even to indulge in some self-analysis. She was 24 now and dark rings of disillusionment had already etched themselves under her eyes. Her mother had been searching for a 'suitable' husband

for her for the past many years. Mother's constant references to marriage had made Nalini take her studies rather lightly with the result that she was now left with no other alternative, but to wait for mother's concept of the right man to come and claim her.

The only outsider she ever met and spoke to freely was Swami, the 'middle-man' who arranged marriages in her home town. With a cloth bag containing a photograph album of eligible males and a note book full of horoscopes, Swami would turn up with a new proposal every fortnight.

"Oh, welcome, Swami, come and join us for lunch", mother would say and while he settled down to enjoy the food, she would begin her retrain. This won't do at all Swami, our girl is 24 and you still haven't got a suitable horoscope." "Amma, if you can relent in any of your conditions, I can get her a very good match such a graceful girl would be 'snatched' away in no time". Swami counter. I used to tell your father-poor man, may his soul rest in peace-that the days are becoming difficult. You would not know, he arranged my marriage." "Things were easier then," mother would drone off.

Mother had certain obsessions.....the boy must belong to the same community, must live in the girls house and must be either a doctor or an engineer. Swami genuinely found it difficult to get a

matching horoscope with so many conditions tagged on.

Mother would waddle along with him anxiously and say, "These are bad days when boys in our community are not interested in studies. Whatever shall we do? Don't you have some of your school or college friends whose cases can be considered?"

Mother reported these visits with a religious favour to father when he came home tired at night. Father was of the opinion that Nalini should be married to any eligible bachelor—no strings attached. But he was so engrossed in his work that he never had the time to convince mother of his viewpoint or to look for a suitable boy. And mother after every such episode would fold her hands and pray— "Krishna, Krishna, everything is in your hands."

The last time Swami came home, he had introduced a new idea. Why not have a grand Ganesha Pooja, so that all the obstacles in the way of the marriage would be removed. Mother had assented immediately.

Nalini sighed as she continued milking the goat. "All this trouble for my sake. Now I wish I had continued my studies—then may be my thoughts would have been clearer like Didi's." This was in reference to her cousin who was the only scholarly one in the family and who had married someone outside their small community. Nalini admired her cousin, but felt she was unable to emulate her in any way.

While she let the flighty lambs loose to feed off their mother, she thought of the Pooja to be performed in their house.

Most of the brahmins were expected at 7 a.m. of course, no outsiders were to be called. The special brass lamps had been cleaned till they glittered like gold, and baskets of flowers were stored in the corner room.

Nalini got so involved in her daily chores that she soon forgot all about the Pooja and mother had to remind her. "You still haven't changed, child come on, hurry up. You are needed in the Pooja room." Nalini quickly had a bath, put some flowers on her hair and slipped on her new clothes. The perfume of the incense and assorted flowers milked her one afternoon. With every Photograph and blotato he brings, I seem to live through an imaginary married life."

"Not always, my dear", said a voice behind her. "This time I've come with a proposal, which should be acceptable atleast to you." She jumped up in surprise to see a man in trousers behind her. But her fear turned into joy when she saw it was Swami. Now don't tell me that you have brought another horoscope of a widower doctor, with half a filled her with a sense of physical well-being and she shut her eyes concentrating on the image of her favourite God while the rituals were being performed by the brahmins. When she opened her eyes, she was looking straight into the eyes of Swami who for a moment appeared to be the very spirit on whom she had been dozen children!" Nolini mocked.

"I am sorry, Nalini, you have been put to a lot of humiliation. Today, I've come with a proposal from none other

than myself. I wasn't sure of myself, earlier, my dear. You see I wasn't happy with my profession and I kept applying for different jobs. I'm now a teacher in a school, my dearest! You know, I'm a B. A., B. Ed., or don't you?"

Mother was woken out of an uneasy sleep the next day with concentrating. She rubbed off the illusion from her eyes burning with smoke and incense and continued with her Pooja.

Swami continued to visit and brought

a number of proposals. For months, nothing clicked.

"This is my fate, Paru", she whispered to the goat as she Paru bleating her heart out. "Nalini", she shouted, "Nalini, can't you hear me". When no one answered, she went up to Nalini's room, and found the letter on her pillow. "Dearest Amma, I still love you. I shall certainly come back if you can accept Swami. He is neither an engineer nor a doctor.....just my husband".

Nalini's glad as she continued building the goat. "All this trouble for my sake. Now I wish I had continued my studies. I mean my university would have been easier like Didi's. I was in attendance to her cousin who was the only authority one in the family and who had married someone outside their small community. I had admitted her cousin, but for the was unable to complete her in any way.

While she was the family lamp, to lead the family, she thought of the people to be performed in their house.

The Dream

Shri Bhabesh Bezbaruah

B. A. 2nd yr.

And there you stood, with outstretched arms
Like a fairy in the Silver moonlit night
Beckoning me to come swiftly to your side,
I rose out of my bed, Pleasant Surprised
To find that I had grown behind me
A pair of gossamar wings,
So, through the open window, I glided out
And into your open arms,
Then, hand in hand we flew up across the sky
Towards some unknown distant land
And there among the beautiful flowers we-descended
And began to explore this enchanting garden.
The Sun shone like a huge diamond,
The water like some rainbow gems.
Your sweet smile shone like
A glistening string of pearls;
There—we promised each other, never to leave—
This paradise of Eden, till the end of eternity
Then, all of a sudden, came this terrible storm
And — I lost you,
I cried in despair, but all in vain,
I could not find you,
Just then, I awoke up, in the loneliness of the night,
With nothing but bitter memory—
And—this salty tears, flowing down—my cheeks.

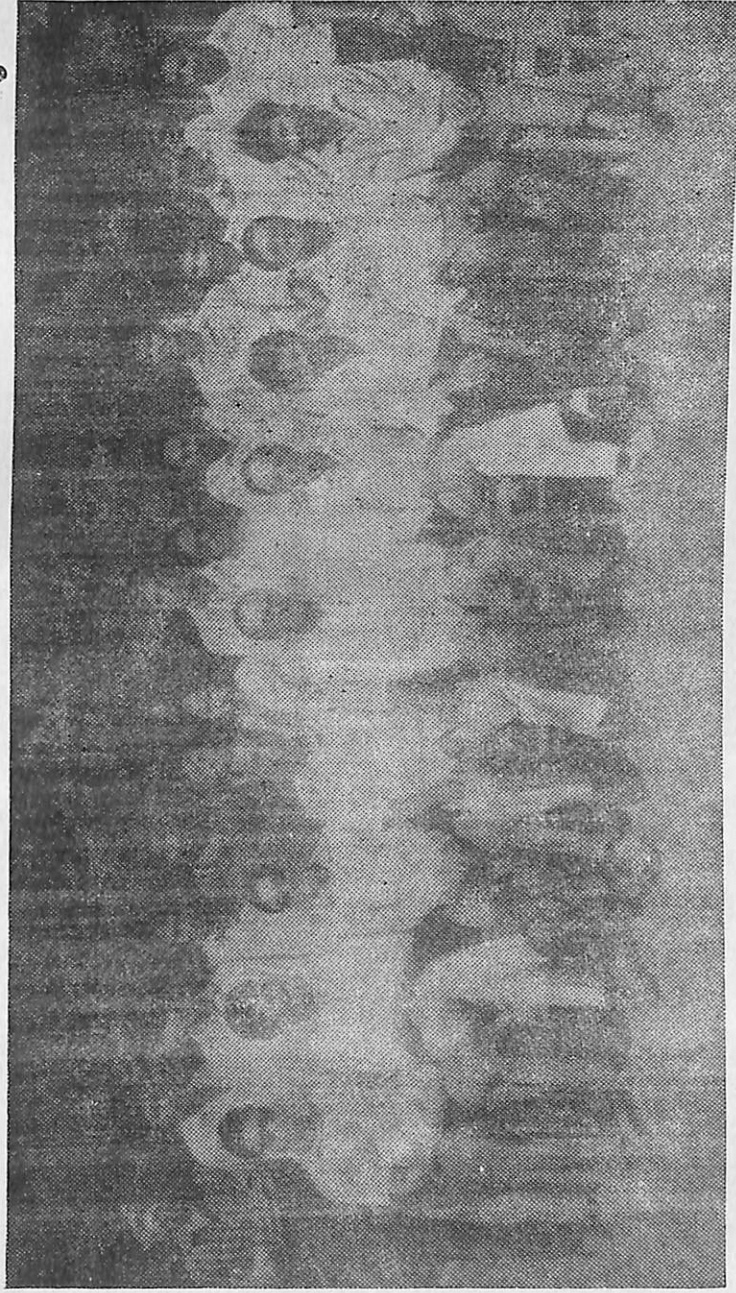
JUST FOR TODAY

1. Just for today I will be happy. This assumes that what Abraham Lincoln said is true, "most folks are about as happy as they make up their minds to be," Happiness is from within; it is not a matter of externals.
2. Just for today I will try to adjust myself to what is, and not try to adjust everything to my own desires. I will take my family, my business, and my luck as they come and fit myself to them.
3. Just for today I will take care of my body. I will exercise it, care for it, nourish it, not abuse it nor neglect it so that will it be a perfect machine for my bidding
4. Just for today I will try to strengthen my mind. I will learn something useful. I will not be a mental loafer. I will read something that requires effort, thought and concentration.
5. Just for today I will exercise my soul in three ways; I will do somebody a good turn and get found out. I will do at least two things i don't want to do, as William James suggests, just for exercise.
6. Just for today I will be agreeable. I will look as well as I can, dress as becomingly as possible, talk low, act courteously, be liberal with praise, criticize not at all, nor find fault with anything and not try to regulate nor improve anyone,

Think and act cheerfully, and you will feel cheerful.

— DALE CARNEGIE

Executive Body Of Bongaigaon College Students' Union Society 1988-89

Sitting (From Left to Right) :- Prof. P. Sharma, (i/c) Prof, R, N. Das, (i/c Fine Art) Prof, T. K. Bahadur (i/c Debate & Symposium) Vice Principal J. K. Mazumder, (i/c General) Principal S, C. Chakrabarty (President) Prof. O. P. Agrawal. (i/c Boys' Common room) Prof. H. Das (i/c Games & Sports) Mr. I. P. Das (General Secy.) Mr. S. P. Roy (Vic President)

Standing (from left to right) :

Mr. R. K. Roy (C/R B. Com 1st year) Mr. S. Das (Social Service Secy) Mr. L. K. Sarmah (C/R H. S. 1st year Com) Mr. N. Agrwal (Secy. debate & Symposium) Mr. M. . Budhia (C/R Bcom 2nd year) Miss. C. Gogoi (C/R H.S, 1st year Arts) Miss. R. R. Barkakati (Secy girls common room) Mr. S. K. Sarawgi (C/R H.S 2nd year com) Mr. A. Chakraborty (B. A. 2nd year) Mr. P. K. Dhanawat (Asstt. game Secy.) Mr. T. Baroi (Game & Sports Secy.) Mr. M. R. Majumder (C/R B.A. 1st year) Mr. M. Sharma (C/R B A. 3rd year.)

Absence in Photo : Prof, S, Mazumder, (i/c Girls Common Room) Mr. N. Barman (Literary Secy.) Mr. M. Iswary (Boy's Common Room Secy.) Mr. L. Harlalka (C/R B. Com 3rd year) Mr. S. Prasad C/R H. S. 2nd Year Arts)

উপ সভাপতিৰ দু-আশাৰ

শ্ৰীশংকৰ প্ৰসাদ বায়

উপ-সভাপতি

প্ৰতিবেদনৰ পাতনিতে বিগত ভাষা, খাতি, মাধ্যম আৰু অস্তিত্ব বন্ধাৰ সংগ্ৰামত প্ৰাণ আহুতি দিয়া বীৰ ছহীদ সকলক শ্ৰদ্ধাৰে স্মৰিছোঁ। বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষাগুৰু, কৰ্মচাৰী বন্ধুসকলৰী তথা অনুজ ছাত্ৰ ছাত্ৰী সকললৈ ক্ৰমে শ্ৰদ্ধা, ধন্যবাদ, ভালপোৱা আৰু মৰম যচিছোঁ। বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয় ছাত্ৰ একতা সভাৰ উপসভাপতি হিচাপে মোক মনোনীত কৰি মহাবিদ্যালয়ৰ সেৱা কৰাৰ সুযোগ দিয়া বাবে একতা সভাৰ সমূহ সদস্য/সদস্যলৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা নিবেদন কৰিছোঁ। যোৱা বছৰ কেইজনমান সচেতন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ প্ৰচেষ্টাত তথা কেইগৰাকীমান শিক্ষাগুৰুৰ সহযোগিতাত আৰু মহাবিদ্যালয়ৰ সমূহ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ সমৰ্থনত গৃহীত হোৱা সংবিধান মৰ্মে উপসভাপতিজন ছাত্ৰৰ মাজৰ পৰা নিৰ্বাচিত হোৱা নিয়ম হয় আৰু মই দ্বিতীয়জন ছাত্ৰ উপসভাপতি। শপত গ্ৰহণ কৰাৰ পৰা নিষ্ঠা আৰু সততাৰে মোৰ ওপৰত ন্যস্ত দায়িত্ব পালন কৰাত যৎপৰোনাস্তি চেষ্টা চলাই আহিছোঁ কিন্তু মোৰ এই গদূৰ দায়িত্ব পালনত হুৰ সফল হৈছোঁ তাৰ বিচাৰৰ ভাৰ আপোনালোকৰ হাতত

নানা সমস্যাৰে জৰ্জৰিত ২৫ বছৰত ভৰি দিয়া বৃহৎ অঞ্চলক সামৰি লোৱা বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয়। ইতিমধ্যে ব : ম : ছা : এ : স : ৰ তৰফৰ পৰা সাধৰণ সম্পাদকৰ জৰিয়তে মহাবিদ্যালয়ৰ বিভিন্ন সমস্যা সন্দৰ্ভত এখন দাবী চনদ মহাবিদ্যালয়, কৰ্তৃপক্ষ তথা পৰিচালনা সমিতিৰ অৰ্পন কৰা হৈছে। দাবীবোৰ পূৰণৰ বাবে আমাৰ পৰবৰ্ত্তী একতা সভাই কৰ্তৃপক্ষক হেঁচা প্ৰয়োগ কৰিব বুলি আশা প্ৰকাশ কৰিছোঁ। দাবীচনদখনৰ পূৰ্ণ পাঠ দাঙি ধৰিব বিচৰা নাই যদিও আপোনালোকৰ জ্ঞাতাৰ্থে মূল দাবী কেইটা উল্লেখ কৰা হ'ল। যথা :-

- ১। বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয়ত অতিশীঘ্ৰে ইংৰাজী আৰু অসমীয়া বিভাগত স্নাতকোত্তৰ মহলাৰ পাঠ্যক্ৰম আৰম্ভ কৰিব লাগে।
- ২। মহাবিদ্যালয়ত অতিশীঘ্ৰে বাণিজ্য বিভাগৰ মেনেজমেণ্টত 'মেজৰ' আৰু কলা বিভাগত পৰিসংখ্যা বিজ্ঞান, নৃতত্ত্ব আৰু গণিত বিষয়ৰ পাঠ্যক্ৰম আৰম্ভ কৰিব লাগে।
- ৩। বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ পৰা পুঁথি ভৰালৰ অনুদানেৰে স্নাতকোত্তৰ মহলা আৰু মেজৰ বিষয়ৰ অধিক কিতাপ অনাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

৪১ মহাবিদ্যালয়ৰ ভৱিষ্যত চাইকেল ষ্টেণ্ডটো ভাঙি নতুনকৈ উপযুক্ত স্থানত এটা বৃহৎ চাইকেল ষ্টেণ্ড
তৈয়াৰ কৰিব লাগে।

৫১ ছাত্র-ছাত্রীৰ ভৱিষ্যত আৰু শিক্ষাৰ বিভিন্ন তথ্য আহৰণৰ বাবে এটা গৱেষণাৰ তথ্য কেন্দ্ৰ
স্থাপন কৰি ইয়াৰ দায়িত্বত অভিজ্ঞ প্ৰবক্তা সকলক নিযুক্তি দিব লাগে।

ইয়াৰ উপৰিও উক্ত দাবীচন্দ আৰু ভালেমান দাবী উত্থাপন কৰা হৈছিল। তথা দাবী সমূহ
পূৰণত কৰ্তৃপক্ষই গুৰুত্ব দিব বুলি আশা ৰাখিছোঁ আৰু লগতে আশা ৰাখিছোঁ পৰবৰ্তী একতা
সভাবোৰো এই ক্ষেত্ৰত সক্ৰিয় আৰু সচেতন হৈ থাকিব।

উপসভাপতি হিচাপে মোৰ নিখিবলৈ বিশেষ নাই। বিভিন্ন কামত সহায় আগবঢ়োৱা
শিক্ষাজ্ঞৰ সমূহলৈ কৃতজ্ঞতা নিৱেদিছোঁ। ছাত্র একতা সভাক নানা ধৰণেৰে সহায় সহযোগ
আগবঢ়োৱা পৰেশ, ভবেন, ছহিবৰ, হেৰম, গোপাল, গুৰুদাস, প্ৰমোদ, কল্যাণ, কমলী ভদ্রা
বীণা, চফলা, নাজনীন আৰু নিৰ্মলক কেতিয়াও পাহৰিব নোৱাৰিম।

শেষত বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয়ৰ উজ্জল ভৱিষ্যত কামনাৰে।

“জয় আই অসম”

জয়তু বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয়।

Annual Report Of Asstt. General Secretary.

Mr. Praven Kr. Dhanawat
Asstt. General Secretary
B. C. S. U. S.

At the very outset of my Annual Report as Asstt. General Secretary I beg to offer my hearty thanks and esteem to all friends, students of Bongaigaon College, who has given me the opportunity to serve as Asstt. General Secretary by electing me as so of this college for the session 1988-89. Being the Asstt. General Secretary how far I have fulfilled my responsibilities and discharged my duties and to what extent it satisfied you in solving your problems is upto you to judge it.

After taking the charge as Asstt. General Secretary I have given full concentration to various problems which have facing by the student at large and fully cooperated all the members of our union body and particularly with the General Secretary Mr. Jaydev Protimas to solve those problems. But more or less in the ceremonies of college week festival, Republic day, Inauguration of Jubilee memorial Hall and Fresh man social etc. I was deeply concerned.

Here, I am extremely sorry to inform you that due to some unavoidable circumstances our Boys Common Room Secretary Mr. Mohit Iswari could not make him available to discharge the responsibilities of himself as Boys Common Room Secretary and particularly in the occasion of Our College Week Festival. And due to his nonavailability I have been given the chance to serve as the Boys Common Room Secretary also. and for this again here I tender my hearty thanks to the students.

As the Boys Common Room Secretary I have introduced one new think in the college week festival that the inauguration of in-door games which never used to held before. The inauguration was done by our honourable Prof. S. K. Roy (deptt. in English.) In occasion of College Week Festival I have been full concentration to the indoor games but mostly games like CARROM BOARD, BAD MINTON, TABLE TENNIS etc. (both in Single and double) and KABBADI which got reference, the Kabbadi games of this year was really a interesting one and I think that the students will remember for the years to come.

During the college week festivals the participants were really in large number whatever I have observed is that, the participants have lack of sports man spirit. They have to develop still many more things to go for higher level competition or state level competition.

Before concluding my Annual Reports I beg to offer my heartest thanks to our honourable Principal MR. S. C, CHAKRABORTY and Vice-principal Mr. J. K. MAZUMDAR for their kind co-operation with me to discharge my duties.

I also extend my co-ordial thanks to Prof-incharge of Boys Common Room Prof. O. P. AGARWALA for his kind help and guidance in need of time.

I also extend my heartiest thanks to my dear friends Mr. NAYAN MEHATA, MANOJ SARAWGI and ANIL SUREKA in particular and other in general for their co-operation and accompany in every aspects to discharge my responsibilities towards the students and college.

Finally here I wish a bright day of the College and a active executive Body of the COLLEGE STUDENTS UNION SOCIETY.

খেলা বিভাগৰ সম্পাদকৰ বছৰেকীয়া প্ৰতিবেদন—

শ্ৰীটিংক্ বাট্টে
সম্পাদক, খেল বিভাগ

প্ৰতিবেদনৰ বুলনিত বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ, উপাধ্যক্ষ, অধ্যাপিকাবৃন্দ আৰু সমূহ ছাত্ৰ ছাত্ৰী, বন্ধু বান্ধৱী লৈ মোৰ হিয়া ভৰা কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ। খেল বিভাগৰ সম্পাদকৰ বিষয় বাপ লৈ বহুত কিবাই কৰিম বুলি ভাবিছিলো। কিন্তু কিমান খিনি কৰিব পাৰিলো সেয়া ছাত্ৰী ছাত্ৰী বন্ধু-বান্ধৱীৰ বিচাৰ্য্য বিষয়। নৱ নিৰ্বাচিত ছাত্ৰ একতা সভা গঠিত হোৱাৰ কিছুদিনৰ পিছতেই ২৬ ডিচেম্বৰৰ পৰা আৰম্ভ হৈছিল মহাবিদ্যালয় সপ্তাহ, তাত মই মোৰ বিভাগৰ তৰফৰ পৰা বিভিন্ন তৰফৰ প্ৰতিযোগিতা অনুষ্ঠিত কৰাইছিলো। প্ৰতিযোগিতা সমূহৰ উদ্বোধন কৰিছিলো অধ্যাপক শ্ৰীযুত বাৰ্জেথৰ চৌধুৰী দেৱে। এই বাৰৰ খেল বিভাগৰ প্ৰতিযোগিতা সমূহৰ অভিনৱত আছিল গতানুগতিক কাৰ্য্যসূচীৰে সৈতে যোগ আসন প্ৰতিযোগিতা অনুষ্ঠিত কৰাটো। প্ৰতিযোগিতা সমূহ সূচাৰুৰূপে অনুষ্ঠিত হৈছিল বুলি কব পাৰি। মহাবিদ্যালয় সপ্তাহত শ্ৰেষ্ঠ খেলুৱৈ আৰু শ্ৰেষ্ঠা খেলুৱৈৰ সন্মান লাভ কৰে ক্ৰমে শ্ৰীদীনীপ ৰায় আৰু শ্ৰীকাকলি দাস। অগাধ্য বাৰতকৈ এইবাৰ প্ৰতিযোগী আৰু দৰ্শকৰ সংখ্যা বেছি হৈছিল যদিও মহাবিদ্যালয়ৰ গুৰুত্বৰ পিনে লক্ষ ৰাখি চালে এই সংখ্যা আৰু বঢ়াটো কাম্য। মহাবিদ্যালয়ৰ সপ্তাহৰ খেল বিভাগৰ পতাকা উত্তোলনৰ পিছতেই মোৰ বিভাগৰ তৰফৰ পৰা খেল পথাৰত সাংস্কৃতিক কাৰ্য্যক্ৰম অনুষ্ঠিত কৰা হৈছিল।

ডিচেম্বৰ মাহৰ প্ৰথম ভাগত গুৱাহাটীত কটন মহাবিদ্যালয়ত অনুষ্ঠিত হোৱা গুৱাহাটী বিশ্ব-বিদ্যালয়ৰ আন্তঃ মহাবিদ্যালয়ৰ ঐক্যলৈক্য প্ৰতিযোগিতা অধ্যাপকদ্বয় শ্ৰীহিতেশ দাস আৰু শ্ৰীৰবিণ দাসৰ পৰিচালনাত সাত জনীয়া দল এটাই অংশ গ্ৰহণ কৰে। প'লভোল্টত শ্ৰীসুভাষ নাথে তৃতীয় স্থান আৰু এশ মিটাৰ দৌৰত ২য় স্থান লাভ কৰি আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ গৌৰৱ অৰ্জন কৰে।

এই বছৰৰ মাৰ্চ মাহত বঙাইগাঁও ৰেলৱে উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয় পথাৰত অনুষ্ঠিত হোৱা প্ৰদীপ সোৱৰণী টুৰ্ণামেণ্টত আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ দলে শ্ৰেষ্ঠ দলৰ ট্ৰফী লাভ কৰি আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ গৌৰৱ বৃদ্ধি কৰে।

মোৰ বিভাগীয় কাম কাজ সুচাৰুৰূপে বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত দিহা পৰামৰ্শত উচ্ছাহিত কৰা ভাৰপ্ৰাপ্ত
অধ্যাপক হিতেশ দাস অধ্যাপক সকল পংকজ শৰ্মা, বাৰ্জেশ্বৰ চৌধুৰী, বিৰেন পাটগিৰি, ৰবিণ দাস
লৈ মোৰ সশ্ৰদ্ধ কৃতজ্ঞতা নিবেদন কৰিছো। তদুপৰি মোৰ কাৰ্য্যকালত বিশেষ ভাৱে সহযোগ
আগবঢ়োৱা সৰ্বত্ৰী অশোক সুৰেখা, নন্দন মিত্ৰ, গুৰুদাস চক্ৰৱৰ্তী নিৰঞ্জন বৰ্মণ, সীমা বেজবী,
অমৰজিত সেনগুপ্ত, শংকৰ ৰায়, ৰশ্মিৰেখা বৰকাকতি, আফুল খালেক, পৰেশ বৰ্মণ, কাকলী
দাস, সোমা অধিকাৰী, দিলীপ ৰায়, বিধান ৰয় মলয় চক্ৰৱৰ্তী, শিউলী ঘোষ, নামৰাজ
ভাটনাগৰ, য়াপিক বৈজ্ঞ. ৰূপা মজুমদাৰ আদিলৈ মোৰ আন্তৰিক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছো।
সদৌ শেষত মহাবিদ্যালয়ৰ সৰ্বাঙ্গীন উন্নতি কামনা কৰি শ্ৰদ্ধাৰ অধ্যক্ষ শ্ৰীমুভাষ চন্দ্ৰ চক্ৰৱৰ্তী
দেবলৈ মোৰ আন্তৰিক ভক্তিভাৱা কৃতজ্ঞতা নিবেদন কৰি খেল বিভাগৰ সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন আৰ
কাপোৰ টানিছো।

জয়তু বঙাইগাঁও মহাবিদ্যালয়।

জয়তু ছাত্ৰ একতা সভা।

জয়তু অসম ছাত্ৰ সন্থা।

କେହିବାଦାଦା ଭାନନୀ ଦ୍ଵିତୀୟ ସହୃଦ ବାଢ଼ା ଓଷାବ କୋନା ଶେଷାନି ଢମା ନପବାବାବେ
ବାଢ଼ା ବିଜାଗ ବ୍ରହ୍ମା କର୍ବର ନୋହାରି ଆର୍ଯ୍ୟ ଆର୍ଯ୍ୟକ ଓଷା ଦର୍ଶିତ ।

—ସମ୍ପାଦନା ମାର୍ମାତ ।

সম্পাদনা সমিতি

- ১। শ্ৰীসুভাষ চন্দ্র চক্রবৰ্তী, অধ্যক্ষ, সভাপতি ।
- ২। শ্ৰীজ্যোতিষ কুমাৰ মজুমদাৰ, উপাধ্যক্ষ, সদস্য ।
- ৩। শ্ৰীবিচিত্তানন্দ বেউৰীয়া, অধ্যাপক, তত্ত্বাবধায়ক ।
- ৪। শ্ৰীমংকেশ্বৰ বসুমতাৰী, অধ্যাপক, সদস্য ।
- ৫। শ্ৰীমনোমোহন নাথ, অধ্যাপক, সদস্য ।
- ৬। শ্ৰীমতী উমা চক্ৰবৰ্তী, অধ্যাপিকা, সদস্য ।
- ৭। শ্ৰীবীৰেন পাটগিৰি, অধ্যাপক, সদস্য ।
- ৮। শ্ৰীশংকৰ ওসাদ বাৰু, সভাপতি, ছাত্র একতা সভা, সদস্য ।
- ৯। শ্ৰীভয়দেৱ প্ৰতীম দাস, সাধাৰণ সম্পাদক, ছাত্র একতা সভা, সদস্য ।
- ১০। শ্ৰী মঃ আব্দুল খালেক, শ্ৰেষ্ঠ সাহিত্য সেৱা, সদস্য ।
- ১১। শ্ৰীনিৰঞ্জন বৰ্মণ, সাহিত্য সম্পাদক, ছাত্র একতা সভা, সম্পাদক ।

* ● *

